

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE MATERYAL KULLANIM DURUMU
(İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İBRAHİM KARALOĞLU

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SEVGİ COŞKUN KESKİN

MAYIS 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE MATERYAL KULLANIM DURUMU
(İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İBRAHİM KARALOĞLU

DANIŞMAN

DOÇ. DR. SEVGİ COŞKUN KESKİN

MAYIS 2019

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da herhangi bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

İmza

10.05.2019

İbrahim KARALOğLU

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

“Sosyal Bilgiler Derslerinde Materyal Kullanım Durumu (İstanbul İli Örneği)” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Yusuf KESKİN

Üye (Danışman): Doç. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Üye: Doç. Dr. Ahmet KATILMIŞ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

16.10.2019

Prof. Dr. Ömer Faruk TUTKUN

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Son yıllarda bilim ve teknolojide yaşanan hızlı gelişmelerin eğitim alanına yansımaları kaçınılmazdır. Bu doğrultuda birçok araştırmacı teknolojinin eğitim alanınında meydana getirdiği yenikleri inceleyen ve bunlara katkı sunan çalışmalar yapmışlardır. Günümüzde öğrenenin merkezde olduğu, öğretmenin rehberliğinde, yaratıcılığı ve yeniliği destekleyen yeni yaklaşımlar eğitimde etkili olmaya başlamıştır. Öğretmenlerimizin bu yeni yaklaşımlara uygun şekilde öğrenme ortamı oluşturmaları için öğretim teknolojilerinden ve öğretim materyallerinden yararlanmaları büyük önem kazanmaktadır. Yapılan bu çalışmada ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları öğretim teknoloji ve materyallerine yönelik mevcut durumun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Bu tezin hazırlanmasında yardım ve destekleriyle beni yönlendiren, çalışmam boyunca deneyim ve bilgilerinden yararlandığım tez danışmanı hocam Sayın Doç. Dr. Sevgi Coşkun KESKİN'e; değerli yorum ve önerileriyle katkıda bulunan Sayın Doç. Dr. Yusuf KESKİN'e ve istatistiki çalışmalarda yardımını esirgemeyen sayın Dr. Öğr.Üyesi Gülden Kaya UYANIK'a teşekkür ederim. Son olarak bana her zaman destek olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE MATERYAL KULLANIM DURUMU: İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ

İbrahim KARALOĞLU, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Sakarya Üniversitesi, 2019.

Bu çalışma Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullanmış oldukları materyal ve teknoloji durumunu tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda “Ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde materyal ve teknoloji kullanma durumu nedir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Bu araştırma tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul İl’ine bağlı ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve bu okullarda görev yapan idareciler oluşturmaktadır. Evreni oluşturan İstanbul İline bağlı 39 ilçeden random(tesadüf) yöntemle belirlenmiş 9 ilçe örnekleme oluşturmaktadır. Yapılan çalışmada, veriler Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ve okul idarecilerine uygulanan anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anket formları 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde uygulanmıştır. Veri toplama araçlarından elde edilen sonuçlar, SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmenlere uygulanan anket sonucunda elde edilen kişisel ve mesleki bilgiler ile öğretmenlerin materyal/teknoloji kullanma sıklıkları ve bunları kullanmama nedenleri, frekans (f) ve yüzdeleri (%) hesaplanarak bir düzen içinde sunulmuştur. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin derslerinde kullanmış oldukları materyallerin kullanılma sıklığı ile cinsiyet, öğrenim durumu ve mesleki kıdem değişkenleri arasında ilişki olup olmadığını sınamak amacıyla “Ki Kare (X^2)” testinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda ortaokul Sosyal Bilgiler derslerinde farklı teknolojilerin kullanıldığı görülmektedir. En çok kullanılan teknoloji akıllı tahta ve bilgisayar olup, en az kullanılan teknoloji ise slayt makinasıdır. Bu teknolojilerin %84.2’si öğrenciler tarafından, %8.5’i yönetim amacıyla ve %7.3’ü ise öğretmenler tarafından kullanılmaktadır. Ayrıca bu teknolojilerin kullanılabilirlik durumuna bakıldığında, %54’ünün iyi durumda, %42.4’ünün çok iyi durumda ve %3.6’sının ise kötü durumda olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin materyal ve teknoloji kullanım sıklığına bakıldığında, öğretmenlerin %30.5’i hiçbir zaman kullanmadığını, %12’si ise her zaman kullandığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin materyal ve teknoloji kullanmama nedenlerine bakıldığında öğretmenlerin %67.7’si okulda

bulunmamasından dolayı, %15.9'u sınıfta bulunmamasından dolayı, %12.4'ü materyal/teknolojiyi tanımadığından dolayı, %2.2'i okulun fiziksel imkanlarının uygun olmamasından dolayı, %1.3'ü yeterli olmadığından dolayı ve geri kalan %0.5'i materyal/teknolojinin kullanılamaz durumda olduğundan dolayı materyal / teknoloji kullanmadığını ifade etmiştir. Materyallerin edinim şekillerine bakıldığında ise, sadece dörtte birinin hazır olarak edinildiği (%26.4), çoğunluğunun ise dernekler, katkı payı, kooperatifler ve bağışlar yoluyla elde edildiği görülmektedir. Ortaokul sosyal bilgiler öğretmenlerinin materyal/teknoloji kullanım sıklıklarının *cinsiyetleri* açısından farklılaşp farklılaşmadığına yönelik gerçekleştirilen χ^2 (ki kare) analiz sonuçları, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha sık materyal / teknoloji kullandığını göstermektedir. *Öğrenim durumları* açısından farklılaşp farklılaşmadığına yönelik gerçekleştirilen χ^2 (ki kare) analiz sonuçları, eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin daha sık materyal / teknoloji kullandığını göstermektedir. *Mesleki kıdem* açısından farklılaşp farklılaşmadığına yönelik gerçekleştirilen χ^2 (ki kare) analiz sonuçları, 5-10 yıl mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin daha sık materyal / teknoloji kullandığını göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal Bilgiler, Ortaokul, Materyal, Teknoloji

ABSTRACT

THE STATUS OF MATERIAL USE IN SOCIAL STUDIES COURSES: İSTANBUL PROVINCE CASE

İbrahim KARALOĞLU, Master Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Sakarya University, 2019

This study is carried out to determine the material and technology situation of Social Studies teachers in class. For this purpose, the answer is searched for the question “What is the state of using materials and technology in the classes of Social Studies teachers who work in secondary schools?”.

This research was carried out with general survey model. The universe of the research consists of Social Studies Teachers working in the secondary schools of Istanbul Province in the academic year of 2018-2019 and administrators in these schools. The case includes randomly determined 9 districts from 39 districts of Istanbul. In the research, the data were collected through a questionnaire which was applied to Social Studies teachers and school administrators. The questionnaire forms were applied within the 2018-2019 academic year. The results obtained from data collection tools were analyzed by using SPSS package program. The personal and professional information obtained from the questionnaire applied to the teachers and the frequency of using the material / technology and the reasons for not using them are presented in an order by calculating the frequency (f) and percentages (%). In Chi-Square (X^2) test was used to test whether there is a correlation between the frequency of materials use that social studies teachers used in their lessons and gender, education level and length of professional service.

As a result of the research, it is seen that different technologies are used in Social Studies courses in secondary school. The most used technology is smart board and computer, and the least used technology is slide machine. 84.2% of these technologies are used by students, while 8.5% are used for management purposes and 7.3% are used by teachers. In addition, the 54% of them were in good condition, 42.4% were in very good condition and 3.6% were in bad condition. In terms of teachers' use of materials and technology, 30.5% of teachers say that they never use them and 12% of them use it all the time. Considering the reasons why teachers do not use materials and technology is due to lack of material and technology were not in school was thought by 67.7% of teachers, 15.9% of the teachers did

not use them because the material and technology were not in the classroom, and 12.4% did not recognize the material / technology, 2.2% because the physical facilities of the school are not suitable, and that the remaining 0.5% did not use material / technology as the material / technology was unavailable. When the acquisition of materials is evaluated, it can be seen that only one fourth was obtained as ready (26.4%), while the majority were obtained through associations, contributions, cooperatives and donations. The results of the χ^2 (chi-square) analysis of secondary school social studies teachers that the frequency of material / technology use differ in terms of gender, shows that female teachers use material / technology more frequently than male teachers. The results of χ^2 (chi-square) analysis, which differs in terms of educational status, shows that teachers who are graduated from the faculty of education use more frequently material / technology. The results of χ^2 (chi-square) analysis, based on the terms the length of professional seniority, shows that teachers who have 5-10 years of professional experience use more frequently material / technology.

Keywords: Social Studies, Secondary School, Materials, Technology

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xix
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1.Araştırmanın Amacı ve Problem Durumu.....	5
1.2.Problem Cümlesi	6
1.3.Alt Problemler	6
1.4.Araştırmanın Önemi	7
1.5.Sayıtlar.....	8
1.6.Sınırlılıklar.....	8
1.7.Tanımlar.....	8
BÖLÜM II	14
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	14
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	14
2.1.1. Sosyal Bilimler	14
2.1.2. Sosyal Bilgiler	14
2.1.3. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Programı.....	17
2.1.4. Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Hedefleri.....	17
2.1.5. Teknoloji.....	19

2.2.6. Eğitim Teknolojisi	20
2.1.7. Öğretim Teknolojisi.....	21
2.1.8. Öğretimde Materyal Kavramı.....	22
2.1.9. Materyal Kullanmanın Öğretimdeki Yeri ve Önemi	22
2.1.10. Materyal Kullanımının Öğretime Sağladığı Faydalar	23
2.1.11. Öğretim Materyali Hazırlama İlkeleri	24
2.1.12. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılabilecek Materyaller.....	26
2.1.13. Öğretim Materyalleri Kullanımının Öğrenci Açısından Yararları	26
2.1.14. Öğretim Materyalleri Kullanımının Öğretmen Açısından Yararları	27
2.1.15. Öğretmenlerin Öğretim Materyallerinden Yeterince Yararlanmama Sebepleri	27
2.2. İlgili Araştırmalar	28
2.2.1. Doktora Tezleri.....	28
2.2.2. Yüksek Lisans Tezleri	30
2.2.3. Makaleler	39
2.2.4. Kitaplar	43
BÖLÜM III.....	47
YÖNTEM.....	47
3.1. Araştırma Modeli.....	47
3.2. Evren ve Örneklem.....	48
3.2.1. Evren.....	48
3.2.2. Örneklem	49
3.3. Veri Kaynakları	49
3.4. Veri Toplama Araçları.....	49
3.5. Araştırma Süreci	50
3.6. Verilerin Analizi	50

BÖLÜM IV.....	52
BULGULAR VE YORUM	52
4.1. Öğretmenlerin Mesleki ve Kişisel Bilgileri İle İlgili Bulgular.....	52
4.2. Genel Bulgular.....	55
4.2.1. Ortaokullarda Bulunan Teknolojilerin Yüzdelerle Dağılımı.....	55
4.2.2. Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Teknolojilerin Kullanılış Amaçları	56
4.2.3. Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Materyal ve Teknolojilerin Kullanılabilirlik Durumları.....	57
4.2.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Materyal/Teknoloji Kullanma Sıklığı.....	59
4.2.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Materyal/Teknoloji Kullanmama Nedenleri	62
4.2.6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Kullandıkları Materyal/Teknolojilerin Edinim Şekilleri	65
4.2.7. Cinsiyet Değişkenine Göre Materyal/Teknoloji Kullanma Sıklığı	68
4.2.8. Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Materyal/Teknoloji Kullanma Sıklığı	102
4.2.9. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Materyal/Teknoloji Kullanma Sıklığı.....	136
BÖLÜM V	170
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	170
5.1. Sonuçlar	170
5.2. Tartışma.....	172
5.3. Öneriler.....	177
5.3.1. İleride Yapılacak Olan Çalışmalar İçin Öneriler	177
5.3.2. Uygulamalar ve Planlamalar Açısından Öneriler	178
KAYNAKLAR	180
EKLER	190
ÖZGEÇMİŞ VE ESERLER LİSTESİ	207

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.	Evrenden alınan örnekleme yer alan ilçelerin ortaokul ve öğretmen sayıları.....	48
Tablo 2.	Örnekleme yer alan resmi ve özel okulların ilçelere göre dağılımı	49
Tablo 3.	Öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı.....	52
Tablo 4.	Öğretmenlerin yaşa göre dağılımı.....	52
Tablo 5.	Öğretmenlerin mesleki kıdeme göre dağılımı.....	53
Tablo 6.	Öğretmenlerin öğrenim durumuna göre dağılımı	53
Tablo 7.	Öğretmenlerin lisans üstü eğitim yapma durumuna göre dağılımı	54
Tablo 8.	Öğretmenlerin Görev Yapılan Okul Türüne Göre Dağılımı.....	54
Tablo 9.	Öğretmenlerin mesleki kıdem ve öğrenim durumu değişkenlerine göre dağılımı	54
Tablo 10.	Sosyal bilgiler derslerinde kullanılan teknolojilerin kullanılış amaçlarına göre dağılımı.....	56
Tablo 11.	Sosyal bilgiler derslerinde kullanılan teknolojilerin kullanılabilirlik durumuna göre dağılımı.....	57
Tablo 12.	Sosyal bilgiler derslerinde kullanılan materyallerin kullanılabilirlik durumuna göre dağılımı.....	58
Tablo 13.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde materyal/teknoloji kullanma sıklığını gösteren frekans ve yüzdeler dağılımlar	59
Tablo 14.	Sosyal bilgiler derslerinde materyal/teknoloji kullanmama nedenlerini gösteren frekans ve yüzdeler dağılımlar	62
Tablo 15.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları teknolojilerin edinim şekillerine göre dağılımı	65
Tablo 16.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları materyallerin edinim şekillerine göre dağılımı	66
Tablo 17.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "afiş" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	68

Tablo 18.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "atlas" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	69
Tablo 19.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "tepegöz" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	70
Tablo 20.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "diyagram" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	71
Tablo 21.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "diyoram" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	72
Tablo 22.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "duvar resmi" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	73
Tablo 23.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "epidiyaskop" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	74
Tablo 24.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "episkop" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	75
Tablo 25.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "film şerit makinesi" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki.....	76
Tablo 26.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "grafik ve tablo" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	77
Tablo 27.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "harita" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	78
Tablo 28.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "yazı tahtası" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	79
Tablo 29.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "kolaj" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	80
Tablo 30.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "kukla" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	81
Tablo 31.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "kum masası" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	82
Tablo 32.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "küre" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	83

Tablo 33.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "model" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	84
Tablo 34.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "eğitsel oyun" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	85
Tablo 35.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "pano" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	86
Tablo 36.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "poster" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	87
Tablo 37.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "dergiler" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	88
Tablo 38.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "slayt makinesi" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	89
Tablo 39.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "şema" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	90
Tablo 40.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "gerçek eşyalar" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	91
Tablo 41.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "akıllı tahta" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	92
Tablo 42.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "kaynak kitap" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	93
Tablo 43.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "karikatürler" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	94
Tablo 44.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "mobil" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	95
Tablo 45.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "kavram haritası" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki.....	96
Tablo 46.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "kabartma harita" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki.....	97
Tablo 47.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde "bilgisayar" kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	98

Tablo 48.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “cd/video” kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	99
Tablo 49.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “internet” kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki	100
Tablo 50.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “powerpoint sunusu” kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki.....	101
Tablo 51.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “afiş” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	102
Tablo 52.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “atlas” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	103
Tablo 53.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “tepegöz” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	104
Tablo 54.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “diyagram” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	105
Tablo 55.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “diyoram” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	106
Tablo 56.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “duvar resmi” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	107
Tablo 57.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “epidiyaskop” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	108
Tablo 58.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “episkop” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	109
Tablo 59.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “film şerit makinesi” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	110
Tablo 60.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “grafik ve tablo” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	111
Tablo 61.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “harita” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	112
Tablo 62.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “yazı tahtası” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	113

Tablo 63.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kolaj” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	114
Tablo 64.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kukla” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	115
Tablo 65.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kum masası” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	116
Tablo 66.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “küre” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	117
Tablo 67.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “model” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	118
Tablo 68.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “eğitsel oyunlar” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	119
Tablo 69.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “pano” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	120
Tablo 70.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “poster” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	121
Tablo 71.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “dergiler” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	122
Tablo 72.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “slayt makinesi” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	123
Tablo 73.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “şema” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	124
Tablo 74.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “gerçek eşyalar” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	125
Tablo 75.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “akıllı tahta” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	126
Tablo 76.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kaynak kitap” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	127
Tablo 77.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “karikatürler” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	128

Tablo 78.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “mobil” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	129
Tablo 79.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kavram haritası” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	130
Tablo 80.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kabartma harita” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	131
Tablo 80.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “bilgisayar” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	132
Tablo 82.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “cd/video” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	133
Tablo 83.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “internet” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	134
Tablo 84.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “powerpoint sunusu” kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeni arasındaki ilişki	135
Tablo 85.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “afiş” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	136
Tablo 86.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “atlas” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	137
Tablo 87.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “tepegöz” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	138
Tablo 88.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “diyagram” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	139
Tablo 89.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “diyoram” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	140
Tablo 90.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “duvar resmi” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	141
Tablo 91.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “epidiyaskop” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	142
Tablo 92.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “episkop” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	143

Tablo 93.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “film şerit makinesi” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki.....	144
Tablo 94.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “grafik ve tablo” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	145
Tablo 95.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “harita” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	146
Tablo 96.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “yazı tahtası” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	147
Tablo 97.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kolaj” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	148
Tablo 98.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kukla” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	149
Tablo 99.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kum masası” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	150
Tablo 100.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “küre” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	151
Tablo 101.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “model” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	152
Tablo 102.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “eğitsel oyunlar” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	153
Tablo 103.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “pano” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	154
Tablo 104.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “poster” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	155
Tablo 105.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “dergiler” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	156
Tablo 106.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “slayt makinesi” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	157
Tablo 107.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “şema” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	158

Tablo 108.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “gerçek eşyalar” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	159
Tablo 109.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “akıllı tahta” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	160
Tablo 110.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kaynak kitap” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	161
Tablo 111.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “karikatürler” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	162
Tablo 112.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “mobil” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	163
Tablo 113.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kavram haritası” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki.....	164
Tablo 114.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “kabartma harita” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki.....	165
Tablo 115.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “bilgisayar” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	166
Tablo 116.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “cd/video” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	167
Tablo 117.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “internet” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki	168
Tablo 118.	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde “powerpoint sunusu” kullanma sıklığı ile mesleki kıdem değişkeni arasındaki ilişki.....	169

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1. Sosyal bilgilerde içerik ve kazandırılacak temel niteliklerin etkileşimi..... 16
- Şekil 2. Materyal seçimini etkileyen faktörler.....25

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çağımızı karakterize eden başlıca niteliklere baktığımızda, büyük ve yoğun insan toplulukları, aşırı hareket, dinamizm, hızlı değişme, bilimsellik ve ileri teknoloji gibi özellikler dikkatimizi çekmektedir. Bugün ileri derecede gelişmiş bilim ve teknolojinin tesiriyle siyasi düzeyde teknokrasi, sosyal hayatta toplumlararası bütünleşme, iktisadi alanda uluslararası örgütlenme ve rekabet yönünde önemli gelişmeler olmaktadır. Üretimde dünün maddi birikimi bugün yerini bilgi birikimine bırakmıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda elektrik enerjisinin yerini nükleer enerji almış; otomasyon, sibernasyona dönüşmüş, kıtalararası ulaşım ve iletişim yerine gezegenler arası ulaşım ve iletişim gelişmiştir (Alkan, 1998). Bu şekilde hızla gelişen ve değişen dünyamızda, öğretmenlerimizin öğrenme ortamını dinamik kılmak ve 21. yüzyılın fertlerini yetiştirebilmek için gösterdikleri çabada, öğretim materyallerinin ve öğretim teknolojilerinin varlığı ve önemi yadsınamaz bir gerçektir. Son 50 yıl içinde dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler, sadece sanayi ya da üretim sektöründe meydana gelmemiş, aynı zamanda eğitimde de farkına varılan değişikliklerin yaşanmasına neden olmuştur. Özellikle de iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişme, eğitimde de öğrenme sürecinin ve hedefinin yeniden sorgulanmasına ve açıklanmasına neden olmuştur (Şahin ve Yıldırım, 1999).

Dünyada ve ülkemizde meydana gelen bu kadar hızlı değişime ayak uydurmanın en tesirli yolu eğitimidir. Eğitime ilişkin tanımları, içerdikleri anlam bakımından iki grupta toplamak mümkündür. Birey üzerinde odaklanan tarifler bakımından eğitim bir davranış değiştirme süreci iken, toplum hayatı üzerine odaklanan tanımlar bakımından ise, eğitimin topluma bir uyum süreci olduğu fade edilebilir. (Aküzüm, 2017).

Eğitim genel anlam bakımından informal ve formal olmak üzere iki gruba ayrılır. İnfomal eğitim, yaşam içinde doğaçlama oluşan bir süreçtir. Belli bir plan ve programa dayanmaz. Karşılaştığımız durumlar içinde farkında olmadan etkileşim sonucunda gerçekleşir. Bu tür öğrenmeler ailede, sokakta, kültürel çevrede, iş yerinde, akran gruplarında kendiliğinden oluşur. Bu tür öğrenme yönteminde gözlem ve taklit vardır. Formal eğitim maksadlı bir eğitim yöntemi olup, prensip ve çerçevesi önceden belirlenmiş bir plana bağlı olarak

uygulanır ve öğretim yoluyla gerçekleşir. Bu süreç uzman eğitimciler tarafından planlanır, uygulanır ve takip edilir. Eğitim, başlangıcından sonuna kadar özel bir çevre içinde kontrollü olarak yürütülür, belli aşamalarında ve bitişinde değerlendirme işlemine yer verilir (Fidan ve Erden, 1998, s.13).

Nitelikli bir eğitim, planlı olarak yürütülen eğitim faaliyetleriyle gerçekleştirilebilir. Uygulanan eğitim programlarının ve bu kapsamda yürütülen eğitim faaliyetlerinin düzenli bir şekilde izlenmesi ve meydana gelen aksaklıkların tespit edilerek eksikliklerin giderilmesi niteliği daha da artırır. Dünyada son yıllarda meydana gelen hızlı değişiklikler, bireylerin topluma uyum sağlama sürecinde zorlanmasına neden olmaktadır. Özellikle teknolojinin etkisini önemli boyutlarda hissettirdiği 21. yüzyılda bireyler daha çok teknolojik aletlerle meşgul olmakta, bu durum ise bireylerin sosyalleşmesini engellemektedir. Bu nedenlerden dolayı eğitimin amacı sadece değişmeyen kültürel değerleri aktarmakla kalmayıp, bireylerin bu değişen durumlara uyum sağlamasını kolaylaştırmak olmalıdır. Bunun için eğitimde bireylerin sürekli aktif ve toplum ile uyum içerisinde olması gerekmektedir (Demirel, 2001, s.4).

Eğitimin amacı, insanları her şeyden evvel içinde bulunduğu toplumla uyum içinde yaşamasını sağlamaktır. Uyum sürecini sağlayan bireyler topluma faydalı, sorumlu ve iyi birer vatandaş olarak yaşamaktadırlar. Öğrencilerini bu amaca ulaştırmak adına gerekli ve yeterli bilgiyi vermek için ilköğretim okullarının programına ilk önce Hayat Bilgisi; daha sonra ise Sosyal Bilgiler dersleri konumuştur. Programdaki konular Tarih, Coğrafya, Psikoloji, Ekonomi, Antropoloji, Sosyoloji, Hukuk vb. gibi çeşitli sosyal bilim alanlarıyla bağlantılı olarak, çok yönlü bir bütünlük içinde ele alınır ve işlenir. Öğrencilerin derste öğrendikleri problem çözme becerisi, karar verme becerisi, işbirliği, katılım, yaratıcılık, yapıcılık, keşfetme, güdülenme vb. gibi özelliklerin gerçek yaşamında uygulanarak sosyal hayattaki yerini almaya çalışır (Sever, 2015, s.3).

Sosyal Bilgiler Dersi ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal hayatla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır (Erden, Tarihsiz, s.8). Sosyal Bilgiler kavramı ilk kez 1916 yılında ABD’de Milli Eğitim Derneğinin Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi tarafından kabul edilmiştir (Moffat, 1957; Günden, 1995; Köstüklü, 1999). Bu nedenle Sosyal Bilgiler kavramının doğduğu yer ABD kabul edilmektedir. Sosyal Bilgiler dersi ABD’de ortaya çıkmışken farklı ülkelerde de kabul görmüş ve uygulamaya konulmuştur.

Ülkemizde Sosyal Bilgiler dersi 1960'lı yıllarda benimsenmiştir. Sosyal Bilgiler dersi içeriğinde yer alan disiplinlerin çoğu ayrı ayrı ders olarak II. Abdülhamid Han zamanında ilköğretim seviyesinde okutulmaya başlanmıştır. Cumhuriyet döneminde okutulmaya başlanması 1926 yılından sonradır. 1968'de Milli coğrafya, Milli tarih ve Yurttaşlık bilgisi adı ile ayrı ayrı verilen dersler “sosyal bilgiler” ismiyle birleştirilmiştir. 1998 eğitim öğretim programı ile 4. ve 7. sınıflar düzeyinde verilmeye başlanmıştır (Erden, (t.y.), s.6; Öztürk ve Otluoğlu, 2011, s.14; Güngördü, 2001, s.133).

Milli Eğitim Bakanlığınca 2005 yılında uygulanmaya başlanılan yapılandırmacı anlayış çerçevesinde sosyal bilgiler dersinin daha etkin ve uygulanabilir düzeyde işlenmesi gerekmektedir. Yapılandırmacılıkta öğrenme, önceki bilgiler ve yeni bilgiler arasında etkileşimler sonucu ilişkilerin kurulmasıdır. Her yeni bilgiyi var olanla bütünleştiren bireyden, öğrenilenlerin gerçek yaşama aktarılması beklenir. Temel odak noktası da bireyin bilgiden nasıl bir anlam çıkardığıdır. Öğrenen birey aktiftir, bilgiyi araştıran yorumlayan ve analiz edendir. Bu nedenle bilginin öğrenciye sunulması ya da öğrenci tarafından ezberlenmesi değil, yeniden yapılandırılması ve transferi gereklidir (Akınoğlu, 2011). Bunun gerçekleşebilmesi için derslerde kullanılan materyal ve teknolojinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada ulaşılmak istenilen hedeflerden bir tanesi de sosyal bilgiler öğretmenlerinin hangi düzeyde ve hangi çeşit materyal ve teknoloji kullandıklarını ortaya koymaktır. Eğitim öğretimde materyal ve teknoloji kullanmak; öğrencilerin derslerde aktif olmasını sağlayacak ve onlara yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı sunacaktır. Bilginin somutlaşmasını sağlayarak öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Ayrıca öğrenilenlerin unutulması azalarak öğrenim çevresi doğallaşacaktır. Sosyal bilgiler öğretim programında yer verilen hemen hemen tüm bilgi, beceri, ve değerlerin öğretiminde öğretim materyal ve teknolojisinden yararlanmak mümkündür. Konuların yaşamla ilgili olması, oluşturmacı yaklaşımın benimsenmesi, değerlerin evrenselliği, becerilerin öğrenciyi bilgiyi yapılandırmaya ve öğrendiklerini hayata taşımaya yönelik olması gibi daha birçok açıdan sosyal bilgiler öğretim programı teknoloji ve materyal kullanımına uygun bir programdır (Çelikkaya, 2017, s.41).

Öğrenme öğretme sürecinde öğretim teknoloji ve materyallerinin kullanımı, etkili bir öğrenme ortamı sağlayarak birbirlerinden farklı öğrenme hız ve isteklerine sahip öğrencilerin eğitimin hedeflerine daha kolay ve etkili bir şekilde ulaşmasını sağlamakta, algılamayı ve öğrenmeyi kolaylaştırmakta, dikkati çekerek derse olan ilgiyi arttırmaktadır. Öğrencinin daha fazla duyu organına hitap edilirse öğrenmelerin o derece başarılı, kalıcı ve

hızlı gerçekleşmesi öğretimde materyal ve teknolojinin önemini ortaya koymaktadır (Yeşiltaş, 2009, s.225). Eğitim-öğretim ortamının temel unsuru olan öğrenci, kaynaktan (öğretmenden) gelen mesajı duyu organları ile algılamaktadır. Algı sürecinde etkin olan tüm organlar öğrenmede aynı düzeyde rol almazlar. Organların öğretimde kullanılma oranları farklıdır. Öğrenciler (Ergin, 1998, s.103);

- % 83'ü görme
- % 11'i işitme
- % 3,5'i koklama
- % 1,5'i dokunma

% 1'i tatma duyularıyla edinilen yaşantılar yoluyla öğrenir. Görme ve işitme duyularının öğrenmede kullanılma oranının %94 olduğu dikkate alınırsa ağırlığın bu iki organ üzerinde olduğu anlaşılacaktır. Öte yandan ABD Texas Üniversitesi'nde yapılan araştırma sonuçlarına göre, zaman faktörü sabit tutulduğunda (Yalın, 2010, s.21):

- İnsanlar okuduklarının %10'unu,
- İşittiklerinin %20'sini,
- Gördüklerinin %30'unu,
- İşitip-gördüklerinin %50'sini,
- Söylediklerinin %70'ini
- Yapıp-söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar.

Öğretmen dersi sadece anlatarak işliyorsa öğrenciler duyduklarının yalnız %20'sini hatırlamaktadırlar. Görsel ve işitsel materyal ve teknoloji kullanıyorsa bu oran %50 düzeyine çıkmaktadır. Buna paralel olarak öğrencileri aktif hale getirerek dersi işliyorsa öğrencilerdeki hatırlama düzeyi %90' lara çıkmaktadır. Sonuç olarak öğrenmede birden çok materyal ve teknoloji kullanımı öğrencinin daha fazla duyu organına hitap edeceği için kalıcılık daha fazla olacaktır (Çelikkaya, 2013). Bu doğrultuda öğretmenlerin, eğitim ortamını hazırlamada ve öğrencinin hizmetine sunmada önemli görevleri vardır. Bu görevini başarıyla yerine getirebilmek için, öğretmenlerin bazı kritik özelliklere ve becerilere sahip olması gerekir. Bu becerilerin başında öğretim ortamlarının öğrenci ihtiyaçlarına ve gerçek hayata uygun şekilde tasarlanması gelmektedir (Şahin ve Yıldırım, 1999).

Öğretim ortamlarının öğrenciler için daha etkin kılmak amacıyla öğretim materyallerinden faydalanılır. Öğretim materyalleri; eğitim-öğretim ortamını verimli kılmak için kullanılan malzemelere denir. Öğretimi etkinleştirmek, verimliliği artırmak amacıyla yönelik her türlü destekleyici araç-gereçler materyallerdir. Öğretimde materyal kullanmayı adeta destekleyen bu sözden de anlaşılıyor ki ne kadar çok duyuya hitap edersek o kadar kalıcı öğrenmeler gerçekleşir. Yanpar (2007)'a göre öğretim materyali, genel olarak hedefleri gerçekleştirmek amacıyla araçlardan faydalanarak yapılan ders sunum içeriklerini kapsar. Öğretim araçları, tebeşir ve kâğıttan başlayarak günümüzde bilgisayar ve ilişkili teknolojilere kadar basitten karmaşığa çeşitlilik gösterir. Öğrenme-öğretme sürecinde, öğrencilerin konuyu daha iyi öğrenebilmesi ve öğrendiklerinin de daha kalıcı olabilmesi için öğretim materyallerinden yararlanılabilir. Öğretim materyallerinden ve teknolojiden yararlanmak eğitimin kalitesini, öğrencilerin güdülenmesini sağlar ve derse olan ilgisini artırabilir. Bu bilgiler ışığında yapılan çalışmada, ortaokullarda mevcut materyal ve teknoloji kullanım durumunu tespit etmek amacıyla “Ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde materyal kullanma durumu nedir?” sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

1.1.Araştırmanın amacı ve problem durumu

Teknolojinin baş döndürücü bir hızla ilerlediği günümüzde, hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da yeni arayışlar ve gelişmeler yaşanmaktadır. Ülkemizde de 2005 yılında İlköğretim Programlarının yapılandırıcılık felsefesine göre yeniden oluşturulmasıyla eğitim öğretim sürecinde materyal ve teknoloji kullanmanın önemi bir kat daha artmıştır. Öğrenme-öğretme sürecinde materyal ve teknolojiler öğretimi desteklemek amacıyla kullanılır. Konuya ve amaca uygun olarak seçilmiş öğretim materyal ve teknolojileri, öğretilen konuyu canlı hale getirmekte, çoklu ortam sağlayarak öğretim sürecini zenginleştirip öğrenmeyi artırmaktadır. (Yangın, 2011). Bu yüzden öğretmenlerin, eğitim hizmetlerini daha kaliteli biçimde verebilmesi için çağdaş eğitim teknolojisinin tüm olanaklarından etkili bir biçimde yararlanması gerekir. Öğretmenlerin hızla gelişen ve değişen bu teknolojilere ayak uydurabilmeleri çok önemlidir. Öğretmenler, öğretim araç gereç ve teknolojilerini tanımalı, bunları etkili bir biçimde kullanabilir düzeye gelmelidir. Fakat yapılan birçok araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin öğretim materyal ve teknolojilerini öğrenme-öğretme ortamlarında yeteri kadar kullanmadıkları tespit edilmiştir. Bu çalışmanın yapılmasının amacı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde

kullanmış oldukları materyal ve teknoloji durumunu tespit etmek ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim materyal ve teknolojileri kullanımı noktasında yaşadıkları sorunlar belirlenerek, elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler geliştirilmesidir. Ayrıca okullarda bulunan mevcut materyal ve teknoloji durumunun hangi düzeyde olduğunu ve bunların elde edilmiş biçimini ortaya koymaktır. Bu hedeflere ulaşmak amacıyla ortaokullarda görevli Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ve okullarda görevli idarecilere anket uygulayarak mevcut durum tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma öğretmenlerin kurum içinde yapılacak hizmet içi eğitim programlarına, eğitim fakültelerindeki öğretmen yetiştirme programlarına, bu konuda çalışmalar yapacak Milli Eğitim Bakanlığı'na, öğretmenlerin niteliğinin artırılmasına hizmet edecek farklı çalışmalara da ışık tutabilir. Ayrıca araştırmanın, konuya ilişkin diğer çalışmalar için yol gösterici bir kaynak olabileceği umulmaktadır.

1.2.Problem cümlesi

Yapılan çalışmada giriş bölümünde belirtilen gerekçeler doğrultusunda “Ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde materyal ve teknoloji kullanma durumu nedir?” sorusuna cevap aranmaktadır. Bu problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1.3.Alt problemler

Problem cümlesi doğrultusunda yapılan çalışmanın alt problemleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Ortaokullarda bulunan, Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılacak öğretim teknolojileri nelerdir?
2. Ortaokullarda bulunan, öğretim materyal ve teknolojilerinin kullanılabilirlik durumu nedir?
3. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde mevcut öğretim materyal ve teknolojilerinden yararlanma sıklıkları nedir?
4. Ortaokullarda bulunan öğretim materyal ve teknolojilerinin edinim şekilleri nasıl sağlanmıştır?
5. Ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullanmış oldukları materyal ve teknolojinin sıklık ve niteliği ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

6. Ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları materyal ve teknolojinin sıklığı ile öğretmenlerin öğrenim durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları materyal ve teknolojinin sıklığı ile öğretmenlerin kıdem yılları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4.Araştırmanın önemi

Daha öncede belirtildiği üzere, ülkemizde de 2005 yılında İlköğretim Programlarının yapılandırıcılık felsefesine göre yeniden oluşturulmasıyla öğretim materyal ve teknolojilerini kullanmanın önemi daha da artmıştır. Öğretmenlerin hızla gelişen ve değişen bu teknolojilere ayak uydurabilmeleri gerekmektedir. Öğretmenler, öğretim materyal ve teknolojilerini tanımalı ve etkili bir şekilde kullanabilir düzeye gelmelidir. Bu araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde öğretim materyal ve teknolojilerini hangi düzeyde kullandıklarını ortaya çıkarmak, materyal ve teknolojilerin kullanımını etkileyen değişkenleri belirlemek, öğretim materyal ve teknoloji kullanımı noktasında Sosyal Bilgiler derslerinin ve öğretmenlerinin niteliklerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Ayrıca çalışma sonucunda elde edilecek bulguların Sosyal Bilgiler Öğretim Programının geliştirilmesine ve bu alanda yapılacak çalışmalara katkıda bulunacağı kabul edilmektedir. Bu çalışma,

- Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan ve öğretmenlere uygulanması önerilen yaparak yaşayarak öğrenme ilkesine uygun yeni teknolojilerin kullanılmasına yönelik olması bakımından güncel;
- Programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin, öğretim teknolojisi ve materyallerinin hangi düzeyde kullandığını ve kullanılmama nedenlerini ortaya çıkarması açısından gerekli;
- Bulgularıyla, öğretim teknolojisi ve materyalleri ile sosyal bilgiler öğretimine öneriler getirmesi açısından işlevsel; olarak görülmektedir.

1.5.Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki belirtilen temel sayıtlardan hareket edilmiştir.

1. Araştırma için seçilen örneklemenin evreni temsil ettiği değerlendirilmektedir.
2. Araştırmada kullanılan anket formunun ğretim materyal ve teknolojilerinin belirlenmesi yönünden uygun bir araç olduğu kabul edilmiştir.
3. Öğretmenlerin anket formundaki sorulara gerçeğe uygun olarak cevap verecekleri kabul edilmektedir.
4. Bu araştırmada kullanılan araç, teknik ve yöntemlerin bu araştırmanın amacına uygun olarak belirlendiği kabul edilmektedir.

1.6.Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırmada kullanılan lme aracı ğretmen ve idareci anketlerine verilen cevaplar ile sınırlıdır.
2. Araştırma, anket uygulanan okul ve öğretmenlerle sınırlı olacaktır.
3. Bulguların ve ulaşılacak sonuçların gerçeği yansıtma durumu, araştırmada izlenen yöntemin ve lme araçlarının geçerlilik ve gvenililikleriyle sınırlı olacaktır.
4. Araştırma süresi, 2018-2019 eğitim ğretim yılı ile sınırlıdır.
5. Araştırma için seçilen örneklem grubu ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle sınırlıdır.

1.7.Tanımlar

Sosyal Bilgiler ğretmenlerine uygulanmış olan anket formunda yer alan ğretim materyal ve teknolojilerinin tanımları aşağıda verilmiştir:

Eğitim teknolojisi: Eğitim teknolojisi, etkili bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için nasıl daha iyi bir ğretim yapılması gerekir? sorusuna yanıt bulmaya çalışılırken ortaya çıkmıştır. Eğitim teknolojisini Alkan (2005), “genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna hakim olabilmek için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapısallaştırılması” olarak tarif etmektedir. Eğitim teknolojisi öğrenme sürecini geliştirmek için oluşturulan her türlü yöntemi, tekniği ve yardımı içerir. Bu doğrultuda hedefler, konuya uygun ğretim yöntem ve teknikleri, konunun aktarılması için uygun ortam ve uygun değerlendirme yöntemleri önemlidir (Demirel, Seferoğlu ve

Yağcı, 2004, s.11). Eğitim teknolojisi, eğitimin uygulama ile ilgili süreçlerle ilgili olup davranışları belirleme, eğitim durumlarını saptama ve yaşantıları kazandırma etkinlikleri ile ilgili olarak çevreyi ayarlama ya da ortamı düzenleme etkinliklerini kapsamaktadır (Alkan, 2005, s.21).

Öğretim Teknolojisi: Önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda daha etkili bir öğretim elde etmek amacıyla öğrenme öğretme sürecindeki tüm referansların sistemli bir yaklaşımla tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve kullanılmasıdır. Bir başka ifade ile öğrenme öğretme sürecinde bulunan ya da alacak olan her türlü araç gereç, diskler, televizyon, kasetler, hareketli resimler, yazı tahtası, ve kitaplar gibi donanımları ifade eden iletişim araçlarını anlatır (Demirel ve Altun, 2007, s.12).

Bilgisayar: Önceden belirlenmiş bilgileri, verilen komutlar doğrultusunda alan, kaydeden, verilen komutlar dizisine uygun olarak bu verileri işleyen, sonuçlarını depolama ünitesine kaydeden ve yine verilen komutlar dizine göre çıkış ünitesinden veren elektronik bir makinedir (MEB, 2002, s.122).

Epidiyaskop: Saydam olan ve olmayan her türlü fotoğraf, yazı, grafik, resim ve benzeri çizimlerin büyütülerek perdeye yansıtılmasına imkan veren bir eğitim vasıtasıdır (Şimşek, 1997).

Episkop: Opak projektörü olarak da adlandırılan episkop saydam olmayan her türlü fotoğraf, resim, yazı, grafik ve benzeri çizimlerin büyütülerek perdeye yansıtılmasına imkan veren bir eğitim vasıtasıdır. Bu aracın en büyük dezavantajı etkili kullanım için çok iyi karartılmış ortam gerektirmesidir (Şimşek, 2007).

Film Şerit Makinesi: Öğretme –öğrenme ortamına uygun olarak hazırlanmış film şeridi ve slaytların kullanılmasına olanak sağlayan makinalardır. 35 mm’lik film şeritleri siyah beyaz veya renkli filmlerin pozitif banyo edilmiş biçimindedir (Kaya, 2006, s.252).

Tepegöz: Şeffaf materyallerden ışığı çekmek suretiyle görüntünün büyütülerek perdeye yansıtılmasını sağlayan araçlardır. Bu aracı kullanmak için asetatlı kağıt gerekmektedir. Eğitim teknolojisinin gelişmesine paralel olarak Akıllı tahta ve projeksiyon bulunan okullarda artık tepegözün kullanılmadığı hatta birçok okulda bulunmadığı tespit edilmiştir (Küçükahmet, 2002, s.111).

İnternet: Dünya üzerindeki bütün bilgisayarların birbirine bağlanmasını sağlayan ve bu şekilde tüm bilgisayarların iletişimini temin eden uluslararası en büyük bilgisayar ağına internet denilmektedir (Yalın, 2010). Günümüzde internet, eğitimde yaygın bir biçimde

kullanılmaktadır. İnternet kullanımının, eğitim teknolojilerine katkıda bulunması, bilgiye güncel ve beklemeden erişim sağlaması, internet ve başka bilgisayar ağlarındaki konferanslarla herhangi bir zamanda, dünyanın herhangi bir yerindeki bilgilere kolayca ulaşması, öğrenme ve fikirlerin paylaşımını sağlaması, kütüphane kaynaklarının elektronik ortama taşınması vb. gibi sağladığı pek çok avantaj bulunmaktadır (Yıldız, Sünbül ve Koç, 2002).

Akıllı tahta: Elektronik tahta veya interaktif tahta olarak da adlandırılan akıllı yazı tahtası, son yıllarda okullarda kullanımı hızlı bir şekilde yaygınlaşan öğretim araçlarından biridir. Akıllı tahtaların temel işlevi etkileşimli bir ortam sağlayıp dersin akılda kalıcı ve pratik bir şekilde işlenmesini sağlamaktadır. Geçmiş dönemlerdeki “tebeşir tozu” söylemi ve “tahtayı kim silecek?” sorusu tarihe karışmaktadır. İnternet konferanslarının verilebildiği akıllı tahtalarda, powerpoint slaytlarını, videoları, ve bilgisayarların oynatabildiği her türlü belgeyi görsel olarak öğrencilere sunabiliriz. (Koçoğlu, 2017, s.165).

Projeksiyon: Bilgisayar ortamında hazırlanmış olan metin, ses, resim, grafik gibi görsellerin, ya da DVD, VCD gibi ses veya görüntü kaynaklarından elde edilen materyalleri daha büyük ve net olarak görülmesini sağlayan araçtır (Taşpınar, 2005, s.182).

CD/Video: Hem göze hem de kulağa hitap edebilen bu araçların eğitimde kullanılması önemli katkı sağlamıştır. Öğrenmeyi zaman ve mekana bağlı olmaktan kurtararak daha zengin, akıcı ve kalıcı bilgi sağlamaktadır (İşman ve Eskicumalı, 2006, s.147).

Eğitim Bilişim Ağı (EBA): Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan çevrimiçi bir sosyal eğitim platformudur. Bu platformun amacı; evde, okulda, kısacası ihtiyaç duyulan her yerde bilgi teknolojileri vasıtalarını kullanarak etkili meteryal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamaktır. EBA, sınıf seviyelerine uygun, güvenilir ve doğru e-içerikler sunmak için oluşturulup geliştirilmeye çalışılan bir bilişim ağıdır (Tınmaz, 2013, s.627).

Yazı Tahtası: Eskiden “kara tahta” olarak da bilinen yazı tahtası günümüzde her renkte, her boyda, taşınabilir veya sabit olan, tebeşir veya keçeli kalemle yazılabilen modelleri olan öğretmenin en büyük yardımcısıdır (Küçükahmet, 2001, s.147). Öğretmenin tahtaya yazdıkları ve çizdikleri tüm görsel öğeler, o bilginin öğrenci tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlar. Tahtadaki görsellerin aynı zamanda öğrenciler tarafından defterlerine geçirildiği düşünüldüğünde öğretmenin yazısının okunaklılığı, tahtayı kullanmasındaki ekonomik önem taşımaktadır.

Pano: Tahtaya veya sert bir zemine uyum içinde yerleştirilerek yapılan ve kumaştan yüzeyi olan eğitim materyalidir. Öğrencilerin deslere etkin katılımı bakımından oldukça fonksiyonel bir araçtır. Üzerindeki çalışmalar işlenen konulara göre değiştirilebilir (Namal, 2011).

Poster: Görsel şekillerin bir araya getirilmesiyle oluşan kompozisyona denir. Poster, verilmek istenen mesajı oldukça hızlı ileten, öğrenciye görsel alışkanlık kazandıran materyaldir. Bu materyali oluşturan şekillerin yenilenme süresi belli aralıklarla yapılmaktadır (Ataizi, 2003).

Duvar Resmi: Bir konuyu ya da temayı işleyen çalışmalara yönelik olarak bir duvarın tamamını ya da bir kısmını kaplayan resim çalışmasıdır (Ergin, 1998). Bu resimler öğrencilerin dikkatini çekip konuya karşı güdülenmeyi sağlar. Ayrıca öğrencilerin belleklerinde var olan bilgileri hatırlatarak unutmayı engelleme ya da geciktirme yönünde etkisi bulunmaktadır.

Harita: Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın kuşbakışı görünümü alınarak belli bir ölçek dahilinde küçültülerek düzleme aktarılmasıdır (Şahin,1998, s.113). Coğrafi ya da tarihi amaçla üretilen haritalar öğrencilerin edindikleri bilgileri somutlaştırmalarında ve kavramların daha iyi anlaşılmasında etkili olur.

Kukla: İnsan, hayvan ya da diğer canlıları biçimsel olarak yapıp, hareket ettirme ve seslendirme suretiyle kullanılan bir materyaldir. Kukla özellikle okul öncesi ve ilköğretim öğrencileri üzerinde çok etkilidir. Bu yıllarda öğrenciler kuklanın konuşmasını ve hareket etmesini severler. Öğretmenler öğrencilerin hoşlanacağı kuklalar yapabilirler. Bu sayede dikkat çekme ve dersin zenginleşmesine katkı sağlarlar (Şahin ve Yıldırım, 1999).

Kavram haritaları: Belli bir konudaki kavramlar ve bunlar arasındaki ilişkileri grafiksel yapılar içinde özetlemeyi sağlayan görsel yapılardır (Seferoğlu, 2011, s.76). Ekizoğlu (2011)'na göre kavram haritaları tek bir kavramın aynı kategorideki diğer kavramlarla ilişkisini belirten somut grafiklerdir. Kavram haritaları için öğrencilerin öğrenmeleri gereken kavramların neler olduğu ve bu kavramlar arasında nasıl bir ilişki kurulacağını gösteren planlama düzenekleri olarak düşünülebilir. Dolayısıyla kavram haritaları sayesinde öğrenciler, bilgileri belleklerinde somut ve görsel olarak düzenleyebilirler.

Şema: Sayısal veriler, kronoloji, ve hiyerarşi gibi soyut bilgileri grafik formunda özetlemek için kullanılır (Yalın, 2004, s.156).

Afiş: Renklerin ve ana fikrin uyum içinde sunulduğu, kısa ve etkili bir şekilde mesajı kitlelere transfer etme aracıdır. Öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırmayı amaçlayan afişlerin yazılı ve görsel öğelerinin birbiriyle uyum içinde, açık, anlaşılabilir ve hatırlanabilir olması önemlidir. Afiş tasarlanırken tasarımcı aynı zamanda; afişteki ilgi çekici yanları ortaya koymaya özen göstermelidir. Ancak bunu yaparken, kullanılan şekil, renk, yazı ya da resmin amacını aşmamasına, afişi ve iletmeye çalıştığı mesajı gölgede bırakmamasına dikkat etmelidir. Alıcı kullanılan rengin ya da şeklin gereğinden fazla etkisinde kalıp afişin iletisini almakta zorlanmamalıdır (İçöz Atak, 2009, s.28).

Atlas: Atlas çeşitli coğrafi olayları ifade eden haritaların, şekillerin ve fotoğrafların bir araya gelmesinden oluşur. Atlas dendiği zaman Coğrafya Atlasları akla gelmektedir. Atlaslar sadece coğrafya alanında değil, tıp, tarih ekonomi gibi farklı alanlarda da kullanılmaktadır. Görsellik ve konuları somutlaştırma açısından, öğrencilerin öğrenmelerini etkilediği herkes tarafından kabul görmektedir (Eker, 2003).

Diyagram: Herhangi bir hadisenin verilerindeki değişmeyi, değişimin farklı adımlarını gösteren grafik yöntem olarak tarif edilebilir. İstatistiksel verilerde oldukça sık kullanılır. Diyagramlar oluşturulurken daha önceden gözlenmiş, ya da hesaplanmış verilerin, görsel şekiller durumuna getirilmeleri şeklinde bir teknik uygulanır. Benzer bir işlev gören grafiklerle aralarındaki en büyük ayırım diyagramların birkaç olayı birden birarada sergilemeleridir (Doğanay 2004, s.264).

Diyoram: Gerçek veya kurgu bir hadisenin, anın veya hikâyenin ışık oyunlarının da etkisiyle üç boyutlu olarak modellenmesidir (Bart ve Demirtaş, 1997)

Grafik ve Tablo: Belli bir sonucu ifade eden verilerin tasnif sonucu sıraya konması ve anlam ifade etmesi için oluşturulan düzenektir (Yalın, 2004, s.156).

Kolaj: Özel olarak belirlenmiş kumaş, tahta, kâğıt, resim vb. gibi materyallerin kullanılarak bir olayı anlatmaya yarayan araçlardır (Bart ve Demirtaş 1997).

Kum Masası: Dört tarafı kapalı içi kum dolu bir masa olup, öğrencilerin üzerinde şekiller oluşturduğu veya olayları betimlediği yaparak ve yaşarak öğrenmeyi sağlayan bir öğretim aracıdır (Bart ve Demirtaş, 1997).

Küre: Coğrafya konularından yerin şekli, boyutları, eksen eğikliği, hareketleri, paralel, meridyen, enlem, boylam gibi ders içeriğinde yer alan soyut ifadeleri somut hale getiren önemli bir araçtır. Küre, geometrik bir daire şeklini andıran, bütün noktaları merkezden eşit uzaklıkta bulunan ve bir yüzeyde kısıtlanmış materyal olarak nitelendirilmektedir.

Coğrafi anlamda küre, yer yuvarlığının küçültülerek minyatür halini almış bir şeklidir (Eker, 2003).

Model: Bir cismin daha büyük ya da küçük boyda yapılmış benzeridir. Gerçek esyalar bazen satın alınamayacak kadar pahalı, sınıf ortamına getirilemeyecek kadar büyük, gizlenemeyecek kadar küçük, çok tehlikeli, çok kirli ya da çok hassas olabilir. Bazı durumlarda ise, eşyanın gösterilmek istenen özellikleri belli olmayabilir ya da bazı materyallerle daha iyi öğretilebilir. Böyle bir durumda, model öğrenme açısından daha pratik ve anlamlı olabilir (Yalın, 2004, s.123).

Gerçek eşyalar: Sınıfa ortamına getirilebilen gerçek eşyalar öğrencilerin kalıcı ve somut bir şekilde öğrenmelerini sağlar. Aynı zamanda öğrenciler öğrendiklerinin genellemesini gerçek eşyalar sayesinde daha kolay yapabilirler. (Sarıtaş, 2014, s.77).

Kitaplar: Ders kitabı, kaynak kitap, kılavuz kitap, el kitapçığı gibi pek çok çeşidi vardır. Bu farklı türleriyle kitaplar, öğretmen ve öğrencilerin farklı öğretim ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Öğretmenler, öğretim programı istikametinde içerik belirleme, sınıfta konularla ilgili örnek getirme ihtiyaçlarında kitaplardan yararlanırken öğrenciler de ders saatleri dışında eksiklerini tamamlama, ödevlerini yapma, öğrendiklerini pekiştirme ve tekrar etme gibi ihtiyaçlarını istedikleri yer ve zamanda kitaplardan karşılamaktadırlar (Koşar, Yüksel, özkılıç, Avcı, Alyaz ve Çiğdem, 2003, s.59).

Karikatürler: İnsanların, varlıkların, olayların hatta duygu ve düşüncelerin doğala ters düşen, olağanla çelişen, gülünç taraflarını belirleyip bunları (kimi zaman da yazıyla desteklenmiş) abartılı çizimlerle bir gülmece anlatımına dönüştürme sanatıdır (Aktaran: Özer, 2004, s.246). Karikatür; en kısa anlatımıyla “çizgi ile mizah yapmaktır.” Karikatürde şaka, eleştiri, yergi, alay, zıtlık vb.leri çizgi ile yapılmaktadır (Özer, 2004, s.277). Karikatür göze hitap eden ve insanın görsel algılamasına yönelik yazıya göre daha avantajlı bir anlatım aracıdır. Karikatür aslında insanlara sunulan evrensel bir mesajdır. Karikatürün tüm insanlara anlatılabilmesi için de yazısız olması gerekir (Özer, 2004, s.262).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle sosyal bilimler ile sosyal bilgiler kavramları ve ülkemizde sosyal bilgiler programı ile sosyal bilgiler dersinin genel hedefleri açıklanacaktır. Müteakiben teknoloji konusu bağlamında eğitim ve öğretim teknolojileri ele alınacaktır. Son olarak, materyal kavramı incelenerek öğretimdeki önemi, yeri, faydaları, hazırlama ilkeleri, sosyal bilgiler dersinde kullanımı, öğretmen ve öğrenciye faydaları ile öğretmenlerin öğretim materyallerinden yeterince faydalanamama sebepleri ortaya konularak kuramsal çerçeve tamamlanacaktır.

2.1.1. Sosyal bilimler

Sosyal bilimler, toplumların bilimsel bir tutum ile incelendiği disiplinler olarak ifade edilmekte, esas olarak grupların içerisinde oluşan insan etkinliği ile ilgilenmektedir. Sosyal bilimler kapsamındaki başlıca bilim alanları; tarih, coğrafya, sosyoloji, hukuk, antropoloji, ekonomi, psikoloji, felsefe ve eğitim olarak sıralanabilir. Sosyal bilimler beşeri anlayışın gelişmesini amaçlamaktadır. Genel anlamda, sosyal bilimlerin ilgi alanı insanın ortaya çıkardığı gerçekler ve toplumsal olgulardır (Köstüklü, 1998, s.9). Meydan (2001) tarafından sosyal bilimlere ilişkin yapılan tanımda ise; insanların oluşturduğu gerçekler, doğumdan ölüme, evlilikten boşanmaya, devlet kurmaktan devlet yıkmaya, savaştan barışa kadar birçok olguyu içermektedir.

İnsanların oluşturduğu gerçeklerle uğraşan sosyal bilimler, bu gerçeklerle kanıtlanmaya dayanan bağ kurma süreci ile bu sürecin sonucunda ulaşılan dirik bilgiler şeklinde ifade edilmektedir. İnsanın oluşturduğu söz konusu gerçekler ve toplumsal olgular, bireyin diğer bireylerle ve kurumlarla etkileşimi neticesinde ortaya çıkanlar olarak ele alınabilmektedir (Sönmez, 2005, s.454).

2.1.2. Sosyal bilgiler

Sosyal Bilgiler, ilk defa 19. yüzyılın başlarında Amerikan toplumsal yapısı ve pragmatizminden kaynaklanan ihtiyaçlar neticesinde ortaya çıkan bir derstir. Dersin

dayandığı iki temel gerekçeden ilki; 1890 yılları itibariyle dünyanın her yerinden ABD'ye gelen çok sayıda göçmenin ABD vatandaşı olarak toplumsal yaşama hızlı bir şekilde adapte edilmesidir. Diğer gerekçe ise; John Dewey ve arkadaşlarına ait “ders konularında genellikle günlük yaşamdan ve ilgilerinden alıntı yapılması gerekliliği” anlayışının etkisidir (Safran vd., 2006).

ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS)'ne göre sosyal bilgiler; dünya genelinde kültürel farklılıklara sahip fakat demokratik toplumların fertleri olan ve insanlığa hizmet etmek üzere mantıklı kararlar alma becerisini geliştirmek için genç insanlara yardım etmeyi amaçlamaktadır. Diğer bir ifadeyle insanın ülkesine iyi bir vatandaş olmasını ve dünya adına hür ve demokratik düşünebilen iyi insanlar yetiştirilmesini hedeflemektedir (Öztürk, Karabacak ve Öğrenir, 2005, s.19).

Sosyal bilgilere ilişkin yapılan bazı araştırmacıların yaptığı tanımlamalar aşağıda olduğu gibidir (Öztürk, 2012, s.3):

- Wesley (1950)'e göre; pedagojik amaçlar doğrultusunda basitleştirilmiş sosyal bilimlerdir.
- Barr ve arkadaşları (1978)'na göre; vatandaşlık eğitimi maksadıyla sosyal ve beşeri bilimlerin kaynaştırılmasıdır.
- Engle ve Ochoa (1988)'ya göre; sosyal bilgiler, demokrasi açısından sosyalizasyon ve karşı sosyalizasyondan oluşan vatandaşlık eğitimi ile ilgilidir.
- Barth (1991)'a göre; vatandaşlık becerilerinin kritik olan sosyal konularda uygulanması maksadıyla sosyal ve beşerî bilimlerin disiplinler arası bir anlayışla kaynaştırılmasıdır.

Erden (2000) ise sosyal bilgileri sorumlu ve iyi vatandaşlar yetiştirmek maksadıyla ilköğretim okullarında sosyal bilimler disiplinlerine dayanan ve öğrencilere toplumsal hayat ile ilgili temel bilgi, beceri, değer ve tutumların kazandırıldığı bir çalışma alanı olarak tanımlamaktadır. Günümüzde sosyal bilgiler kavramı üzerinde anlaşılması ortak bir tanım bulunmamaktadır. Ancak yapılan tanımlarda ortak noktalar incelendiğinde aşağıdaki hususlar öne çıkmaktadır (Doğanay, 2008, s.80):

- Sosyal bilgilerde temel amaç vatandaşlık eğitimidir.
- Vatandaşlık eğitiminin kapsamında önem arz eden dört zorunlu boyut mevcuttur. Bunlar; bilgi, demokratik değer ve inançlar, bilgi işleme becerileri ile sosyal katılım becerileridir.

- Sosyal bilgilerde bilginin temeli insanla ilgili bütün bilgiler ve sosyal bilimler oluşturmaktadır. Söz konusu bilgiler, tarihsel boyutta insanların çevreyle ve diğer insanlarla etkileşimlerine ait bilgilerdir.

Sosyal bilgiler, bu ortak özellikler dikkate alındığında Şekil-1’de olduğu gibi gösterilebilir (Doğanay, 2008, s.81):

	BİREY	ÇEVRE	
		FİZİKİ	SOSYAL
BİLGİ	Bireyin kendi hakkında bilgisi	Fiziki çevre hakkında bilgi	Sosyal çevre hakkında bilgi
DEĞER TUTUM	Bireyin kendine değer vermesi	Fiziki çevreye karşı değer ve tutum geliştirme	Diğer insanlara karşı değer ve tutum geliştirme
BE CERİ	Bireysel beceriler geliştirme	Fiziki çevreyi korumaya karşı beceri geliştirme	Sosyal çevre ile ilişkiler geliştirme ve sosyal katılım

YAKINDAN UZAĞA

GEÇMİŞTEN
↑
GELECEĞE

Şekil 1. Sosyal bilgilerde içerik ve kazandırılacak temel niteliklerin etkileşimi

Buna göre eğitim vasıtasıyla kazandırılacak genel özellikleri bilgi, değer-tutum ve beceriler olarak belirtilmektedir. İçerik boyutundaki birey ve çevre (fiziki ve sosyal) ise bu genel özelliklerin bağlamını göstermektedir. Kazandırılacak bu özellikler ile içerik alanlarının kesişimi sosyal bilgilerin içeriğini ve hedeflerini meydana getirmektedir. Şekilde altta ve yanda gösterilen boyutlar ise konuların ve amaçların hangi perspektifte (yakından uzağa veya geçmişten geleceğe) alındığını açıklamaktadır (Doğanay, 2008, s.80).

Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan tanıma göre sosyal bilgiler, kişinin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesi amacıyla; tarih, coğrafya, hukuk, sosyoloji, antropoloji, ekonomi, siyaset ve psikoloji gibi bilim alanlarını ve vatandaşlık bilgisi konularını

yansıtan, öğrenme alanlarının bir tema veya ünite altında birleşmesini kapsayan, bireyin fiziki ve sosyal çevresi ile etkileşimini geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında inceleyen ve toplu öğretim alanından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi (MEB İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2005, s.51).

2.1.3. Türkiye’de sosyal bilgiler programı

Sosyal bilgiler programı Osmanlı Devleti’nde Sultan II. Abdülhamid zamanında ilköğretim programına dâhil edilmiştir. Bu dönemde sadece tarih ve coğrafya derslerinin bazı eğitim programlarında yer aldığı görülmektedir. Nitekim 1892’de İstanbul’da ve kasabalarda yer alan üç yıllık “iptidailer” (ilköğretim kurumları) için hazırlanan müfredatta “Mülahhas Tarih-i Osmanî” ile “Muhtasar Coğrafya-yı Osmânî” dersleri yer almıştır. 1904’teki müfredat bütün ilkokulları kapsamış ve yalnızca “Muhtasar Tarih-i Osmanî” dersi verilmiştir (Sağlam, 2006, s.21). 1913 yılında “Tedrisat-ı İbtadiyye Kanun-ı Muvakkati” ile birlikte tarih ve coğrafya derslerine ilave olarak “Malumat-ı Medeniye ve Ahlâkiye” ile “İktisâdiye” dersleri ilköğretim müfredatına girmiştir (Sözer, 1998, s.9).

Cumhuriyet ile birlikte 1924 yılı itibariyle 1967 yılına kadar tarih ve coğrafya dersleri zaman zaman değişen ders saati sürelerinde ilköğretimin ortaokul müfredatında (6., 7. ve 8. sınıflar) verilmiştir. Bu derslere ilave olarak “Malumat-ı Vataniye”, “Vatani Malumat”, “Yurt Bilgisi”, “Yurttaşlık Bilgisi” ve “Vatandaşlık Bilgileri” dersleri haftada bir/iki saat olacak şekilde müfredatta yer almıştır (Sözer, 1998, s.9).

Türkiye’de 1998 yılına kadar ilköğretimin 4. ve 5. sınıflarında sosyal bilgiler programı verilmiş, 6. ve 7. sınıflarda ise sosyal bilgilerin devamı olarak “Milli Tarih” ve “Milli Coğrafya” dersleri ayrı ayrı okutulmuştur. Nisan 1998’de yürürlüğe giren 2487 sayılı Tebliğler Dergisi ile birlikte tarih ve coğrafya dersleri kaldırılarak 6. ve 7. sınıflarda da sosyal bilgiler öğretiminin devam edilmesi kararı alınmıştır. Bugün ülkemizdeki ilköğretim kurumlarında 4., 5., 6. ve 7. sınıflarda sosyal bilgiler dersleri haftada 3 saat olacak şekilde okutulmaktadır.

2.1.4. Sosyal bilgiler dersinin genel hedefleri

Sosyal bilgiler; insan ve yaşamını konu almakta, insanın kendisini ve diğerlerini daha iyi anlamasına yardımcı olmaktadır (Doğanay, 2004, s.16). Sosyal bilgiler eğitiminin genel

hedefleri sosyal bilgiler anlayışının özelliklerine dayanmaktadır. Bu özellikler şunlardır (Doğanay, 2004, s.17):

- Etkili vatandaşlık,
- İnsan deneyimlerinin bütünlüğü,
- Toplumsallaşma ve karşı toplumsallaşma
- Bilimsel düşünme yöntemi,
- Geçmiş-bugün ve geleceği kapsayan zaman boyutu.

Sosyal bilgiler dersinde en önemli hedef; iyi vatandaşlar yetiştirilmesi ve öğrenciye toplumsal kişiliğin kazandırılması olarak belirtilmektedir. Toplumsal kişilik iyi bir yurttaş olmayı gerektirmekte, bu da bireyin görevlerini ve sorumluluklarını bilerek çevresine karşı bilinçli olması anlamına gelmektedir. Sosyal bilgiler dersi, kişinin kendisine, ailesine, çevresinde bulunan insanlara, devlete veya yasalara karşı görevlerini ve sorumluluklarını öğretmekle özellikle toplumsal çevresine etkili bir şekilde nasıl uyum sağlayacağını göstermektedir (Sözer, 1998).

Sosyal bilgiler dersi Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 30.06.2005 tarihli ve 188 sayılı kararına istinaden kabul edilmiş ve dersin genel hedefleri 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan Türk Millî Eğitimi'nin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda aşağıda olduğu gibi belirlenmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin aşağıdaki özelliklere sahip olması ve ulaşması hedeflenmektedir (MEB, 2018, s.8):

- T.C. vatandaşı olarak sorumluluklarını yerine getiren, sahip olduğu haklarını bilen ve bu hakları kullanan, milli bilinç sahibi, vatanını ve milletini seven bir vatandaş olarak yetişmesi,
- Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasında Atatürk ilke ve inkılâplarının yerini kavrayabilen, milli, demokratik, laik ve çağdaş değerleri yaşatmayı arzulayan bireyler olması,
- Bütün insanların ve kuruluşların yasaların karşısında eşit olduğunu ve hukuk kurallarının tüm insanları bağlayıcı olduğunu bilmesi,
- İnsan hakları, demokrasi, ulusal egemenlik, cumhuriyet ve laiklik kavramlarına ilişkin tarihsel süreci ve günümüz Türkiye'sine etkilerini kavraması ve hayatını demokratik kurallar çerçevesinde düzenlemesi,
- Dünyanın ve yaşadığı çevrenin sahip olduğu coğrafi özellikleri tanıyarak doğal çevre ve insan arasındaki etkileşimi açıklayabilmesi,

- Türk tarihini ve kültürünü meydana getiren temel öge ve süreçleri kavrayabilmesi, milli bilinci oluşturan kültürel mirasın korunarak geliştirilmesi gerektiğini bilmesi,
- Bilgiyi çeşitli şekillerde uygunkullanarak düzenleyebilmesi ve geliştirebilmesi,
- Temel ekonomi kavramlarını anlayarak milli ekonominin, uluslararası ekonomik ilişkiler ve ülke kalkınması açısından önemini kavrayabilmesi,
- Mesleklerin gerekliliğini kavrayarak çalışmanın toplumsal hayat açısından önemini bilmesi,
- Farklı mekân ve dönemlere ilişkin tarihsel kanıtları sorgulaması neticesinde insan, nesne, olay ve olgular arasında mevcut benzerlik ve farklılıkları belirleyerek değişimi ve sürekliliği algılaması,
- Bilimsel düşünmeyi esas alarak bilgiye ulaşmada, bilgiyi kullanmada ve bilgiyi üretmede bilimsel ahlaki gözetmesi,
- Bilim ve teknolojiye ait gelişim sürecini öğrenerek bunun toplumsal yaşama yönelik etkilerini kavraması ve bilişim teknolojilerini bilinçli olarak kullanması,
- Devlet, toplum ve birey arasındaki ilişkiyi sosyal bilimlere ait temel kavramlar vasıtasıyla açıklayabilmesi,
- Katılıma önem vererek toplumsal ve kişisel problemlerin çözümünde kendine özgü görüşler ortaya koyması,
- Özgür bir insan olarak duygusal, fiziksel özelliklerinin, yetenek ve isteklerinin farkında olması,
- Farklı mekân ve dönemlerdeki toplumlararası sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel etkileşimi analiz edebilmesi,
- Kendisinin insanlığın bir parçası olduğunu bilerek dünyayı ve ülkesini ilgilendiren konular karşısında duyarlılık göstermesidir.

2.1.5. Teknoloji

Teknoloji; bilimsel çalışmalara ait ürünler vasıtasıyla gerçek hayattaki problemlerin çözülmesi olarak tanımlanmıştır (Yiğit, Alev, Altun, Özmen, ve Akyıldız, 2005, s.3). Diğer bir tanımda ise en sade ifadesiyle bilimsel yasaların ve kuramsal bilgilerin uygulamaya dönüştürülmesi işi olarak açıklanmıştır (Sönmez, 1997, s.183). Bu tanımlardan yola çıkarak genel anlamda teknolojiyi, bilimsel yollardan elde edilen verilerin insan yaşamını kolaylaştırmak ve problemlerini çözmek amacıyla yaşam içerisinde uygulamaya sokulması olarak ifade etmek mümkündür.

Eğitim açısından ele alındığında teknoloji, eğitim alanında mevcut uygulamaların geliştirilerek etkililik kazanması maksadıyla yeni hizmet ve destek imkânlarının oluşturulmasını sağlamaktadır. Teknoloji yeni olanaklar sağlarken yeni ihtiyaçlar da doğurmaktadır (Alkan, 1989, s.124). Eğitim-öğretim alanındaki her kademedede (ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim) teknolojiden azami seviyede istifade edilmesi ve teknolojinin eğitim-öğretim kurumlarında ne şekilde kullanılması gerektiğinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Bilim, bilgi ve iletişim teknolojisinde meydana gelen hızlı değişme ve gelişmeler hayatın her alanında köklü değişiklikler getirmektedir. Teknolojide meydana gelen değişimler tarihsel açıdan ele alındığında ölkelerin gelişmişlik seviyesine etkileri görölmektedir. Bu durumun en güzel örneği ölkemizin sanayi devriminde geç kalması sonucu matbaa gibi teknolojileri kaırmasından dolayı yaşadığı olumsuzluklar gösterilebilir. Bu durum günümüz açısından ele alındığında devam eden bilişim devriminden geri kalmanın daha büyük ölçüde olumsuzluklara sebep olacağı açıktır. Bu bağlamda ölkemizin bilişim çağından geri kalmaması ve bu teknolojiyi her alanda uygulaması önemlidir. Hiç şüphesiz eğitim ve öğretim de teknolojinin gerekli olduğu alanların başında gelmektedir.

2.2.6. Eğitim teknolojisi

Eğitim teknolojisi, eğitimciler tarafından öğrenci için gerekli bilgi, beceri ve tutumların daha nitelikli bir biçimde kazandırılmasına yardımcı olan araç şeklinde tanımlanabilir (Helvacı, 2008, s.122). Diğer bir ifadeyle, kişinin eğitim maksadıyla bir eğitici vasıtasıyla veya bireysel olarak öğrenimini yakından veya uzaktan destekleyen, bilgi, beceri ve tutum kazanmasına katkı sağlayan eğitim-öğretim araçları olarak açıklanabilir.

Eğitim teknolojisinin kapsamı; öğretme ve öğrenmenin teşvik edilmesi, kolaylaştırılması, öğrencinin güdülenmesi, araç-gereçler vasıtasıyla belirli öğretme-öğrenme sistemlerine yönelik hazırlanan programların denenerek geliştirilmesi süreci, tasarımı ve yöntemleridir (Koşar, Avcı, ve Yüksel, 2001, s.6). Günümüzün toplumları tarih boyunca elde edilmiş en ileri ve gelişmiş seviyedeki teknolojiye ve imkânlarına sahiptir. Bu imkânların kullanılarak eğitimin bilimsel ve teknolojik bir niteliğe kavuşması gerekmektedir.

Günümüzün modern ve çağdaş eğitim programlarının, planlarının, politikalarının, yöntem ve yönetiminin bilimsel esaslara dayanmaması ve uygulamalarda teknolojiden istifade edilmemesi durumunda günümüz insanların ihtiyaçlarının karşılanması zorlaşacaktır (MEB 2002, s.5). Bu bağlamda eğitim teknolojisinin benimsenmesi önemlidir.

2.1.7. Öğretim teknolojisi

Öğretim teknolojisi kavramı ile ilgili Öğretim Teknolojisi Komisyonu (Commission on Instructional Technology) tarafından yapılan iki tanım şu şekildedir (Gentr, 2006; akt. Avşar, 2010, s.18):

- İletişim devrimiyle beraber şekillenen medyanın; kitap, öğretmen, yazı tahtası ile birlikte öğretimsel amaçlarda kullanılmaya başlaması,
- Belirlenmiş hedefler doğrultusunda daha etkili öğretime ulaşabilmek maksadıyla iletişim ve öğrenme konusundaki araştırmaların, ayrıca tüm kaynakların birlikte kullanılması ile bütün öğrenme/öğretme sürecinin sistematik bir yaklaşım ile tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir.

Diğer tanımlarda ise öğretim teknolojisi; öğretim ile ilgili kuramların en olumlu ve etken uygulamalara dönüştürülmesi maksadıyla araç, gereç, personel, süreç ve yöntemlerden oluşturulan sistemler bütünü (Uşun, 2006) veya eğitim işlevinin yerine getirildiği tüm alanlarda öğrenme ve öğretme ile ilgili karşılaşılan problem ve işlevleri içeren kavram (Bayram, 1999, s.16) şeklinde tanımlamaktadır. Öğretim teknolojisinin eğitim teknolojisinden farklı düşünülerek uygulanması gerekmektedir. Bu doğrultuda öğretim teknolojisini, öğrenme-öğretme ortamının en etkin biçimde düzenlenmesi maksadıyla gösterilen planlı ve sistematik etkinliklerin tümü olarak görülebilir.

Öğretim teknolojisinin öğrenme ortamında etkili ve olumlu bir biçimde kullanılabilmesinde takip edilmesi gerekli aşamalar şunlardır (Şahin ve Yıldırım, 1999, s.4):

- Tasarlama:
  - Öğretimsel sistemlerin tasarımı,
  - Mesaj Tasarımı,
  - Öğretim stratejileri,
  - Öğrenci özellikleri,
- Geliştirme:
  - Yazılı teknolojiler,
  - Görsel ve işitsel teknolojiler,
  - Bilgisayar tabanlı olan teknolojiler,
  - Kaynaştırılmış teknolojiler,
- Kullanma:
  - Medyanın kullanımı,

- Yeniliğin yaygınlaştırılması,
- Uygulama ve kurumsallaştırma,
- Politika ve düzenlemeler,
- Yönetim:
  - Proje yönetimi,
  - Kaynak yönetimi,
  - Dağıtım sistemi yönetimi,
  - Bilgi yönetimi,
- Değerlendirme:
  - Problemin analizi,
  - Kriter dayanaklı ölçme,
  - Sürece yönelik değerlendirme,
  - Ürüne yönelik değerlendirme.

2.1.8. Öğretimde materyal kavramı

Öğretimde materyal olarak araç-gereç veya malzeme ifadeleri kullanılmaktadır. Genel anlamıyla öğretim materyalleri; öğretim faaliyetlerinde etkinliği arttırmak, kaliteli, daha üst seviyede ve verimli bir öğrenmeyi gerçekleştirmeye yardımcı olmak amacıyla kullanılan bütün malzemeler şeklinde tanımlanabilir. Örnek olarak bilgisayar, kitap, model, tepegöz saydamı gösterilebilir. Araç ve gereç ifadeleri temel anlamıyla birbirinden farklıdır. Öğretim amaçlı düşünüldüğünde; araç, kısa sürede tüketilmeyen, gereç ise aksine kısa sürede tüketilebilen nesne ve objelere verilen isimlerdir. Dolayısıyla yazı tahtası, bilgisayar vb. materyaller araç, tebeşir, disket vb. materyaller gereç şeklinde açıklanabilir (Yiğit, vd., 2005, s.55).

2.1.9. Materyal kullanmanın öğretimdeki yeri ve önemi

Eğitim-öğretim materyalleri öğrenimin hızlandırılarak kalıcı kılınmasını hedeflemektedir. Bu çerçevede eğitimde öğretim araçlarının ders programları doğrultusunda hazırlanarak çoğaltılması, sonrasında hizmete sunulması sonuçlarının değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Öğretim araçları, kişinin duyu organlarının işe koşulmasında ve öğrenme-öğretme etkinliklerinde çeşitlilik ve zenginlik temin edilmesinde öğrenci-öğretmen-süreçler ile organik ilişkisi bulunan yardımcılarıdır. Söz konusu araçlar, kişinin duyu

organları ile doğal halini algılaması zor veya imkansız olan algılamalarda çeşitli işlevleri (basitleştirme, hızlandırma, karşılaştırma, ilişki kurma vb.) yerine getirerek bu algılamaları incelenebilir hale sokması sonucu öğrenimin gerçekleşmesini sağlamaktadırlar (Alkan, 1998).

Eğitim-öğretim ortamında temel unsur olan öğrenciler, öğretmeninden gelen mesajları duyu organları aracılığıyla algılamakta, ancak tüm organlar bu algı süreci esnasında etkin bir şekilde aynı seviyede rol alamamaktadır. İnsan organlarının öğretimde kullanılma oranları birbirinden farklıdır. Ergin tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin öğrenmede duyarlarını kullanma oranları incelenmiş; % 83'ünün görme, %11'inin işitme, %3,5'inin koklama, % 1,5'inin dokunma, % 1'inin tatma duyarlarıyla edindiği yaşantılar vasıtasıyla öğrendikleri gözlemlenmiştir. Bununla birlikte zamanı sabit aldığımızda insanların; okuduğunun % 10'unu, işittiğinin % 20'sini, gördüğünün % 30'unu, görerek aynı anda işittiğinin % 50'sini, konuştuğunun %70'ini, yaparak konuştuğunun % 90'ını hatırladığı belirtilmektedir (Ergin, 1998, s.102). Bu veriler ışığında öğretimde kullanılacak doğru materyallerin kişinin öğrenmesini daha kalıcı olarak en üst seviyeye çıkarması açısından işlevlerinin önemli olduğu görülmektedir.

2.1.10. Materyal kullanımının öğretime sağladığı faydalar

Öğretimde materyal kullanımı konusunda çok sayıda araştırmacının görüşü bulunmakla birlikte belirtilen ortak faydaları aşağıda olduğu gibi sıralanabilir (Çilenti, 1988; Küçükahmet, 2009):

- Belirli bir düşünce ve fikrin göz önünde canlandırılmasını sağlar.
- Konuşmadan ve zamandan tasarruf sağlar.
- Karmaşık yapıdaki düşünce ve fikirleri basitleştirerek sunar ve açıklar.
- Zor işlemlerin basitleştirilmesini sağlar.
- Öğretmen için öğreteceği konularda pratik yapabilme imkânı sağlar.
- Zengin, açık ve canlı bir öğretim imkânı sağlar.
- Kişinin öğrenme istek ve arzusunu artırır.
- Öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekmeyi sağlar.
- Öğrencini öğretim ortamında daha etkin hale gelmesini sağlayarak katılımını artırır.
- Daha güvenli gözlem olanağı sunar.
- Öğretim hizmetinin geniş gruplara yayılmasını sağlar.

- Hatırlamayı kolaylaştırır.

MEB'in yaptırdığı bir araştırmada okullarda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı incelenmiş, çalışma sonucunda ilköğretimde görevli öğretmenler yarısına yakınının sosyal bilgiler ve hayat bilgisi derslerinde materyal kullanmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada edinilen bulgulara göre araç-gereç kullanılan sınıflarda eğitim gören öğrencilerin konuyu daha iyi öğrendiği görülmüştür. Bu durumun oluşmasının nedeni araç-gereç kullanımı sayesinde öğrencilerin öğrenmelerini somut yaşantılarla geliştirmesi olarak görülmüştür (Barth ve Demirtaş, 1997, s.61).

Öğretim faaliyetleri materyal kullanımının öğrenime sağladığı faydalar aşağıda olduğu gibi sıralanabilir:

- Öğrenme ortamının sağlanması,
- Farklı öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması,
- Hatırlamayı kolaylaştırması,
- Dikkat ve ilgiyi çekmesi,
- Soyut durumları somut hale getirmesi,
- Zamandan tasarruf sağlaması,
- Güvenli gözlem yapma imkanı sunması,
- Konu içeriğini tutarlı bir biçimde sunması,
- Konu içeriğini basitleştirmesi,
- Birden çok sayıda tekrarlanarak kullanılabilmesidir.

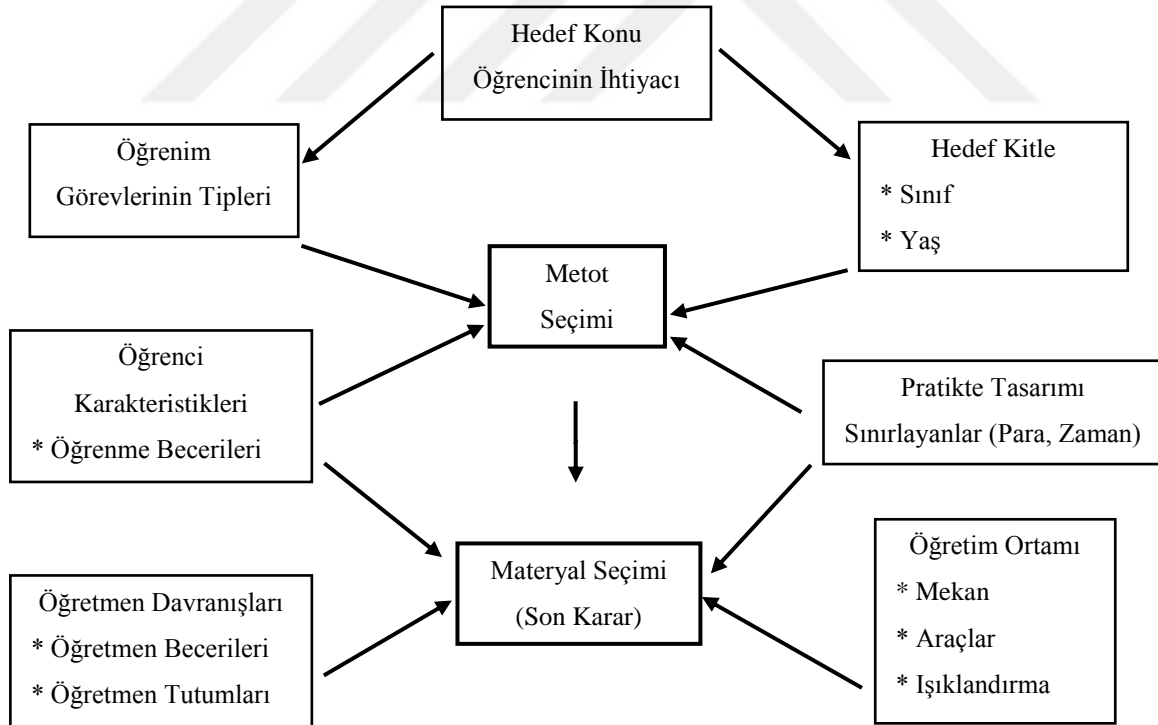
2.1.11. Öğretim materyali hazırlama ilkeleri

Öğretim materyallerinden etkili ve verimli bir biçimde istifade edilebilmesi açısından bazı görsel tasarım ilke ve öğelerin doğru bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Öğretim materyalleri hazırlama ilkeleri, materyalin türüne göre değişmekle birlikte her çeşit materyalin geliştirilmesi için dikkat edilmesi gereken temel ilkeler aşağıda olduğu gibi sıralanabilir (Şahin ve Yıldırım, 1999, s.27):

- Materyal anlaşılabilir, sade ve basit olmalıdır.
- Öğretim materyalinin ders konusunu oluşturan tüm bilgilerden ziyade önemli olan özet bilgilerle donatılması gerekir.
- Materyal ders hedeflerine uygun seçilerek hazırlanmalıdır.

- Öğretim materyalinde mevcut renk, resim, grafik vb. görsel özelliklerin aşırı kullanımından kaçınılmalı ve sadece materyalin önem arz eden noktalarını vurgulamada kullanılmalıdır.
- Materyalde kullanılan görsel-işitsel öğeler ve yazılı metinler öğrencilerin pedagojik özellikleri açısından uygun olmalı, öğrencinin gerçek hayatı ile tutarlılık göstermelidir.
- Materyalin öğrenciye uygulama ve alıştırma imkânı sağlayabilmesi gerekir.
- Materyaller mümkün olduğu kadar gerçek hayatı yansıtmalıdır.
- Materyaller her öğrenci için erişilebilen ve kullanılabilen nitelik ve mahiyette olmalıdır.
- Öğretim materyali yalnızca öğretmenin kullanabileceği türde olmamalı, öğrencilerin de basitçe kullanabileceği seviyede olmalıdır.
- Tekrar tekrar kullanılan materyallerin yeterli dayanıklılıkta olması gerekir.

Söz konusu ilkeler doğrultusunda öğretim materyalinin seçiminde öne çıkan bazı faktörler Şekil 2’de olduğu gibi gösterilebilir (Romiszowski, 1998, s.56).

Şekil 2. Materyal seçimini etkileyen faktörler

2.1.12. Sosyal bilgiler dersinde kullanılabilir materyaller

Sosyal Bilgiler dersinde kullanılabilir materyaller aşağıda olduğu gibi sınıflandırılabilir:

- Basılı Araç-Gereçler: Kolay ulaşılabilmesi ve ortama rahatça taşınabilmesi nedeniyle eğitim ortamında kullanılan en yaygın materyal türleridir. Basılı materyallerden bazıları; ders kitapları, yardımcı kitaplar ve gazeteler olarak sıralanabilir (Şahin ve Yıldırım, 1999, s.21).
- Görsel Materyaller: Yazı tahtası, manyetik tahta, poster, grafikler, diyagramlar, duvar resimleri, fotoğraf ve resimler, gerçek nesne ve modeller, haritalar, maketler, küre, üç boyutlu modeller, tepegöz projektörü, slayt projektörü vb. materyaller sıralanabilir.
- İşitsel Materyaller: Radyo, teypler ve ses bantları, CD ve CD çalarlar sıralanabilir.
- Görsel ve İşitsel Materyaller: Televizyon, video CD, interaktif videolar sıralanabilir.
- Bilgisayar: Günümüz teknolojisi ile birlikte eğitim öğretimin vazgeçilmez materyalleri arasında sahip olduğu donanım ve yazılımı ile beraber bilgisayarlar öğretim tekniklerinde sınırsız olanaklar sunmaktadır (Çekbaş, Yakar, Yıldırım, ve Savran, 2003). Bilgisayar destekli öğretim teknikleri; öğrenme sürecinin hızlandırılması, zengin materyal imkanı sağlaması, etkili öğretimi gerçekleştirilmesi, telafi edici öğretim imkanı sunması, bireysel öğretimi geliştirmesi vb. gibi hizmetleri ile öne çıkan önemli bir materyaldir (Öztürk, Karabacak ve Öğrenir, 2005, s.398).

2.1.13. Öğretim materyalleri kullanımının öğrenci açısından yararları

Günümüzde değişen öğretim programları ile birlikte eğitim sistemi yeni bir boyut kazanmıştır. Bu yeni program ve sistemde öğrenci ihtiyaçları dikkate alınarak öğrenciler merkeze alınmış ve bu sayede öğrencilerin daha aktif olması hedeflenmiştir. Bu çerçevede derste kullanılan materyallerin öğrenci açısından yararları şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrencilerin derse aktif katılımını sağlar.
- Öğrencinin duyu organlarının işlevini artırarak konunun kalıcı olmasını sağlar.
- Öğrencilerin derse güdülenmesini sağlar.
- Bireyi bir gruba bağlı kalmaktan kurtararak öğrenmeyi bireyselleştirir.
- Teknoloji vasıtasıyla yanlış yönlendirilen bilgilerden arınmayı sağlar.

- Öğrencinin daha etkin ve daha kolay öğrenmesini sağlar.
- Dikkat dağınıklığını önler.
- Eğitimin niteliğini artırır.
- Soyut konuları somutlaştırarak öğrencinin gerçek yaşantı ile bağlantı kurmasını kolaylaştırır.

2.1.14. Öğretim materyalleri kullanımının öğretmen açısından yararları

Öğretimde kullanılan materyaller öğretmen olmadan bir şey ifade etmemekle birlikte konunun öğrenciye aktarılmasında öğretmen için asistanlık görevi görmesi açısından önemlidir (Gündüz ve Odabaşı, 2004). Bu bağlamda materyallerin öğrenciye faydaları hiç şüphesiz dolaylı olarak öğretmen için de yarar sağlamaktadır. Bunun yanı sıra materyal kullanımının öğretmenlere faydaları şu şekilde sıralanabilir:

- Ders içeriğinde gerçeğini sunmanın riskli, tehlikeli, maliyetli ya da imkânsız olduğu konu içeriklerini öğretmenin anlatmak istediği koşulları sağlayarak öğrenciye sunmasına imkân tanır.
- Öğretmenin anlatacağı konulardan vurgulanması gerekli noktaları gözden kaçırmamasını engeller.
- Öğretmene tertipli, düzenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı sunar.
- Özellikle bilgisayar destekli materyaller öğretmenin kaynak temin etme, çeşitlendirme ve yedekleme konusunda avantaj sağlar.
- Öğretmenin bilgiye erişimini kolaylaştırarak hızlandırır.
- Öğrencinin derse aktif katılımını sağlayarak öğretmenin konu anlatımına yönelik etkinliğini artırır.
- Öğretmene zaman ve konuşma açısından tasarruf sağlar.
- Öğretmen için öğrencilere ilişkin sınav, ölçme ve değerlendirme konularında kolaylık sağlar.

2.1.15. Öğretmenlerin öğretim materyallerinden yeterince yararlanmama sebepleri

Öğretmenlerin öğretim materyallerinden ve teknolojilerinden istifade edebilme konusunda yapılan araştırmalarda bu konuda önemli sorunlar yaşandığı belirtilmektedir. Bu kapsamda söz konusu sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin öğretim materyallerinden yararlanamama sebepleri şu şekilde sıralanabilir (Ulusoy ve Gülüm, 2009):

- Öğretmenlerin öğretim materyallerinin önemini bilmesine rağmen değişen teknolojiden haberdar olmamaları,
- Özellikle bilgisayar kullanımında öğretmenlerinin kendisini yeterli görmemesi,
- İlköğretim okullarında yeterli teknolojik araç-gerecin bulunmaması,
- Öğretmenlerin teknolojik materyallerde ihtiyaç duyulan bazı donanım ve malzemelerin (kâğıt, yazıcı, renkli kartuş, mercek, CD, bilgisayar programı vb.) maliyetlerini kendisinin karşılamak zorunda kalması,
- Eğitim ortamlarının bazı materyaller açısından uygun olmaması,
- Müfredatın yetiştirme kaygısı ve materyal kullanımı için yeterli zamanın olmaması
- Okulda mevcut teknolojik alt yapı eksikliği,
- Derslerin bazı konularına ilişkin görsel ve yazılı kaynağın bulunmaması,
- Öğrencilerin temin etmesi gereken bazı materyallerin öğrenciler tarafından alınmamasıdır.

2.2. İlgili araştırmalar

Bu bölümde; Sosyal Bilgiler Öğretimi, eğitim ve öğretim teknolojisi, derslerde materyal ve teknoloji kullanımı ile ilgili araştırma ve yayınlara yer verilmiştir.

2.2.1. Doktora tezleri

Özdemir (2014), *“Ortaöğretim Tarih Derslerinde Kullanılan Görsel Materyallerin Öğrenci Akademik Başarı ve Tutumuna Etkisi”* adlı çalışmasını Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapmıştır. Bu araştırmanın amacı “Ortaöğretim Tarih Derslerinde Kullanılan Görsel Materyallerin Öğrenci Akademik Başarı ve Tutumuna Etkisi”ni ve ortaöğretim Tarih derslerinde kullanılan görsel materyallerin merkez olarak Ankara, taşra olarak da Yozgat Akdağmadeni’nde ki Öğrenci Akademik Başarı ve Tutumuna Etkisini belirlemektir. Çalışma deneysel araştırma modeli kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın evreni Milli Eğitim Bakanlığı Ankara ili Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Yozgat ili Akdağmadeni ilçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan 10. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklem ise 10. sınıf öğrencileri arasından tesadüfi yöntemle belirlenen 204 öğrenciden meydana gelmiştir. Deney grubunda 103, kontrol grubunda 101 öğrenci yer almıştır. Yozgat ili Akdağmadeni ilçesi için ise 10. sınıf öğrencileri arasından yine tesadüfi yöntemle belirlenmiş toplamda 188

öğrenciden oluşmuştur. Deney grubunda 97, kontrol grubunda 91 öğrenci yer almıştır. Veri toplama aracı olarak akademik başarı testi ve tutum ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak çözümlene yapılmıştır. Araştırma sonucunda deney sınıflarında kullanılan görsel materyallerin öğrencilerin derse ilgisini arttırarak derslerin daha zevkli geçmesini sağladığı ve öğretmen ile öğrenci etkileşimini de olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca uygulama yapılan okullarda teknolojik donanım farklılık göstermekte olup görsel sunumu kolaylaştıracak donanımlardan tüm sınıfların eşit olarak faydalanamadıkları gözlemlenmiştir. Görsel materyal kullanılmadan ders yapılan kontrol grubundaki öğrenci başarısı merkez okullarında taşra okullarına göre daha yüksek çıkmıştır. Görsel materyal kullanılarak yapılan dersler öğrenci başarısı üzerinde de etkilidir. Öğrencilerin başarı durumları uygulama sonucunda merkezdeki okulların lehine gerçekleşmiştir. Bu bulgudan da anlaşılacağı üzere çevresel etmenler başarının meydana gelmesinde belirleyici olmaktadır. Araştırma sonucunda taşra ve merkez kontrol grubunun karşılaştırılmasında başarı merkez kontrol grubunun lehine bulunmuştur. Ulaşılan sonuçtan da anlaşılacağı üzere çevresel faktörler algıyı pekiştirerek başarı seviyesini yükseltmektedir. Özellikle çevresel olarak olanakların daha az olduğu taşrada görev yapan öğretmenler derslerinde mevcut imkanları zorlayarak farklı etkinliklere ve materyallere yer verirlerse imkansızlık faktörünün etkisinin daha aza indirgenmesine, taşra öğrencilerinin farkındalığının merkezdeki öğrenciyi yakalamasına destek olabilirler. Araştırmacı ulaştığı sonuçları benzer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırmıştır. Yapılan çalışmaların sonuçları ile bu çalışmanın sonuçlarının paralellik gösterdiği tespit edilmiştir.

Bakaç (2015), “*Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersine Yönelik Tutumları, Yaratıcılık Alguları ve Öz-yeterlik İnançları Arasındaki İlişki*” adlı çalışmasını Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapmıştır. Araştırmanın amacı öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeyleri, materyal tasarımı öz-yeterlik inançları ile Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersine yönelik tutumları arasında bir ilişki olup olmadığını saptamak olarak belirtilmiştir. Bu araştırma, ilişkiyel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 2013-2014 öğretim yılı bahar döneminde Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmuştur. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören öğretmen adaylarından random yolla seçilerek ulaşılabilen 381 öğretmen adayları araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak

araştırmacı tarafından geliştirilen “Materyal Tasarımı Öz-yeterlik Ölçeği”, Whetton ve Cameron (2002) tarafından geliştirilen ve Aksoy (2004) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Ne Kadar Yaratıcısınız Ölçeği” ve ÖTMT dersini almış olan öğretmen adaylarının ÖTMT dersine yönelik tutumlarını belirlemek için Çetin, Bahçeci, Kınay ve şimşek (2013) tarafından geliştirilen “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS 22 ve Lisrel 8.51 paket programları kullanılarak gerekli istatistiksel analizler gerçekteştirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre şu sonuçlara ulaşımıştır:

1. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersini gören öğretmen adaylarının ortalamasının biraz üzerinde bir yaratıcılık algısına sahip oldukları, materyal tasarımı öz-yeterlik inançlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersine yönelik olarak olumlu bir tutum içerisinde oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.
2. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersini alan öğretmen adaylarının yaratıcılık algısı puanları arasında öğrenim görölen bölüme göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
3. Öğretmen adaylarının materyal tasarımı öz-yeterlik inanç düzeyi puanlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.
4. Öğretmen adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersine yönelik tutum puanlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.
5. Özyeterlik inancının ÖTMT dersine yönelik tutum üzerinde önemli bir yordayıcı olduğu, yaratıcılık algısının ise ÖTMT dersine yönelik tutum üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.2. Yüksek lisans tezleri

Coşkun (2001), “İlköğretim Okulu 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Materyal/Teknoloji Kullanım Durumu” başlıklı araştırmasını Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapmıştır. Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan materyal ve teknolojinin nitelik ve nicelik yönünden ne durumda olduğunu tespit ederek, elde edilen veriler doğrultusunda öneriler geliştirmektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket

formu kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul İli'ne bağlı ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler ve okul müdürleri oluşturmaktadır. Örneklem ise İstanbul İli'ne bağlı 65 okulda görev yapan müdür ve bu okullarda görev yapan 546 öğretmenden oluşmuştur. Verilerin analizi spss 10.0 istatistik program yardımıyla yapılmıştır.

Araştırma sonucunda ilköğretim okullarında en çok bulunan teknolojinin bilgisayar olduğu tespit edilmiştir. Fakat kullanılan bilgisayarların büyük bir kısmı idari amaçlı olarak kullanılmaktadır. İlköğretim okullarında en az bulunan araçlar ise film şerit makinesi, video kamera, epidiyaskop ve episkop olarak tespit edilmiştir. Haritaların çok sık kullanıldığı ve iyi durumda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Haritalardan sonra en çok kullanılan materyaller sırasıyla pano, atlas, küre, şema ve grafik olarak tespit edilmiştir. Çok az veya hiç kullanılmayan materyaller ise episkop, epidiyaskop, kukla, kum masası, mobil, tuz haritası, diyoram, diyagram, slayt makinesi ve film şerit makinesi olarak sıralanmıştır. Bunun nedeni ilköğretim okullarında bu materyallerin bulunmayışıdır. Materyallerin edinim şekillerine baktığımızda yarısından fazlası dernekler tarafından karşılanmıştır. Erkek öğretmenlerin kadınlara oranla derslerinde daha az araç-gereç kullandıkları tespit edilmiştir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin materyal kullanım düzeyi diğer okulların mezunlarına oranla daha az çıkmıştır. Ayrıca mesleki kıdemi 21 yılın üzerindeki öğretmenlerin derslerinde araç-gereç kullanım düzeyi mesleki kıdemi 20 yıl ve altında olan öğretmenlere oranla daha fazla çıkmıştır.

Kaptan (2003), “Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Eğitim Teknolojileri ve Materyal Kullanım Düzeyleri” başlıklı bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmada belirlenen problem; “ ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin derslerinde öğretim teknolojileri ve materyal kullanma düzeyleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca araştırmada okullarda öğretim materyal ve teknolojileri kullanma sıklığı ile bu durumu etkileyen değişkenlerin saptanması buna paralel olarak, öğretim materyal ve teknolojilerinin kullanımı yönünden öğretmenlerin düzeyinin ortaya konulması da amaçlanmıştır. Tarama modeli ile yürütülen araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Evren Sakarya İli, örneklem ise 7 tane ortaöğretim kurumunda görev yapan 201 branş öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin derslerinde eğitim teknolojilerini yeterli düzeyde kullanmadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenler tarafından en çok tercih edilen materyal yazı tahtası ve ders kitabı olurken en az tercih edilen bilgisayar ve internet olmuştur. Ayrıca okulların yeterli düzeyde eğitim

teknolojilerine sahip olmadığı ve yeteri düzeyde hizmetiçi eğitim programlarının açılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tutaysalgir (2006), “*Power Point Sunu Programıyla Hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Materyalinin Öğrenci Tutum ve Performanslarına Etkisi*” başlıklı tezini Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde tamamlamıştır. Bu araştırmada amaç öğrencilerin hem görme hem de işitme duyularına hitap eden çoklu ortam sunum programlarının öğrencilerin öğrenme performanslarına ve derse karşı olan tutumlarına etkisini ortaya çıkarmak olarak belirlenmiştir. Araştırma deneysel yöntemle yürütülmüştür. Çalışmanın evreni olarak Ege Bölgesinde bir ilçe belirlenmiştir. Örneklem olarak ise 7. sınıfta 30’ar öğrencisi bulunan 2 okul rastgele olarak seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş olan tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çoklu ortam sunum programı kullanılarak ders yapılan deney grubu ile geleneksel yöntemlerle ders yapılan kontrol grubu arasında başarı açısından, çoklu ortam sunum programı kullanan deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Bu şekilde hazırlanan çoklu ortam sunum programının öğrencilerin hem görme hemde işitme duyularına hitap etmesi, anlamlı farkın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ayrıca materyalin, materyal hazırlama ilkelerine göre oluşturulmasının önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Tonga (2007), “*İlköğretim 5. Sınıf M.E.B. Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Yer Alan Görsel Materyallerin İncelenmesi*” başlıklı tez çalışmasını Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapmıştır. Araştırmanın problem cümlesi “İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında kullanılan görsel materyallerin tasarlanmasında nelere dikkat edilmelidir?” olarak belirlenmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında bulunan görsel materyaller betimlenmiştir. Görsel materyaller özellikle metinle bağlantılı olup olmadığı, verilmek istenen mesajı aktarıp aktaramadığı, metni destekleyip destekleyemediği açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca kullanılan görsel malzemelerin metin içerisinde, metinle ilgili olup olmadığı, yani dekoratif bir özellik taşıyıp taşımadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda ders kitabında verilebilecek azami değerde görsel malzemeye yer verildiği tespit edilmiştir. Kullanılan toplam 351 adet görsel öğelere bakıldığında bunlar; fotoğraf, resim, harita, tablo, grafik, diyagram gibi görsel materyallerdir. Öğrencilerin somut işlemler döneminde bulunduğu düşünülerek çok sayıda görsel öğenin kullanılmasının faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kullanılan görsel materyalin büyük bir çoğunluğunda, görsel öğeler metinle

ilişkilendirilmiş, metni desteklemiş ya da verilecek iletinin daha etkili olmasını sağladığı görülmüştür. Görsel öğelerin küçük bir kısmı ise metinden bağımsız olarak kullanılmıştır. Bütün bu verilere dayanarak, kitabın görsel malzemeler noktasında başarıyla hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Arslan (2008), “*İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Hatırda Tutma Düzeyleri Üzerindeki Etkisi*” başlıklı araştırmasını Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapmıştır. Bu çalışmanın hedefi, “İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve hatırd tutma seviyeleri üzerindeki etkisini ortaya koymak, öğrencilerin sürece yönelik fikirlerini yansıtmaktır.” şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmada, deneysel desenlerden “Öntest- sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen” kullanılmıştır. Çalışma grubunu, izmir ili Ödemiş ilçesi Bademli Şükrü Saraçoğlu ilköğretim Okulunda, öntest neticelerine göre belirlenmiş biri deney diğeri kontrol grubu olan 8. sınıflarda 2 şubede öğrenim gören 46 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada veriler, başarı testi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda görsel ve işitsel materyal kullanılarak yapılan öğretimin, öğrencilerin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersine ilişkin akademik başarılarını, bilgileri ve hatırlama düzeylerini arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tüzün (2008), “*İlköğretim 8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Ders Kitabında (Meb Yayınları) Atatürkçülük Bölümünün Görsel Materyallerle Öğretilmesi*” başlıklı araştırmasını Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde tamamlamıştır. Bu çalışmada, ilköğretim ikinci kademe MEB yayınları 8.sınıf T.C.İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının Atatürkçülük bölümünde kullanılan görsel materyalleri inceleyerek bu materyallerin metinle ilişkisini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Atatürkçülük bölümü içerisinde kullanılabilir başka materyaller olabilir mi? sorusuna cevap aranmıştır. Tarama modeli ile yürütülen araştırmanın evrenini ilköğretim ikinci kademe MEB yayınları T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabındaki Atatürkçülük bölümü oluşturmuştur. Evren örneklem olarak alınmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında İlköğretim 2. kademe TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının Atatürkçülük bölümünde görsel materyal olarak altı adet fotoğraf kullanıldığı ve bunun dışında görsel materyale yer verilmediği görülmüştür. Görsel materyal olarak kullanılan fotoğraflara bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez veya değerlendirme

açısından herhangi bir soru sorulmadığı, bazı fotoğraflarla metin arasında ilişki kurulmuşken bazılarında ise herhangi bir ilişkiye rastlanmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ergani (2010), “*İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Yöntem ve Teknikleri ile Materyal Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri*” başlıklı tezini Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapmıştır. Bu çalışmada amaç öğretmenlerin bu konudaki görüşlerini ortaya çıkarmak olarak belirlenmiştir. Tarama modelinde betimsel bir araştırma yapılmıştır. Çalışma evreni, Kütahya il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenleridir. Örneklemi ise 2009–2010 öğretim yılı Kütahya il merkezinde bulunan 367 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak geçerliliği ve güvenilirliği test edilerek oluşturulan anket formu kullanılmıştır. Değerlendirilen 250 anket sonucunda öğretmenlerin derslerinde en fazla soru cevap yöntemini kullandıkları en az ise gezi ve gözlem yöntemini kullandıkları tespit edilmiştir. Materyal kullanım durumuna bakıldığında en fazla resim aracını kullandıkları, en az ise akıllı tahta kullandıkları görülmektedir. Ayrıca bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha sık materyal kullandıkları, eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin sosyal bilgiler dersi öğretiminde kullanılan materyalleri diğer mezuniyet gurubu öğretmenlere göre daha az sıklıkla kullandıkları, öğretmenlerin hizmet sürelerinin arttıkça öğretim yöntem – teknik ve materyal kullanma sıklıklarının arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kayağ (2011), “*Sosyal Bilgiler Dersinin Etkililiği Açısından Materyal Kullanımı ve Gezi Gözlem Metodunun Uygulanması*” başlıklı çalışmasını Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapmıştır. Bu araştırmanın amacı, İlköğretim okullarında Sosyal Bilgiler dersinde materyal kullanımı ve gezi gözlem tekniğinin uygulanışının derse etkisini ve bu esnada karşılaşılan sorunları tespit etmektir. Ayrıca karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri sunmak ve bu sorunların cinsiyet, yaş, kıdem, eğitim durumu, çalışılan ilköğretim kademesi değişkenlerine göre farklılıkların tespiti olarak belirlenmiştir. Tarama modelinde yapılan bu çalışmada veriler anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul İli Sultanbeyli ilçesindeki ilköğretim okulları oluşturmaktadır. Örneklemi ise İlköğretim Birinci kademe öğretmenleri (Sınıf Öğretmenleri) ile İlköğretim İkinci Kademe Öğretmenleri (Sosyal Bilgiler Öğretmenleri) olmak üzere 150 kişi oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik programı ile Excel elektronik tablolama programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yaş, tecrübe ve eğitim seviyelerinin arttıkça derslerinde materyal kullanımının arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca

gezilerin Sosyal Bilgiler dersinin ayrılmaz bir parçası olduğuna ve bu sayede dersin daha eğlenceli bir hal alacağı yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.

Işlak (2011), *“Yapılandırmacı Yaklaşım Temelli, Bilgisayar Tabanlı, Sosyal Bilgiler Öğretim Materyalinin Etkililiği”* başlıklı araştırmasını Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’de yapmıştır. Bu çalışmanın amacı, yapılandırmacı yaklaşıma dayandırılarak bilgisayar ortamında hazırlanan Sosyal Bilgiler öğretim materyalinin öğrencilerin akademik başarısına etkisi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın problem cümlesi “Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım temelli, bilgisayar tabanlı öğretim materyalinin; öğrencilerin akademik başarısına etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmada nicel ve yarı deneysel yaklaşım kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 2009-2010 öğretim yılında Demirci Fatih ilköğretim okulu 4. sınıfına devam etmekte olan 20 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin 10’u kontrol grubunda 10’u ise deney grubunda yer almıştır. Veri toplama aracı olarak 30 maddelik bir sosyal bilgiler başarı testi geliştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuca göre, geliştirilen yapılandırmacı yaklaşım temelli bilgisayar destekli öğretim materyali ile ders işlenen deney grubu ve MEB kılavuz kitabındaki Sosyal Bilgiler etkinlikleri ile ders işlenen kontrol grubunun öntest ortalamaları ve sontest ortalamaları arasındaki değişimlerin birbirleri arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu verilerden yola çıkarak deneysel işlem sürecinde uygulanan yapılandırmacı yaklaşım temelli bilgisayar destekli öğretim materyalinin uygulanmasının öğrencilerin akademik başarı puanlarına doğrudan etkide bulunduğu, öğrencilerin akademik başarı puanlarının deney ve kontrol gruplarında farklı biçimlerde arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle deney ve kontrol grubunun her ikisinde de başarı puanı açısından deneysel işlem süreci sonunda işlem öncesine göre farklılık olduğu, ancak bu farklılığın deney grubunda, kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu ve geliştirilen bilgisayar yazılımı ile desteklenen ve yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak geliştirilen öğretim materyalinin, Sosyal Bilgiler kılavuz kitabında yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak önerilen etkinliklere göre, Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci başarısını daha fazla artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Namal (2011), *“İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan ‘‘Ülkemizde Nüfus’’ Ünitesinin Öğretiminde Görsel Materyallerden Yararlanmanın Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi”* başlıklı araştırmasını Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapmıştır. Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan “Ülkemizde Nüfus” ünitesinin öğretiminde görsel materyallerden yararlanmanın öğrenci

başarısı üzerine etkisini araştırmaktır. Ayrıca araştırmadan sağlanacak bilgiler ışığında, sosyal bilgiler dersinde görsel materyal kullanmanın önemi ve görsel materyaller ile desteklenen ders anlatımının klasik yöntemle göre üstünlükleri ile öğrencilerin başarı düzeylerine etkisinin olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada, katılımcıların deneysel işlemde önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak iki kez ölçüldükleri ön test son test kontrol gruplu desen uygulanmıştır. Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi (ön test-son test) kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa ili Hilvan ilçesinde öğrenim görmekte olan ilköğretim öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa ili, Hilvan ilçesi, Ülkü İlköğretim Okulu'nda öğrenim görmekte olan toplam 40 kişiden oluşan 7. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler derslerinde görsel materyallerden yararlanmanın öğrencilerin başarısını arttırdığı ve derslere aktif katılımı sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca klasik yöntemle yapılan öğretime göre görsel materyallerle desteklenen öğretimin daha etkili olduğu saptanmıştır. Özellikle öğrencilerin derslerde daha istekli olduğu, derslere sevekle katıldığı ve soyut konuların öğretiminde görsel materyallerin kullanılmasının öğrenmeyi kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Öntest puanlarına göre hemen hemen birbirine yakın olan deney grubu ve kontrol grubu arasında uygulamadan sonra yapılan sontest puanlarında deney grubu lehine belirgin bir fark oluşmuştur. Bu durumda, görsel materyallerle desteklenen öğretimin öğrencilerin öğrenme eylemine olumlu yansıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yurteri (2012), “*Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Ders Kitaplarında Materyal Kullanımı (1931-2008)*” başlıklı tezini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’de yapmıştır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de tarih öğretimi içinde çok önemli bir yer tutan Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitaplarında eğitim materyalleri kullanımını incelemek ve yeni ders kitaplarının nasıl olması gerektiği konusunda öneriler sunmak olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada literatür incelemesi, belgesel tarama modeli ve tarihsel yöntem yaklaşımı kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Türk Milli Eğitim sistemindeki tüm Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitapları oluşturmaktadır. Örneklem ise, 1931-2008 yılları arasında ortaöğretimde okutulmuş olan ders kitaplarıdır. Bu doğrultuda 1931-2008 yılları arasında okutulan Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitapları belirlenen ölçütlere göre incelenerek

değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre, incelenen Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitaplarında verilen içeriklerin delil ya da kaynaklara dayandırılmadığı, kişisel görüşlere olabildiğince fazla yer verildiği, tarihi olayların ve kişisel fikirlerin birbirine karıştığı, okuma parçalarının bir kısmında alınan referansların belirtilmediği tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen kitaplar genel olarak resim ve harita kullanımı açısından değerlendirilmiş ve hiçbir çekiciliğe sahip olmadığı saptanmıştır. Konular arasında verilen resimler fazla olmamakla birlikte, olanlarda tamamen savaşlarla ya da olaylarda yer alan kahramanlarla ilgili olduğu, onlarında hiçbir canlılığı bulunmadığı değerlendirilmiştir. Ayrıca resimlerin dışında genel olarak görsel herhangi bir öge bulunmadığı, yer alan resimlerinde eğitici, ilgi çekici, düşündürücü gibi özellikler taşımadığı belirtilmiştir. İncelenen ders kitaplarında kullanılan hazırlık çalışmaları ve değerlendirme sorularının nitelikleri de tartışmalı bulunmuştur. Bunun nedeni olarak soruların bilgi ve hatırlama düzeyinde kalması gösterilmiştir.

Çetintürk (2014), “Okul Duvarlarında Yer Alan Görsel Materyallerin Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Yerine İlişkin Öğrenci Görüşleri” başlıklı araştırmasını Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapmıştır. Bu araştırmanın amacı, “okul duvarlarında yer alan görsel materyallerin sosyal bilgiler öğretimindeki yerine ilişkin öğrenci görüşleri nedir?” sorusuna cevap aramaktır. Okullarda bulunan duvar resimlerinin Sosyal Bilgiler öğretimine katkısını saptamayı amaçlayan bu araştırma betimsel bir çalışma olup tarama (survey) modelinde yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini, Isparta ili Eğirdir ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 13 ortaokulda öğrenim gören 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, Isparta ili, Eğirdir ilçesinde bulunan Muazzez ve Yaşar Şapçı Ortaokulu, İrfan Kaynak Ortaokulu ve Gökçehüyük Ortaokulu ve bu ortaokullarda öğrenim gören 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya 6. sınıflardan 73 (32 kız - 41 erkek) öğrenci, 7. sınıflardan 88 (43 kız - 45 erkek) öğrenci ve 8. sınıflardan 114 (59 kız - 55 erkek) öğrenci olmak üzere 275 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin büyük çoğunluğu, okul duvarlarında yer alan görsel materyaller içerisinde, Türk büyüklerine ait portrelerden, haritalardan, afiş ve posterlerden, sergilenen performans ödevlerinden, kulüp panolarındaki çalışmalardan ve okulun müsabakalarda kazandığı kupa ve belgelerden etkilendiklerini dile getirmişlerdir. Öğrencileri etkileyen ve onların hafızasında yer edinen görsel materyaller incelendiğinde bunların okulun göze çarpan yerlerinde konumlandırıldıkları belirlenmiştir. Renk, tasarım, yazı puntosu, verilmek istenen mesajın

netliği bakımından seçkin olan görsel materyallerin fark edilme açısından da ön plana çıktığı, öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Öğrencilerin ağırlıklı olarak okul duvarlarındaki görsellere dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Okul duvarlarında yer alan görsellerin kendilerine katkı sağladığını düşünen öğrenciler bu görseller sayesinde bilgilendiklerini, ilgili konulara yönelik duyarlılık ve farkındalık oluştuğunu belirtmişlerdir. Okul duvarlarında yer alan görsellerin Sosyal Bilgiler öğretimine katkı sağlamadığını düşünen öğrenciler ise görsellerin ilgi çekici olmadığını, sürekli aynı görsellerin olduğunu ve yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir.

Nurses (2014), “6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan ‘Türkiye’de İklim Bölgeleri” Konusunun Öğretiminde Görsel Materyalleri Kullanmanın Öğrenci Başarısına Etkileri” başlıklı araştırmasını Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapmıştır. Bu araştırmanın temel amacı, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Türkiye’de İklim Bölgeleri konusunu görsel materyalleri kullanarak öğretmek ve bunun öğrencilerin başarı düzeylerine etkilerini incelemektir. Bu çalışmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini, Ağrı ilinin merkez ortaokulları, örneklemini ise Yazılı Ortaokulu 6.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışmada veriler ortaokul 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersinde işlenen “Türkiye’de İklim Bölgeleri” konusunu kapsayan başarı testiyle toplanmıştır. Araştırma sonucunda “Sosyal Bilgiler” dersi konularının öğretiminde görsel araç-gereç kullanımıyla öğrenim gören öğrencilerle, geleneksel öğretim yöntemleriyle öğrenim gören öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Görsel araç-gereçlerle öğrenim gören öğrenciler, geleneksel öğretim yöntemiyle öğrenim gören kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı oldukları görülmüştür. Türkiye’de İklim Bölgeleri konusunda, elde edilen bulgular doğrultusunda görsel araç-gereç kullanılarak yapılan konu anlatımının geleneksel öğretim yöntemine göre başarıyı artırması bakımından daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız (2016), “Türkçe Öğretmenlerinin Derslerde Materyal Kullanımına İlişkin Görüşleri” başlıklı araştırmasını Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapmıştır. Bu araştırmanın problem cümlesini “Türkçe Öğretmenlerinin derslerde materyal kullanımına ilişkin görüşleri ne şekildedir?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri nitel veri toplama tekniklerinden biri olan görüşme yoluyla toplanmıştır. Bu araştırma nitel araştırmaya bağlı durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, İzmir’de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda çalışan Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Görüşme yöntemiyle 80 Türkçe öğretmeninden ayrıntılı ve derinlemesine

bilgi toplanmıştır. Araştırma sonucuna bakıldığında öğretmenlerin kıdem yılı arttıkça materyal kullanma sıklığının azaldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte kıdem yılı arttıkça öğretmenlerin kullandığı materyal çeşidi de azalmaktadır. Öğretmenler, öğretim materyallerini çeşitli nedenlere bağlı olarak fazla kullanamadıklarını, kullansalar bile en fazla kullandıkları materyalin ders kitapları olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan araştırmanın sonucuna göre de öğretmenlerin kullandıkları materyallerin çeşitlilik bakımından yeterli olmadığı, kolay ulaşılabilen ve hazır materyalleri daha sık kullandıkları tespit edilmiştir. Bunu nedeni olarak, okullarda teknolojik araç-gereçlerin yetersiz olmasını göstermişlerdir. Öğretmenlerin; teknolojik gelişmelere, eğitim teknolojilerine karşı geliştirdikleri tutumların olumlu olmasına rağmen, eğitim teknolojilerini yeterli oranda kullanmadıkları görülmüştür. Hizmet öncesinde teknoloji kullanımı ile ilgili yeterli eğitimin verilmediği tespit edilmiştir. Aynı zamanda eksikliklerin kapatılması için hizmet içi eğitimin alanında uzman kişiler tarafından verilmesi gerektiği görüşü ortaya çıkmıştır. Verilen cevaplarda öğretmenlerin materyal olarak sadece bilgisayar, internet ve projeksiyonu önemsedikleri diğer materyalleri mevzu bahis bile etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmenler, Türkçe dersi ile ilgili okulda materyal bulunmadığından şikayet etmiş fakat bireysel ya da öğrencilerle birlikte materyal üretmeden söz etmemişlerdir. Öğretmenler derslerde çeşitli materyal kullanma konusundaki yetersizliği kendi dışındaki sebeplere bağlamışlardır. Devletin yeterli kaynak sağlayamadığı okullar kısıtlı kaynakla eğitim hizmeti vermeye çalışmaktadır. Sonuç olarak, ekonomik yetersizlikler ve fiziki imkânsızlıklar eğitim teknolojilerinin etkin olarak kullanılamamasında en önemli sebep olarak tespit edilmiştir.

2.2.3. Makaleler

Karamustafaoğlu (2006), “*Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Öğretim Materyallerini Kullanma Düzeyleri: Amasya İli Örneği*” başlıklı çalışma yapmıştır. Bu araştırmanın amacı, İlköğretim Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin derslerinde öğretim materyali kullanma düzeylerinin cinsiyet, mesleki deneyim ve mezun olunan okul türüne göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek olarak belirtilmiştir. Araştırma durum çalışması yaklaşımı kullanılarak yürütülmüştür. Verileri toplamak amacıyla anket ve gözlem formu hazırlanmıştır. Araştırmanın örneklemi Amasya il merkezinde görevli 32 Fen ve Teknoloji öğretmeninden oluşmaktadır. Verilerin analizinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin derslerde materyal

kullanımına olumlu yaklaştıkları fakat materyal kullanım düzeylerinin yeterli seviyede olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin cinsiyet ve mesleki deneyimlerine göre materyal kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre derslerinde daha fazla öğretim materyallerine yer verdikleri görülmüştür.

Yaman (2007), “*Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersi Bağlamında Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanımına İlişkin Yeterlilik ve Alguları*” başlıklı çalışma yapmıştır. Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına ilişkin görüşleri ile ÖTMG dersinin Türkçe öğretimi açısından amaçlarına ulaşma derecesini belirlenmesidir. Yapılan araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü 3 ve 4. sınıf öğrencileri araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Verileri toplamak amacıyla anket formu kullanılmıştır. Veriler, SPSS programına aktarılarak istatistiksel analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri kullanımının, dersin hedeflerine ulaşmasına büyük katkı sağlayacağı görüşüne katıldıkları tespit edilmiştir.

Demirci, Taş ve Özel (2007), “*Türkiye’de Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Teknoloji Kullanımı*” başlıklı bir çalışma yapmışlardır. Bu araştırma, ülkemizde coğrafya derslerinin işlendiği dersliklerdeki teknolojilerin ne durumda bulunduğu ve bu teknolojilerin ne frekansta kullanıldıkları konusunda bilgi edinmek gayesi ile yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini 36 ayrı okulda görev yapan 46 coğrafya öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucunda coğrafya dersleri işlenen sınıfların teknolojik donanım bakımından yeterli seviyenin altında oldukları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin coğrafya derslerini işledikleri dersliklerin % 48’inde bilgisayar, % 35’inde LCD projektör ve % 26’sında ise internet erişimi olduğu, ancak öğretmenlerden sadece % 7’si bilgisayarı, % 2’si ise LCD projektörü her derste kullandığını belirtmiştir. Her derste interneti kullanan öğretmen olmadığı, ayrıca sınıflarda bilgisayar, LCD projektör ve internet bağlantısı olma durumu ve bunların coğrafya derslerinde kullanılma sıklıkları açısından özel okulların devlet okullarına göre daha iyi durumda oldukları tespit edilmiştir.

Aydemir (2011), “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Araç-Gereçleri Kullanım Düzeyleri*” başlıklı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın amacı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gerçlerini kullanım düzeylerini belirlemektir. Tarama

modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evreni Malatya ilinde resmi ve özel ilköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleridir. Örneklem resmi ve özel okullarda görev yapan 134 Sosyal Bilgiler Öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler anket formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 17.0 istatistik programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda her iki okul türünde en çok kullanılan araç-gereç yazı tahtası, küre ve harita çıkmıştır. Araç-gereç bakımından özel okulların resmi okullara göre daha iyi durumda olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda resmi okullarda öğretmenlerin araç-gereç bakımından daha kısıtlı imkanlara sahip olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin eğitim düzeyleri arttıkça araç-gereç kullanım düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin araç-gereç kullanım düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği fakat yaşları arasında farklılık gösterdiği görülmüştür. Özellikle 20-25 yaş grubunda olan öğretmenlerin araç-gereç kullanım düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tarman ve Baytak (2011), tarafından yapılan “*Teknolojinin Eğitimdeki Yeni Rolü: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bakış Açuları*” başlıklı çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitimi tanımlamalarını sağlamak ve teknolojinin eğitimde kullanılmasına yönelik bakış açılarını ortaya çıkarmaktır. Çalışma Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği birinci sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Veriler anket yoluyla hem nitel hemde nicel olarak toplanmıştır. Verilerin analizinde nitel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda göze çarpan temel sorun, öğretmen adaylarının bilgisayar becerilerinin ve bilgilerinin sadece belirli saatlerde kendilerine üniversitede verilen temel bilgisayar dersinin içeriği ile ve güncel olan programlarla sınırlı olduğudur.

Türker ve Yaylak (2011), “*İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnternet Tabanlı Öğretim Yönteminin Ders Başarısına Etkisi*” başlıklı bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu araştırmanın amacı, “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnternet Tabanlı Öğretim Yönteminin Ders Başarısına Etkisi”ni ortaya çıkarmaktır. Araştırmada, deneysel desenlerden “Ön test – son test eşleştirilmiş kontrol gruplu yarı deneysel desen” kullanılmıştır. Araştırma grubu, İzmir ili Torbalı ilçesi Pancar Muzaffer Hanım İlköğretim Okulunda, biri deney diğeri kontrol grubu olan 7. sınıflarda 2 şubede öğrenim gören 42 öğrenciden oluşmaktadır. Verileri toplamak amacıyla başarı testi hazırlanmıştır. Verilerin analizi SPSS programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında internet

tabanlı öğretim yöntemi kullanılarak yapılan öğretimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin akademik başarılarını ve bilgileri hatırlama düzeylerini arttırmaktadır.

Kaya ve Aydın (2011), tarafından yapılan “*Sosyal Bilgiler Dersindeki Coğrafya Konularının Öğretiminde Akıllı Tahta Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri*” başlıklı çalışmanın amacı, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde coğrafya konularının öğretiminde kullanılan akıllı tahta uygulamalarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak ve bununla ilgili değerlendirmelerde bulunmaktır. Çalışma, tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın evreni, Karabük ili merkezindeki ilköğretim öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklem ise Karabük ilinin merkez ilçesindeki bir özel ilköğretim okulunda öğrenim gören 151 öğrencidir. Verileri toplamak amacıyla anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde anket sonucu toplanan görüşlerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrenciler, akıllı tahtanın konuları daha anlaşılır kılan yazım ve çizim destekleri, öğrencilere konuyu daha görsel veya işitsel olarak aktarmayı sağlayan çoklu ortam özellikleri ve internet bağlantısı gibi özellikleri sayesinde, konuları daha kolay anladıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca Sosyal Bilgiler derslerinde akıllı tahta kullanılmasının öğrencilerin derse yoğunlaşmasında, derse katılımlarında, dersin zevkli ve ilginç olmasında, dersteki dikkatleri ve derse motivasyonları konusunda oldukça etkili olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacılar ulaştığı sonuçları daha önce yapılmış olan birçok çalışma ile desteklemişlerdir.

Çelikkaya (2013), “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Araç-Gereç ve Materyallerini Kullanma Düzeyleri*” başlıklı çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın amacı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereç ve materyallerini kullanma seviyelerini ve kullanım esnasında karşılaştıkları problemleri öğretmenlerin fikirlerine dayalı olarak belirlemektir. Araştırma tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini Kırşehir ilinde devlet okullarında görevli 50 Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden belirlenmiştir. Verileri toplamak amacıyla ölçek hazırlanmıştır. Verilerin analizi için SPSS programından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda eğitim ortamının araç-gereç kullanılabilecek şekilde tasarlanmadığı, araştırma yapılan okulların büyük bir kısmında (%86) sosyal bilgiler dersliği bulunmadığı görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin en fazla kullandıkları ÖAGM’lerin başında her sınıfta bulunan tahta, harita, ve yerküre geldiği, birçok ÖAGM (Döner levha, elektronik tahta, episkop, opak projektörü gibi) okulda bulunmamasından dolayı kullanılmadığı tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ÖAGM’leri kendi imkanları doğrultusunda hazırladıkları ya da

öğrencileriyle işbirliği yaparak sağladıkları ya da okul idaresi tarafından temin ettikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin yarısından fazlası (%62) derste kullanmak üzere power point, grafikler, fotoğraf, haritalar, çalışma kâğıtları, kroki, şemalar gibi basit görsel materyaller hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Cinsiyet ve mezuniyet durumu ile ÖAGM kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenler etkinlik hazırlama konusunda hizmetiçi eğitime ihtiyaç olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak hizmetiçi eğitimin, talepleri karşılayacak uzman kişilerce verilmesi ve katılımcılara uygulama imkânının sağlanacağı şekilde uygulanması istenmiştir. Hizmet içi eğitim seminerlerinin genelinde katılımcı sayılarının fazla olması, zamanın kısıtlı olması ve uygulama yapabilme imkanının verilmemesi gibi sebeplerin amaca ulaşmayı engellediği ifade edilmiştir.

Çoban ve İleri (2013), “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri Kullanma Düzeyleri ve Kullanamama Sebepleri*” başlıklı bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğretim materyallerini kullanım düzeylerini tespit etmektir. Tarama modelinde yürütülen bu araştırmanın evreni Amasya ili merkez ve ilçelerinde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden oluşmaktadır. Örneklem ise gönüllülük esasına göre belirlenen 75 Sosyal Bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Verilerin toplanması amacıyla anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizi frekans (f) ve yüzdelik (%) değerler alınarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin en fazla kullandıkları materyaller arasında bilgisayar, projeksiyon, kaynak kitaplar, internet ve harita olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca ulaşılmasının sebepleri arasında hemen hemen her okulda ilgili materyallerin bulunması başta gelmektedir. Ulaşılan diğer bir önemli nokta Sosyal Bilgiler dersleri ile ilgili olarak hazırlanmış koleksiyonlar (% 37,3), slayt makinesi (% 32), video kamera (% 29,3), Sosyal Bilgiler dersleri ile ilgili maketler (% 29,3), resim ve resim setleri (% 26,7), güneş sistemi modeli (% 25,3) ve folyo setlerinin (% 25,3) okullarda bulunmadığı sonucudur. Ayrıca bazı öğretim materyallerinin kullanılabilmesi için okulların fiziki yapılarının uygun olmadığı da tespit edilmiştir. Anket sonucunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (% 89,3) öğretim teknolojileri ve materyal kullanımı ile ilgili herhangi bir hizmet içi kursa katılmadığı görülmüştür.

2.2.4. Kitaplar

Seferoğlu S. S. (2006). “*Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*” adlı eser sekiz bölümden oluşmaktadır. 1. bölümde öğretimde kullanılan teknoloji ve materyaller ile ilgili

temel kavramlara değinilmiştir. 2. bölüm öğretim teknolojilerinin tasarlanması, hazırlanması ve seçimi, 3. bölüm sunum materyallerinin hazırlanması, 4. bölüm görsel ve işitsel araçlar, 5. bölüm iletişim teknolojileri ve eğitimdeki uygulamaları, 6. bölüm bilgisayar uygulamaları, 7. bölüm internet ve 8. bölüm öğretim materyallerinin değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Çalışmada faydalanılan önemli kaynaklardan biridir. Eğitimle teknolojinin bütünleştirildiği kitap somut örneklerle eğitimcilere yol göstermektedir.

Demirel, Ö. ve Altun, E. (Ed.) (2007). “*Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*” adlı eser birçok araştırmacının katkısıyla oluşturulmuştur. On bölümden oluşan kitapta teknolojinin sınıf ortamında kullanılması, öğretim hizmetlerinin daha kaliteli hale gelmesi noktasında geniş bilgiler yer almaktadır. Öğretmenler için bir el kitabı amacı güdülen değerli araştırmacılar tarafından kaleme alınmıştır. Yapılan çalışmada bu kaynaktan birçok noktada faydalanılmıştır.

Özkılıç, R., Sarıtaş, M., Şentürk, A., Avcı, U., Çalışkan, N. ve Karadağ, E. (2007). “*Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*” adlı kitap yedi bölümden oluşmaktadır. Eserin 4. bölümü öğretimde yararlanılan araç - gereçler ve etkili kullanımı üzerinedir. Bu bölümden, çalışmada anket formunun oluşturulmasında ve tezin giriş kısmında faydalanılmıştır. Öğretmenlere teknolojiden yararlanma ve bunu öğretimde kullanma, materyal hazırlama ve kullanma noktasında yol gösteren önemli kaynaklardan biridir.

Alptekin S., Harnett, H., Öztürk, M. ve Smart, D. (2009). “*Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi*” adlı eser on iki bölümden oluşmaktadır. Kitabın 5. bölümünde Tarih ve Sosyal Bilgilerde aktif öğrenme konusu ele alınmıştır. Araştırmanın giriş bölümünde buradan faydalanılmıştır.

Öztürk, C. (Ed.). (2009). “*Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları*” adlı eser on dokuz bölümden oluşmaktadır. 1. bölümde Sosyal Bilgiler programının amacı, içeriği ve tarihçesi hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca bazı ülkelerin Sosyal Bilgiler programlarının temel özelliklerine değinilmiştir. Diğer bölümlerde ise Almanya, ABD, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Güney Afrika Cumhuriyeti, İngiltere, İran İslam Cumhuriyeti, İrlanda Cumhuriyeti, İsveç, Jamaika, Japonya, Kanada, Mısır, Norveç, Pakistan, Singapur, Yeni Zelanda ve Yunanistanın Sosyal Bilgiler programları ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve değerlendirme yapılmıştır. Sosyal bilgiler alanında çalışan

araştırmacılar ve öğretmenlerin karşılaştırma yapabilmeleri, daha geniş bir bakış açısı kazanmaları adına önemli bir kaynak olduğu değerlendirilmektedir.

Sever R. ve Koçoğlu, E. (Ed.) (2013). “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*” adlı eser alana önemli derecede katkı sağlayan kaynaklardan biridir. Birçok yazarın katkısıyla oluşturulmuş eser on iki bölümde oluşmaktadır. 1. bölümde Eğitim ve Teknoloji ile ilgili temel kavramlar ayrıntılı bir biçimde verilmiştir. 2. bölüm teknolojinin tarihçesi ve eğitimde kullanımı üzerinedir. 3. bölümde araç-gereç ve materyal kullanımının önemine değinilmiştir. 4. bölümde Sosyal Bilgiler dersinde materyal hazırlamanın temelleri üzerinde durulmuştur. Diğer bölümlerde ise Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılabilecek teknoloji ve materyaller hakkında bilgi verilmiştir.

Cemil, Ö., Keskin, C. S. ve Otluoğlu, R. (2014). “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller*” adlı eser yedi bölümde oluşmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretimi ile edebiyat arasında ilişki kurması noktasında önemli bir kaynaktır. Ayrıca kitabın son bölümünde uygulamaya yönelik örnek etkinlikler yer almaktadır. Araştırmada faydalanılan önemli eserlerden biridir.

Sever, R. ve Koçoğlu, E. (Ed.) (2015). “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Mekansal Öğrenme Ortamları*” başlıklı eser hem Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin hemde araştırmacıların faydalanacağı temel kaynaklardan biridir. Eser on üç bölümde oluşmaktadır. 1. bölümde temel kavramlara değinilmiştir. 2. bölümde Sosyal Bilgiler eğitiminde mekansal öğrenme ortamlarının tarihçesinden bahsedilmiştir. Diğer bölümlerde ise farklı mekanlara dayalı öğrenme ortamları hakkında bilgi verilmiştir. Yeni eğitim teknolojisi hakkında içerdiği bilgiler ve kazanım bazlı geniş örnekler içermesi bakımından özellikle her Sosyal Bilgiler öğretmeninin okuması gereken önemli bir eserdir.

Tay, B. ve Öcal, A. (Ed.) (2015). “*Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*” adlı eser birçok yazarın katkısıyla oluşturulmuş önemli bir eserdir. On altı bölümde oluşan eserde Sosyal Bilgiler öğretimi hakkında çok geniş bilgiler yer almaktadır. Kitabın özellikle 6. bölümü araştırmamız için önem arz etmektedir. Bu bölümde Sosyal Bilgiler dersinde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı hakkında çok değerli bilgiler örneklerle açıklanmıştır.

Aytekin, İ. (2015). “*Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*” adlı eser on beş bölümde oluşmaktadır. İlk iki bölümde teknoloji ile ilgili bilgiler ve tanımlar yer almaktadır. 3. bölümde teknolojinin tarihsel gelişimi üzerinde durulmuştur. 4 ve 5.

bölümlerde kuramlar ve öğretim tasarımı, 6 ve 7. bölümlerde klasik eğitim teknolojileri, 8 ve 9. bölümlerde modern eğitim teknolojileri anlatılmıştır. Diğer bölümlerde yine eğitim teknolojilerinin diğer öğeleri üzerinde durulmuştur. Teknolojinin eğitim öğretimde kullanılması noktasında eğitimcilere yol gösteren önemli bir kaynaktır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama kaynakları, veri toplama araçları, araştırma süreci, ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma modeli

Bu araştırma tarama modeli ile yürütülmüştür. Karasar, (1998, s.77) tarama modelinin tanımı şu şekilde yapmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme, çabası gösterilemez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirtmektir.”

Bu araştırma yönteminde genellikle anket ve mülakat teknikleri kullanılmaktadır. Yapılan araştırmada verileri toplamak amacıyla biri öğretmenlere biri de okul idarecilerine olmak üzere geliştirilen iki farklı anket kullanılmıştır. Öğretmen anketi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anketin uygulanacağı öğretmenin kişisel bilgilerine ve mesleki deneyiminin belirlenmesi amacıyla oluşturulmuş sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin derslerinde kullanmış oldukları öğretim teknoloji ve materyallerinin isimleri ve bunların kullanılma sıklığı ile kullanılmama nedenlerini içeren sorulara yer verilmiştir.

Birinci bölümde yer alan mesleki kıdem değişkeni ile ilgili olarak veriler “1-4”, “5-10”, “11-15”, “16-20”, “21-30” ve 30 yıldan fazla olarak belirlenmiştir. Fakat verilerin analizinde, sayıların yeterli olmaması sebebiyle anlamlılık testine ilişkin bulguların değerlendirmesi doğru olmadığı için yeniden kodlama komutu kullanılarak; “16-20 yıl”, “21-30 yıl” ve “30 yıl ve üzeri ” kıdeme sahip gruplar, “16 yıl ve üzeri” kıdem grubu olarak yeniden kategorileştirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumu değişkeni ile ilgili olarak verilerin analizinde, sayıların yeterli olmaması sebebiyle anlamlılık testine ilişkin bulguların değerlendirmesi doğru olmadığı için yeniden kodlama komutu kullanılarak, gruplar “Eğitim Fakültesi” ve “Diğer” şeklinde kategorileştirilmiştir. “Diğer” seçeneğindeki

okullar; Eğitim Yüksek Okulu, 2 Yıllık Eğitim Enstitüsü, 3 Yıllık Eğitim Enstitüsü, Fen Edebiyat Fakülteleri ve Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinden oluşmaktadır.

3.2. Evren ve örneklem

3.2.1. Evren

Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul İl'ine bağlı ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve bu okullarda görev yapan idareciler oluşturmaktadır. Evreni oluşturan İstanbul İline bağlı 39 ilçeden random (tesadüfî) yöntemle belirlenmiş 9 ilçe örneklemini oluşturmaktadır. Seçilen ilçelerde yer alan ortaokullar ve bu ilçelerde çalışan öğretmenlerin sayısı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1

Evrenden Alınan Örnekleme Yeri Alan İlçelerin Ortaokul ve Öğretmen Sayıları

İlçe Adı	Okul Sayısı (Resmi)	Öğretmen Sayısı (Resmi)	Okul Sayısı (Özel)	Öğretmen Sayısı (Özel)
Ataşehir	26	1046	21	510
Kadıköy	32	902	16	415
Kartal	24	1171	14	343
Maltepe	33	1147	17	345
Pendik	67	2044	15	242
Sancaktepe	29	948	12	251
Ümraniye	34	1612	18	548
Üsküdar	43	1391	24	751
Zeytinburnu	14	591	4	91
Toplam	302	10852	141	3496

Kaynak: <http://istanbul.meb.gov.tr/istatistik> (2017).

3.2.2. Örneklem

Tablo 2’de görüldüğü gibi, İstanbul İline bağlı 9 ilçeden toplam 80 resmi ve 6 özel ortaokul örneklem olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu örneklemde 9 resmi ve 2 özel ortaokuldan uygulama süreci içinde veriler geri dönmemiştir. Bu nedenle belirlenen 11 okul araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Tablo 2

Örneklemde Yer Alan Resmi ve Özel Okulların İlçelere Göre Dağılımı

İlçe Adı	Seçilen Okul Sayısı		Uygulama Yapılabilen Okul Sayısı	
	Resmi	Özel	Resmi	Özel
Ataşehir	10	1	9	1
Kadıköy	10	1	10	1
Kartal	7	1	6	-
Maltepe	7	1	6	1
Pendik	8	1	6	-
Sancaktepe	9	-	8	-
Ümraniye	14	1	14	1
Üsküdar	10	-	8	-
Zeytinburnu	5	-	4	-
Toplam	80	6	71	4

Örneklem olarak belirlenen okullarda görevli Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinden 400’ü anketi cevaplamıştır. Aynı zamanda bu okullarda görev yapan idarecilere de ayrı bir anket uygulanmıştır.

3.3. Veri kaynakları

Araştırmada istediğimiz verilere ulaşmak amacıyla kullanılan veri kaynakları, ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenleri, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların idarecileri ve Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan teknoloji ve materyallerdir.

3.4. Veri toplama araçları

Yapılan araştırmada, veriler Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ve okul idarecilerine uygulanan anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada kullanılan anket ve envanterler, 2000 yılında, aynı zamanda bu araştırmanın danışmanı olan Coşkun tarafından oluşturulmuştur. Uygulanan anket ve envanterler günümüzde değişen teknolojik şartlara göre güncellenerek yeniden şekillendirilmiştir. Anketlerin örnekleri Ek 1 ve Ek 2’de verilmiştir.

Öğretmen anketi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anketin uygulanacağı öğretmenin kişisel bilgilerine ve mesleki deneyiminin belirlenmesi amacıyla oluşturulmuş sorulara yer verilmiştir. Mesleki kıdem değişkeni ile ilgili olarak veriler “1-4”, “5-10”, “11-15”, “16-20”, “21-30” ve 30 yıldan fazla olarak belirlenmiştir. Fakat verilerin analizinde, sayıların yeterli olmaması sebebiyle anlamlılık testine ilişkin bulguların değerlendirmesi doğru olmadığı için yeniden kodlama komutu kullanılarak; “16-20 yıl”, “21-30 yıl” ve “30 yıl ve üzeri ” kıdeme sahip gruplar, “16 yıl ve üzeri” kıdem grubu olarak yeniden kategorileştirilmiştir.

İkinci bölümde ise Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullanmış oldukları öğretim teknoloji ve materyallerinin isimleri ve bunların kullanılma sıklığı ile kullanılmama nedenlerini içeren sorulara yer verilmiştir.

Okul idarecilerine uygulanan anket formu ise ortaokullarda bulunan öğretim teknoloji ve materyal sayıları ve bunların edinim şekilleri ile kullanılabilirlik durumlarına ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

3.5. Araştırma süreci

Veri toplama araçlarının, öğretmen ve idarecilere uygulanabilmesi amacıyla gerekli olan resmi izinler alınmıştır. Anket formları 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde uygulanmıştır. Araştırma süresi okulların sayısının fazla olması ve birbirine uzak olması göz önünde bulundurularak uzun tutulmuştur. Veri toplama araçları araştırmacı tarafından belirlenen okullara gidilerek dağıtılmış belli bir süre sonra anketler toplanmıştır. Okul idarecilerine ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerine anketler uygulanmadan önce araştırmanın amacı, önemi, anketlerin doldurulması ve toplanması konusunda gerekli bilgiler aktarılmıştır. Bazı idareci ve öğretmenlerden veri alınamamıştır. Sonuç olarak ulaşılabilen okul sayısı 75, öğretmen sayısı da 400'dür. İlgili izinler Ek 3'te verilmiştir.

3.6. Verilerin analizi

Veri toplama araçlarından elde edilen sonuçlar, SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmenlere uygulanan anket sonucunda elde edilen kişisel ve mesleki bilgiler ile öğretmenlerin materyal/teknoloji kullanma sıklıkları ve bunları kullanmama nedenleri, frekans (f) ve yüzdeleri (%) hesaplanarak bir düzen içinde sunulmuştur.

İdarecilere uygulanan envanter anketi sonucunda ulaşılan veriler; ortaokullarda bulunan ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları materyal/teknolojilerin kullanım amaçları, kullanılabilirlik durumları ile bunların temin edilme durumu başlıkları altında ferkans ve yüzdeleri hesaplanarak bir düzen içinde sunulmuştur.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullanmış oldukları materyallerin kullanılma sıklığı ile cinsiyet, öğrenim durumu ve mesleki kıdem değişkenleri arasında ilişki olup olmadığını sınamak amacıyla “Ki Kare (X^2)”testinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; veri toplama aracı olarak kullanılan anket formlarından elde edilen bilgiler analiz edilerek iki ana başlık altında incelenmiştir. Birinci kısımda Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ait mesleki ve kişisel bulgulara, ikinci kısımda ise alt problemler çerçevesinde genel bulgulara değinilmiştir.

4.1. Öğretmenlerin mesleki ve kişisel bilgileri ile ilgili bulgular

Tablo 3

Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	213	53,3
Erkek	187	46,8
Toplam	400	100,0

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin % 53.3'ü kadın, % 46.8'i ise erkektir.

Tablo 4

Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	f	%
21-30	133	33,3
31-40	192	48,0
41-50	72	18,0
51 Yaş Üstü	3	0,8
Toplam	400	100,0

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin %33.3'ü 21-30 yaş grubunda, %48.0'i 31-40 yaş grubunda, %18.0'i 41-50 yaş grubunda ve %0.8'i ise 51 ve daha üstü yaş grubunda yer almaktadır. Toplanan veriler incelendiğinde ankete katılan öğretmenlerin yarısına yakın kısmını 31-40 yaş grubu oluşturmaktadır.

Verilerin analizinde, sayıların yeterli olmaması sebebiyle anlamlılık testine ilişkin bulguların değerlendirmesi doğru olmadığı için yeniden kodlama komutu kullanılarak;

“16-20 yıl”, “21-30 yıl” ve “30 yıl ve üzeri ” kıdeme sahip gruplar, “16 yıl ve üzeri” kıdem grubu olarak yeniden kategorileştirilmiştir.

Tablo 5

Öğretmenlerin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem	f	%
1-4	86	21,5
5-10	164	41,0
11-15	69	17,3
16 Yıl ve Üzeri	81	20,2
Toplam	400	100,0

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin %21.5’i 1-4 yıl arası, %41.0’i 5-10 yıl arası, %17.3’ü 11-15 yıl arası, %20.2’si 16 yıldan fazla mesleki kıdeme sahiptir. Toplanan veriler incelendiğinde, ankete katılan öğretmenlerin yarısına yakın kısmının (%41.0) 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 6

Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Mezun Olunan Okul	f	%
Eğitim Fakültesi	360	90,0
Diğer	40	10,0
Toplam	400	100,0

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin %90.0’ı eğitim fakültesi , %10.0’u diğer okullardan mezun öğretmenlerden oluşmaktadır. “Diğer” seçeneğindeki okullar; Eğitim Yüksek Okulu, 2 Yıllık Eğitim Enstitüsü, 3 Yıllık Eğitim Enstitüsü, Fen Edebiyat Fakülteleri ve Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinden oluşmaktadır. Toplanan veriler incelendiğinde, ankete katılan öğretmenlerin tamamına yakınının (%90.0) eğitim fakültesi mezunlarından oluştuğu söylenebilir.

Verilerin analizinde, sayıların yeterli olmaması sebebiyle anlamlılık testine ilişkin bulguların değerlendirmesi doğru olmadığı için yeniden kodlama komutu kullanılarak, gruplar “Eğitim Fakültesi” ve “Diğer” şeklinde kategorileştirilmiştir.

Tablo 7

Öğretmenlerin Lisans Üstü Eğitim Yapma Durumuna Göre Dağılımı

Lisans Üstü Eğitim Aldınız Mı?	f	%
Evet	39	9,8
Hayır	328	82,0
Devam Etmekteyim	33	8,3
Toplam	400	100,0

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin %9.8'i yüksek lisans mezunu, %82.0'si lisans mezunudur. Yüksek lisans eğitimine devam edenlerin oranı ise %8.3'dür. Bu veriler doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir kısmının (%82.0) lisans mezunlarından oluştuğu söylenebilir.

Tablo 8

Öğretmenlerin Görev Yapılan Okul Türüne Göre Dağılımı

Okul Türü	f	%
Devlet Okulu	388	97,0
Özel Okul	12	3,0
Toplam	400	100,0

Araştırma yapılan okulların %97.0'si devlet okullarından, %3.0'ü ise özel okullardan oluşmaktadır.

Tablo 9

Öğretmenlerin Mesleki Kıdem ve Öğrenim Durumu Değişkenlerine Göre Dağılımı

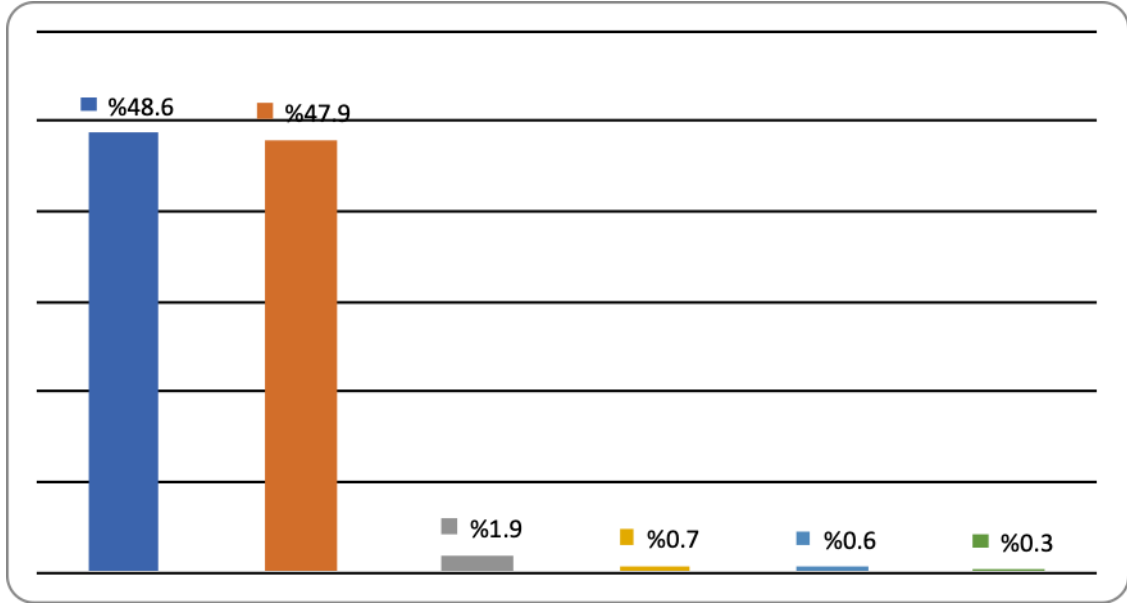
Mezun Olunan Okul	1-4 Yıl		5-10 Yıl		11-15 yıl		16 Yıl ve Üzeri		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	81	22.5	157	43.6	65	18.1	57	15.8	360	100.0
Diğer		20.2		39.2		16.2		14.2	40	90.0
	5	12.5	7	17.5	4	10.0	24	60.0	40	100.0
Toplam		1.2		1.8		1.0		6.0		10.0
	86	21.5	164	41.0	69	17.2	81	20.2	400	100.0
		21.5		41.0		17.2		20.2		100.0

Tablo 9'a baktığımızda Eğitim Fakültesi mezunlarının %22.5'inin 1-4 yıl, %43.6'sının ise 5-10 yıl, %18.1'inin 11-15 yıl, %15.8'inin ise 16 yıldan fazla mesleki kıdeme sahip olduğu, "Diğer" başlığı içinde yer alan mezunlara bakıldığında %12.5'inin 1-4 yıl,

%17.5'inin 5-10 yıl, %10.0'unun 11-15 yıl, %60.0'inin ise 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle araştırmaya katılan sosyal Bilgiler öğretmenlerinin en fazla (%41.0) ile 5-10 yıl kıdeme sahip olduğu söylenebilir.

4.2. Genel bulgular

4.2.1. Ortaokullarda bulunan teknolojilerin yüzdeler dağılımı

Grafik 1. Ortaokullarda bulunan teknolojilerin yüzdeler dağılımı

Grafik 1 incelendiğinde; okullarda bulunan öğretim teknolojileri bulunma oranlarına göre akıllı tahta (%48.6), bilgisayar (%47.9), televizyon (%1.9), projektör (%0.7), slayt makinesi (%0.6) ve diğer (%0.3) şeklinde sıralanabilir. Diğer başlığı içinde yer alan teknolojiler; episkop, epidiyaskop, film şerit makinesi, video kameradır. Bu bulgular doğrultusunda ortaokullarda en çok kullanılan teknoloji akıllı tahta ve bilgisayar olup, en az kullanılan teknoloji ise slayt makinasıdır. Tepegöz, video player, video kamera, film şerit makinaları, episkop, epidiyaskop ve diya ise neredeyse hiç kullanılmamaktadır.

4.2.2. Sosyal bilgiler derslerinde kullanılan teknolojilerin kullanılış amaçları

Tablo 10

Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Teknolojilerin Kullanılış Amaçlarına Göre Dağılımı

Teknoloji	Yönetim Amacıyla Kullanılma Durumu		Öğretmenler Tarafından Kullanılma Durumu		Öğrenciler Tarafından Kullanılma Durumu		Toplam Sayı	
	f	%	f	%	f	%	f	%
	Tepegöz	-	-	-	-	-	-	-
Projektör	5	15.6	24	75.0	3	9.4	32	100.0
Projektör Perdesi	7	18.0	29	74.3	3	7.7	39	100.0
Televizyon	55	61.1	35	38.9	-	-	90	100.0
Video Player	-	-	-	-	-	-	-	-
Akıllı Tahta	-	-	75	3.2	2273	96.8	2348	100.0
Video Kamera	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilgisayar	347	15.0	173	7.5	1793	77.5	2313	100.0
Film Şerit Makinesi	-	-	-	-	-	-	-	-
Slayt Makinesi	-	-	16	57.1	12	42.9	28	100.0
Episkop	-	-	-	-	-	-	-	-
Epidiyaskop	-	-	-	-	-	-	-	-
Diya	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	414	8.5	352	7.3	4084	84.2	4850	100.0

Tablo 10 incelendiğinde; ortaokullarda kullanılan öğretim teknolojilerinin %8.5'i yönetim amacıyla (idare), %7.3'ü öğretmenler tarafından, %84.2'si ise öğrenciler tarafından kullanılmaktadır. Araştırma yapılan okullarda akıllı tahta ve bilgisayarların diğer teknolojilere göre daha fazla bulunduğu tespit edilmiştir. Bilgisayarların %15'inin ise yönetim amacıyla kullanıldığı anlaşılmaktadır. Akıllı tahtaların kullanım oranlarının diğer teknolojilere göre daha fazla olmasının nedeni, diğer öğretim teknolojilerinin özelliklerinin birçoğunu içinde barındırması ve internet bağlantısı ile daha işlevsel olması olabilir.

4.2.3. Sosyal bilgiler derslerinde kullanılan materyal ve teknolojilerin kullanılabilirlik durumları

Tablo 11

Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Teknolojilerin Kullanılabilirlik Durumuna Göre Dağılımı

Teknoloji	Mevcut Olan Teknolojilerin Kullanılabilirlik Durumu						Toplam Sayı	
	Kötü		İyi		Çok İyi			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Tepegöz	-	-	-	-	-	-	-	-
Projektör	2	6.2	18	56.2	12	37.6	32	100.0
Projektör Perdesi	3	7.7	15	38.5	21	53.8	39	100.0
Televizyon	8	8.9	62	68.9	20	22.2	90	100.0
Video Player	-	-	-	-	-	-	-	-
Akıllı Tahta	-	-	1088	46.3	1260	53.7	2348	100.0
Video Kamera	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilgisayar	160	7.0	1412	61.0	741	32.0	2313	100.0
Film Şerit Makinesi	-	-	-	-	-	-	-	-
Slayt Makinesi	5	17.9	21	75.0	2	7.1	28	100.0
Episkop	-	-	-	-	-	-	-	-
Epidiyaskop	-	-	-	-	-	-	-	-
Diya	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	178	3.6	2616	54.0	2056	42.4	4850	100.0

Tablo 11 incelendiğinde; ortaokullarda sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından kullanılan teknolojilerin %3.6'sının kötü durumda olduğu, %54.0'ünün iyi durumda olduğu, %42.4'ünün ise çok iyi durumda olduğu görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak okullarda bulunan öğretim teknolojilerinin tamamına yakınının kullanılabilir olduğu söylenebilir.

Tablo 12

Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Materyallerin Kullanılabilirlik Durumuna Göre Dağılımı

Materyal	Kullanılabilir Olan Adet		Kısmen Kullanılabilir Olan Adet		Kullanılabilir Olamayan Adet		Toplam Sayı	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Atatürk Resmi	2702	99.9	3	0.1	-	-	2705	100.0
Türkiye Mülki İdare Bölümleri	658	91.9	32	4.5	26	3.6	716	100.0
Türkiye Fiziki Haritası	451	87.0	48	9.3	19	3.7	518	100.0
Yer Küre	213	87.6	20	8.2	10	4.2	243	100.0
İstiklal Savaşı Haritası	154	72.6	31	14.6	27	12.8	212	100.0
Afrika Siyasi Haritası	156	81.3	21	10.9	15	7.8	192	100.0
Afrika Fiziki Haritası	142	79.8	17	9.6	19	10.6	178	100.0
Asya Siyasi Haritası	139	80.3	15	8.7	19	11.0	173	100.0
Dünya Siyasi Haritası	145	84.8	20	11.7	6	3.5	171	100.0
Asya Fiziki Haritası	135	79.4	19	11.2	16	9.4	170	100.0
Avrupa Fiziki Haritası	151	89.9	12	7.1	5	3.0	168	100.0
Avrupa Siyasi Haritası	140	90.3	10	6.5	5	3.2	155	100.0
Asya Avrupa Hun Ve Kavimler Göçü Haritası	121	91.7	11	8.3	-	-	132	100.0
Okyanusya Haritası	128	97.0	2	1.5	2	1.5	132	100.0
Türkiye Tarım Ürünleri Haritası	101	78.4	14	10.8	14	10.8	129	100.0
G. Amerika Fiziki Haritası	120	94.5	5	3.9	2	1.6	127	100.0
K. Amerika Fiziki Haritası	108	88.5	9	7.4	5	4.1	122	100.0
Orta Asya'da Kur. Türk Devletleri Haritası	98	80.4	12	9.8	12	9.8	122	100.0
Orta Çağda İslam Devletleri Haritası	94	81.0	14	12.0	8	7.0	116	100.0
Kıbrıs Haritası	111	97.4	2	1.7	1	0.9	114	100.0
Büyük Selçuklu Devleti Haritası	105	93.8	6	5.3	1	0.9	112	100.0
Toplam	6172	92.0	323	4.8	212	3.2	6707	100.0

Tablo 12 incelendiğinde; ortaokullarda bulunan ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandığı materyallerin %92.0'sinin “kullanılabilir” olduğu, %4.8'inin “kısmen kullanılabilir” olduğu ve %3.2'sinin ise “kullanılabilir olmadığı” görülmektedir.

Bu verilerden yola çıkarak okullarda bulunan öğretim materyallerinin tamamına yakınının “kullanılabilir” olduğu söylenebilir.

4.2.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde materyal/teknoloji kullanma sıklığı

Tablo 13

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Materyal/Teknoloji Kullanma Sıklığını Gösteren Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Materyal/Teknoloji	MATERYAL KULLANMA SIKLIĞI											
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Afiş	31	7.8	72	18.0	218	54.5	63	15.8	16	4.0	400	100.0
2.Atlas	14	3.5	53	13.3	120	30.0	156	39.0	57	14.3	400	100.0
3. Tepegöz	382	95.5	6	1.5	8	2.0	4	1.0	-	-	400	100.0
4.Diyagram	152	38.0	125	31.3	91	22.8	27	6.8	5	1.3	400	100.0
5.Diyoram	345	86.3	35	8.8	19	4.8	1	0.3	-	-	400	100.0
6.Duvar Resmi	40	10.0	63	15.8	192	48.0	83	20.8	22	5.5	400	100.0
7.Epidiyoskop	392	98.0	5	1.3	3	0.8	-	-	-	-	400	100.0
8.Episkop	394	98.5	3	0.8	2	0.5	-	-	1	0.3	400	100.0
9.Film Şerit Makinesi	383	95.8	6	1.5	2	0.5	8	2.0	1	0.3	400	100.0
10.Grafik ve Tablo	5	1.3	36	9.0	145	36.3	161	40.3	53	13.3	400	100.0
11.Harita	3	0.8	30	7.5	53	13.3	190	47.5	124	31.0	400	100.0
12.Yazı tahtası	4	1.0	2	0.5	7	1.8	98	24.5	289	73.3	400	100.0
13.Kolaj	269	67.3	62	15.5	55	13.8	14	3.5	-	-	400	100.0
14.Kukla	295	73.8	58	14.5	34	8.5	11	2.8	2	0.5	400	100.0
15.Kum Masası	391	97.8	8	2.0	-	-	1	0.3	-	-	400	100.0
16.Küre	35	8.8	71	17.8	147	36.8	117	29.3	30	7.5	400	100.0
17. Model	104	26.0	157	39.3	90	22.5	41	10.3	8	2.0	400	100.0
18. Eğitsel Oyunlar	8	2.0	35	8.8	177	44.3	143	35.8	37	9.3	400	100.0
19.Pano	7	1.8	44	11.0	128	32.0	162	40.5	59	14.8	400	100.0
20.Poster	46	11.5	98	24.5	154	38.5	89	22.3	13	3.3	400	100.0
21.Dergiler	72	18.0	131	32.8	167	41.8	27	6.8	3	0.8	400	100.0
22.Slayt Makinesi	297	74.3	21	5.3	30	7.5	39	9.8	13	3.3	400	100.0
23.Şema	22	5.5	89	22.3	157	39.3	115	28.8	17	4.3	400	100.0
24.Gerçek eşyalar	13	3.3	116	29.0	175	43.8	77	19.3	19	4.8	400	100.0
25.Akıllı tahta	49	12.3	6	1.5	7	1.8	63	15.8	275	68.8	400	100.0
26.Kaynak kitap	8	2.0	29	7.3	70	17.5	123	30.8	170	42.5	400	100.0
27. Karikatürler	18	4.5	93	23.3	193	48.3	85	21.3	11	2.8	400	100.0
28. Mobil	143	35.8	98	24.5	84	21.0	55	13.8	20	5.0	400	100.0
29.Kavram Haritası	8	2.0	57	14.3	174	43.5	128	32.0	33	8.3	400	100.0
30.Kabartma Harita	113	28.3	81	20.3	138	34.5	57	14.3	11	2.8	400	100.0
31. Bilgisayar	38	9.5	24	6.0	98	24.5	170	42.5	70	17.5	400	100.0
32.CD/Video	40	10.0	42	10.5	118	29.5	166	41.5	34	8.5	400	100.0
33.İnternet	18	4.5	18	4.5	77	19.3	196	49.0	91	22.8	400	100.0
34.Powerpointsunusu	13	3.3	23	5.8	58	14.5	161	40.3	145	36.3	400	100.0
Genel toplam	4152	30.5	1797	13.2	3191	23.5	2831	20.8	1629	12.0	13600	100.0

Tablo 13’de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde materyal ve teknoloji kullanma sıklığı gösterilmiştir. Genel toplamda öğretmenlerin %30.5’i “hiçbir zaman”, %13.2’si “nadiren”, %23.5’i “bazen”, %20.8’i “sıklıkla”, %12.0’si ise “her zaman” cevabını vermişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullanmış oldukları materyal ve teknolojilerden **“her zaman”** kullanılanların oranı; yazı tahtası (%73.3), akıllı tahta (%68.8), kaynak kitap (%42.5), powerpoint sunusu (%36.3), harita (%31.0), internet (%22.8), bilgisayar (%17.5), pano (%14.8), atlas (%14.3), grafik tablo (%13.3), eğitsel oyun (%9.3), CD/ Video (%8.5), kavram haritası (%8.3), küre (%7.5), duvar resmi (%5.5), mobil (%5.0), gerçek eşyalar (%4.8), şema (%4.3), afiş (%4.0), poster (%3.3), slayt makinesi (%3.3), karikatürler (%2.8), kabartma harita (%2.8), model (%2.0), diyagram (%1.3), dergiler (%0.8), kukla (%0.5), episkop (%0.3), film şerit makinesi (%0.3); **“sıklıkla”** kullanılanların oranı internet (%49.0), harita (%47.5), bilgisayar (%42.5), Cd/Video (%41.5), pano (%40.5), powerpoint sunusu (%40.3), grafik ve tablo (%40.3), atlas (%39.0), eğitsel oyun (%35.8), kavram haritası (%32.0), kaynak kitap (%30.8), küre (%29.3), şema (%28.8), yazı tahtası (%24.5), poster (%22.3), karikatürler (%21.3), gerçek eşyalar (%19.8), afiş (%15.8), akıllı tahta (%15.8), kabartma harita (%14.3), mobil (%13.8), model (%10.3), slayt makinesi (%9.8), dergi (%6.8), diyagram (%6.8), kolaj (%3.5), kukla (%2.8), film şerit makinesi (%2.0), tepegöz (%1.0), diyoram (%0.3), kum masası (%0.3); **“bazen”** kullanılanların oranı, afiş (%54.5), karikatürler (%48.3), duvar resmi (%48.0), eğitsel oyun (%44.3), gerçek eşyalar (%43.8), kavram haritası (%43.5), dergi (%41.8), şema (%39.3), poster (%38.5), grafik ve tablo (%36.3), kabartma harita (%34.5), atlas (%30.0), pano (%32.0), küre (%36.8), Cd/Video (%29.5), bilgisayar (%24.5), diyagram (%22.8), model (%22.5), mobil (%21.0), internet (%19.3), kaynak kitap (%17.5), powerpoint sunusu (%14.5), kolaj (%13.8), harita (%13.3), kukla (%8.5), slayt makinesi (%7.5), diyoram (%4.8), film şerit makinesi (%0.5), tepegöz (%2.0), yazı tahtası (%1.8), akıllı tahta (%1.8), epidiyaskop (%0.8), episkop (%0.5); **“nadiren”** kullanılanların oranı, model (%39.3), dergi (%32.8), diyagram (%31.3), gerçek eşyalar (%29.0), mobil (%24.5), poster (%24.5), karikatürler (%23.3), şema (%22.3), kabartma harita (%20.3), afiş (%18.0), küre (%17.8), duvar resmi (%15.8), kolaj (%15.5), kukla (%14.5), kavram haritası (%14.3), atlas (%13.3), pano (%11.0), Cd/Video (%10.5), grafik ve tablo (%9.0), diyoram (%8.8), eğitsel oyun (%8.8), harita (%7.5), kaynak kitap (%7.3), bilgisayar (%6.0), powerpoint sunusu (%5.8), slayt makinesi (%5.3), internet (%4.5), kum masası

(%2.0) film şerit makinesi (%1.5), tepegöz (%1.5), akıllı tahta (%1.5), epidiyaskop (%1.3), episkop (%0.8), yazı tahtası (%0.5); **“hiçbir zaman”** kullanılmayanların oranı ise, episkop (%98.5), epidiyaskop (%98.0), film şerit makinesi (%95.8), tepegöz (%95.5), diyoram (%86.3), slayt makinesi (%74.3), kukla (%73.8), kolaj (%67.3), diyagram (%38.0), mobil (%35.8), kabartma harita (%28.3), model (%26.0), dergi (%18.0), duvar resmi (%15.8), akıllı tahta (%12.3), poster (%11.5), Cd/Video (%10.0), bilgisayar (%9.5), küre (%8.8), afiş (%7.8), şema (%5.5), karikatürler (%4.5), internet (%4.5), atlas (%3.5), gerçek eşyalar (%3.3), powerpoint sunusu (%3.3), kavram haritası (%2.0), kum masası (%2.0), eğitsel oyun (%2.0), kaynak kitap (%2.0), pano (%1.8), grafik ve tablo (%1.3), yazı tahtası (%1.0), harita (%0.8), olarak görülmektedir.

Coşkun (2001)'un araştırmasına göre, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde materyal/teknoloji kullanma sıklığına bakıldığında, araştırmaya katılanların yaklaşık yarısı (42.9) “hiçbir zaman” kullanmazken, %10.4’ü “nadiren”, %18’i “bazen”, %11.6’sı “sıklıkla”, %17’si ise “her zaman” kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 12 incelendiğinde aynı materyalleri öğretmenlerin kullanma sıklığı, Coşkun’un bulgularıyla örtüşmektedir.

4.2.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde materyal/teknoloji kullanmama nedenleri

Tablo 14

Sosyal Bilgiler Derslerinde Materyal/Teknoloji Kullanmama Nedenlerini Gösteren Ferkans ve Yüzdeler Dağılımları

Materyal/ Teknoloji	MATERYAL/ TEKNOLOJİ KULLANMAMA NEDENLERİ															
	Okulda Bulunmuyor		Sınıfta Bulunmuyor		Kullanılmaz Durumda		Yeterli Değil		Okulun Fiziksel Koşulları Uygun Değil		Bu Materyali Tanımıyorum		Diğer		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Afiş	15	48.0	7	22.0	-	-	6	20.0	3	10.0	-	-	-	-	31	100.0
2.Atlas	4	29.0	5	36.0	1	7.0	3	21.0	1	7.0	-	-	-	-	14	100.0
3. Tepegöz	336	88.0	41	10.7	2	0.5	-	-	2	0.5	1	0.3	-	-	382	100.0
4.Diyagram	110	72.1	17	11.2	1	0.7	-	-	3	2.0	21	14.0	-	-	152	100.0
5.Diyoram	229	66.3	17	5.0	1	0.3	-	-	1	0.3	97	28.1	-	-	345	100.0
6.Duvar Resmi	27	67.5	4	10.0	-	-	1	2.5	4	10.0	4	10.0	-	-	40	100.0
7.Epidiyoskop	270	69.0	6	1.5	3	0.8	-	-	2	0.5	111	28.2	-	-	392	100.0
8.Episkop	270	68.5	9	2.3	2	0.5	-	-	3	0.8	110	27.9	-	-	394	100.0
9.Film Şerit Makinesi	347	90.6	17	4.5	-	-	1	0.3	7	1.8	11	2.8	-	-	383	100.0
10.Grafik ve Tablo	5	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	100.0
11.Harita	2	66.7	1	33.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	100.0
12.Yazı tahtası	4	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	100.0
13.Kolaj	134	49.8	67	24.9	-	-	-	-	3	1.1	65	24.2	-	-	269	100.0
14.Kukla	135	45.6	159	53.8	-	-	-	-	1	0.3	1	0.3	-	-	296	100.0
15.Kum Masası	367	93.9	9	2.3	-	-	-	-	4	1.0	11	2.8	-	-	391	100.0
16.Küre	27	77.2	2	5.7	2	5.7	2	5.7	2	5.7	-	-	-	-	35	100.0
17. Model	69	66.3	25	24.0	-	-	1	1.0	3	2.9	6	5.8	-	-	104	100.0
18. Eğitsel Oyunlar	3	37.5	1	12.5	-	-	1	12.5	3	37.5	-	-	-	-	8	100.0
19.Pano	2	28.6	2	28.6	-	-	2	28.6	1	14.2	-	-	-	-	7	100.0
20.Poster	19	41.3	23	50.0	-	-	4	8.7	-	-	-	-	-	-	46	100.0
21.Dergiler	22	30.6	28	38.9	1	1.4	21	29.1	-	-	-	-	-	-	72	100.0
22.Slayt Makinesi	151	50.9	137	46.1	2	0.7	1	0.3	5	1.7	1	0.3	-	-	297	100.0
23.Şema	17	77.4	1	4.6	-	-	2	9.0	-	-	2	9.0	-	-	22	100.0
24.Gerçek eşyalar	8	61.5	5	38.5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	100.0
25.Akıllı tahta	38	77.6	4	8.2	1	2.0	1	2.0	5	10.2	-	-	-	-	49	100.0
26.Kaynak kitap	2	25.0	6	75.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	100.0
27. Karikatürler	6	33.3	5	27.8	-	-	-	-	1	5.6	6	33.3	-	-	18	100.0
28. Mobil	54	37.8	15	10.5	-	-	3	2.0	6	4.2	65	45.5	-	-	143	100.0
29.Kavram Haritası	5	62.5	3	37.5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	100.0
30.Kabartma Harita	96	85.0	14	12.3	1	0.9	1	0.9	-	-	1	0.9	-	-	113	100.0
31. Bilgisayar	18	47.3	15	39.5	1	2.6	1	2.6	3	8.0	-	-	-	-	38	100.0
32.CD/Video	14	35.0	8	20.0	3	7.5	1	2.5	14	35.0	-	-	-	-	40	100.0
33.İnternet	3	16.7	5	27.7	1	5.6	1	5.6	8	44.4	-	-	-	-	18	100.0
34..Powerpointsunusu	4	30.8	3	23.0	-	--	-	-	5	38.5	1	7.7	-	-	13	100.0
Genel toplam	281	67.7	661	15.9	22	0.5	53	1.3	90	2.2	514	12.4	-	-	4153	100.0

Tablo 14’de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde materyal/teknoloji kullanmama nedenleri gösterilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların tamamına bakıldığında %67.7’sinin materyal/teknolojinin okulda bulunmadığı, %15.9’unun sınıfta bulunmadığı, %0.5’inin kullanılmaz durumda olduğu, %1.3’ünün yeterli olmadığı, %2.2’sinin okulun fiziksel koşullarının uygun olmadığı, %12.4’ünün bu materyal/teknolojiyi tanımadığı görülmektedir.

“Bu materyal/teknolojiyi tanımıyorum” yanıtını veren öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; %45.5’inin mobili, %33.3’ünün karikatürleri, %28.2’sinin epidiyaskopu, %28.1’inin diyoramı, %27.9’unun episkopu, %24.2’sinin kolajı, %14.0’ünün diyagramı, %10.0’unun duvar resmini, %9.0’unun şemayı, %7.7’sinin powerpoint sunusunu, %2.8’inin film şerit makinesini, %2.8’inin kum masasını, %0.3’ünün tepegözü, %0.3’ünün kuklayı, %0.3’ünün slayt makinesini tanımadıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

“Okulun fiziksel koşulları uygun değil” yanıtını veren öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; %44.4’ünün interneti, %38.5’inin powerpoint sunusunu, %37.5’inin eğitsel oyunu, %35.0’inin CD/Videoyu, %10.2’sinin akıllı tahtayı, %10.0’unun afişi, %10.0’unun duvar resmini, %8.0’inin bilgisayarı, %7.0’sinin atlası, %5.7’sinin küreyi, %4.2’sinin mobili, %2.9’unun modeli, %2.0’sinin diyagramı, %1.8’inin film şerit makinesini, %1.7’sinin slayt makinesini, %1.1’inin kolajı, %1.0’inin kum masasını, %0.8’inin episkobu, %0.5’inin epidiyaskobu, %0.5’inin diyagramı, %0.3’ünün diyoramı, %0.3’ünün kuklayı tanımadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Materyal ve teknoloji “yeterli değil” yanıtını veren öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; %29.1’inin dergiyi, %28.6’sinin panoyu, %21.0’inin atlası, %20.0’sinin afişi, %12.5’inin eğitsel oyunu, %9.0’unun şemayı, %8.7’sinin posterini, %5.7’sinin küreyi, %5.6’sinin interneti, %2.6’sinin bilgisayarı, %2.5’inin duvar resmini, %2.5’inin CD/Videoyu, %2.0’sinin akıllı tahtayı, %2.0’sinin mobili, %1.0’inin modeli, %0.9’unun kabartma harita, %0.3’ünün film şerit makinesini, %0.3’ünün slayt makinesini tanımadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Materyal ve teknoloji “kullanılmaz durumda” yanıtını veren öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; %7.5’inin CD/Videoyu, %7.0’sinin atlası, %5.7’sinin küreyi, %5.6’sinin interneti %2.6’sinin bilgisayarı, %2.0’sinin akıllı tahtayı, %1.4’ünün dergileri, %0.9’unun kabartma haritayı, %0.8’inin epidiyaskobu, %0.7’sinin slayt makinesini, %0.7’sinin diyagramı, %0.5’inin episkobu, %0.5’inin tepegözü, %0.3’ünün diyoramı, tanımadıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Materyal ve teknoloji “sınıfta bulunmuyor” yanıtını veren öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; %75.0’inin kaynak kitabı, %53.8’inin kuklayı, %50.0’sinin posterini, %46.1’inin slayt makinesini, %39.5’inin bilgisayarı, %38.9’unun dergileri, %38.5’inin gerçek eşyaları, %37.5’inin kavram haritasını, %36.0’sinin afişi, %33.3’ünün haritayı, %28.6’sinin panoyu, %27.8’inin karikatürleri, %27.7’sinin interneti, %24.9’unun kolajı,

%24.0'ünün modeli, %23.0'ünün powerpoint sunusunu, %22.0'sinin atlası, %20.0'sinin CD/Videoyu, %12.5'inin eğitsel oyunları, %12.3'ünün kabartma haritayı, %11.2'sinin diyagramı, %10.7'sinin tepegözü, %10.5'inin mobili, %10.0'unun duvar resmini, %8.2'sinin akıllı tahtayı, %5.7'sinin küreyi, %5.0'inin diyoramı, %4.6'sının şemayı, %4.5'inin film şerit makinesini, %2.3'ünün kum masasını, %2.3'ünün episkobu, %1.5'inin epidiyaskobu tanımadıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Materyal ve teknoloji “*okulda bulunmuyor*” yanıtını veren öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; %93.9'unun kum masasını, %90.6'sının film şerit makinesini, %88.0'inin tepegözü, %85.0'inin kabartma haritayı, %77.6'sının akıllı tahtayı, %77.4'ünün şemayı, %77.2'sinin küreyi, %72.1'inin diyagramı, %69.0'unun epidiyaskobu, %68.5'inin episkobu, %67.5'inin duvar resmini, %66.7'sinin haritayı, %66.3'ünün modeli, %66.3'ünün diyoramı, %61.5'inin gerçek eşyaları, %50.9'unun slayt makinesini, %49.8'inin kolajı, %48.0'inin afişi, %47.3'ünün bilgisayarı, %45.6'sının kuklayı, %41.3'ünün posterini, %37.8'inin mobili, %37.5'inin eğitsel oyunu, %34.0'inin CD/Videoyu, %30.6'sının dergileri, %29.0'unun atlası, %28.6'sının panoyu, tanımadıklarını belirttikleri görülmektedir.

4.2.6.Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları materyal/teknolojilerin edinim şekilleri

Tablo 15

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Kullandıkları Teknolojilerin Edinim Şekillerine Göre Dağılımı

Teknoloji	MEVCUT																				
	Öğretmen Yapımı		Hazır (DAYM)		Öğrenci Üretimi		Veliler Tarafından		Dernekler Tarafından		Katkı Payı		Kooperatif		Bağış		Okul Bütçesi		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Tepegöz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Projektör	-	-	8	25.0	-	-	15	47.0	-	-	2	6.2	-	-	4	12.4	3	9.4	32	100.0	
Projektör Perdesi	-	-	9	23.0	-	-	15	38.5	-	-	4	10.3	-	-	6	15.4	5	12.8	39	100.0	
Televizyon	-	-	15	16.7	-	-	32	35.6	5	5.6	3	3.3	-	-	8	8.8	27	30.0	90	100.0	
Video Player	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akıllı Tahta	-	-	2255	96.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93	4.0	2348	100.0	
Video Kamera	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bilgisayar	-	-	199	8.6	-	-	365	15.8	625	27.0	58	2.5	-	-	475	20.5	591	25.6	2313	100.0	
Film Şerit Makinesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Slayt Makinesi	-	-	10	35.7	-	-	5	17.9	2	7.1	3	10.7	-	-	5	17.9	3	10.7	28	100.0	
Episkop	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Epidiyaskop	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Diya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Toplam	-	-	2496	51.5	-	-	432	8.9	632	13.0	70	1.4	-	-	498	10.3	722	14.9	4850	100.0	

Tablo 16

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Kullandıkları Materyallerin Edinim Şekillerine Göre Dağılımı

Materyal	MEVCUT																			
	Öğretmen Yapımı		Hazır (DAYM)		Öğrenci Üretimi		Veliler Tarafından		Dernekler Tarafından		Katkı Payı		Kooperatif		Bağış		Okul Bütçesi		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yer Küre	-	-	65	26.7	-	-	-	-	56	23.0	62	25.6	19	7.8	19	7.8	22	9.1	243	100.0
Afrika Siyasi Haritası	-	-	45	23.4	-	-	-	-	48	25.0	47	24.5	15	7.8	16	8.3	21	11.0	192	100.0
Afrika Fiziki Haritası	-	-	39	21.9	-	-	-	-	42	23.6	44	24.7	12	6.7	18	10.1	23	13.0	178	100.0
Asya Siyasi Haritası	-	-	37	21.4	-	-	-	-	40	23.1	41	23.7	16	9.2	17	9.8	22	12.8	173	100.0
Asya Fiziki Haritası	-	-	35	20.6	-	-	-	-	39	23.0	42	24.7	14	8.2	19	11.2	21	12.3	170	100.0
Avrupa Siyasi Haritası	-	-	34	21.9	-	-	-	-	36	23.2	38	24.6	14	9.0	16	10.3	17	11.0	155	100.0
Avrupa Fiziki Haritası	-	-	38	22.6	-	-	-	-	39	23.2	37	22.0	18	10.7	14	8.4	22	13.1	168	100.0
Dünya Siyasi Haritası	-	-	37	21.6	-	-	-	-	41	24.0	42	24.6	13	7.6	15	8.8	23	13.4	171	100.0
G. Amerika Fiziki Haritası	-	-	33	26.0	-	-	-	-	32	25.2	27	21.2	16	12.6	9	7.1	10	7.9	127	100.0
K. Amerika Fiziki Haritası	-	-	32	26.2	-	-	-	-	28	23.0	26	21.3	11	9.0	12	9.8	13	10.7	122	100.0
Okyanusya Haritası	-	-	34	25.8	-	-	-	-	26	19.7	33	25.0	13	9.8	14	10.6	12	9.1	132	100.0
Türkiye Fiziki Haritası	-	-	204	39.4	-	-	-	-	67	12.9	125	24.1	29	5.6	45	8.7	48	9.3	518	100.0
Türkiye Mülki İdare Bölümleri	-	-	232	32.4	-	-	-	-	179	25.0	191	26.7	27	3.8	37	5.1	50	7.0	716	100.0
Türkiye Tarım Ürünleri Haritası	-	-	32	24.8	-	-	-	-	24	18.6	41	31.8	9	7.0	11	8.5	12	9.3	129	100.0
Kıbrıs Haritası	-	-	18	15.8	-	-	-	-	32	28.0	24	21.1	13	11.4	12	10.5	15	13.2	114	100.0
İstiklal Savaşı Haritası	-	-	54	25.5	-	-	-	-	62	29.2	39	18.4	14	6.6	17	8.0	26	12.3	212	100.0
Atatürk Resmi	-	-	687	25.4	-	-	-	-	857	31.7	648	24.0	109	4.0	178	6.6	226	8.3	2705	100.0
Asya Avrupa Hun Ve Kavimler Göçü Haritası	-	-	32	24.2	-	-	-	-	35	26.5	34	25.8	9	6.9	7	5.3	15	11.3	132	100.0
Büyük Selçuklu Devleti Haritası	-	-	25	22.3	-	-	-	-	27	24.1	28	25.0	7	6.3	9	8.0	16	14.3	112	100.0
Orta Asya'da Kurulan	-	-	27	22.1	-	-	-	-	30	24.5	31	25.4	8	6.6	13	10.7	13	10.7	122	100.0

Materyal	MEVCUT																			
	Öğretmen Yapımı		Hazır (DAYM)		Öğrenci Üretimi		Veliler Tarafından		Dernekler Tarafından		Katkı Payı		Kooperatif		Bağış		Okul Bütçesi		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Türk Devletleri Haritası Orta Çağda İslam Devletleri Haritası	-	-	29	25.0	-	-	-	-	26	22.4	28	24.1	12	10.3	10	8.7	11	9.5	116	100.0
Genel Toplam	-	-	1769	26.4	-	-	-	-	1766	26.3	1628	24.3	398	5.9	508	7.6	638	9.5	6707	100.0

Tablo 15’de sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullanmış oldukları teknolojilerin edinim şekilleri gösterilmiştir. Buna göre kullanılan teknolojilerin %51.5’i hazır (DAYM) olarak, %8.9’u veliler tarafından, %13.0’ü dernekler tarafından, %1.4’ü katkı payıyla, %10.3’ü bağış yolu ile, %14.9’u okul bütçesi tarafından sağlanmıştır. Bu verilerden yola çıkarak öğretmenlerin kullanmış oldukları teknolojilerin edinilmesinde ders araçları yapım merkezinden sonra en çok katkıyı derneklerin daha sonrasında ise velilerin sunduğu söylenebilir. Okul bütçesi olarak belirtilen edinim şekli özel okullara aittir.

Tablo 16’da sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullanmış oldukları materyallerin edinim şekilleri gösterilmiştir. Buna göre kullanılan materyallerin %26.4’ü hazır (DAYM) olarak, %26.3’ü dernekler tarafından, %24.3’ü katkı payıyla, %5.9’u kooperatifler tarafından, %7.6’sı bağış yolu ile, %9.5’i okul bütçesi tarafından sağlanmıştır. Bu verilerden yola çıkarak öğretmenlerin kullanmış oldukları materyallerin edinilmesinde ders araçları yapım merkezinden sonra en çok katkıyı derneklerin daha sonrasında ise katkı paylarının sunduğu söylenebilir. Okul bütçesi olarak belirtilen edinim şekli özel okullara aittir.

Tablo 15 ile tablo 16 karşılaştırıldığında velilerin teknolojilerin ediniminde katkı sağladığı fakat materyallerin ediniminde hiç katkı sağlamadığı görülmektedir. Hem materyal hemde teknoloji ediniminde okullara derneklerin büyük katkı sağladığı söylenebilir.

4.2.7. Cinsiyet değişkenine göre materyal/teknoloji kullanma sıklığı

Tablo 17

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Afiş" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	25	11.7	25	11.7	116	54.5	36	16.9	11	5.2	213	100.0
Erkek	6	3.2	47	25.1	102	54.5	27	14.4	5	2.7	187	100.0
Toplam	31	7.8	72	18.0	218	54.5	63	15.8	16	4.0	400	100.0
	Sd=4				X ² =21.202				P =,000			

Tablo 17'ye bakıldığında; kadın öğretmenlerin %11.7'sinin derslerinde afişi "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %5.2.'sinin ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %3.2'sinin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %2.7'sinin ise "her zaman" kullandıkları görülmektedir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %7.8'i "hiçbir zaman" kullanmadığını, %4'ü ise "her zaman" kullandığını ifade etmektedirler. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yarısından fazlası (54.5) "bazen" kullandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde afiş kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak afiş kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 18

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Atlas" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	9	4.2	36	16.9	54	25.4	78	36.6	36	16.9	213	100.0
		2.2		9.0		13.5		19.5		9.0		53.2
Erkek	5	2.7	17	9.1	66	35.3	78	41.7	21	11.2	187	100.0
		1.2		4.2		16.5		19.5		5.2		46.8
Toplam	14	3.5	53	13.2	120	30.0	156	39.0	57	14.2	400	100.0
		3.5		13.2		30.0		39.0		14.2		100.0
	Sd=4				X ² =11,46				P =,022			

Tablo 18'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %4.2'sinin derslerinde atlası "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %16.9'unun ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %2.7'sinin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %11.2'sinin ise "her zaman" kullandıkları görülmektedir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %3.5'i "hiçbir zaman" kullanmadığını, %14.2'si ise "her zaman" kullandığını ifade etmektedirler.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde atlas kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak atlas kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 19

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Tepegöz" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	201	94.4	5	2.3	4	1.9	3	1.4	-	-	213	100.0
Erkek	181	96.8	1	0.5	4	2.1	1	0.5	-	-	187	100.0
Toplam	382	95.5	6	1.5	8	2.0	4	1.0	-	-	400	100.0
		Sd=3		X ² =3,03				P =,386				

Tablo 19'a bakıldığında; kadın öğretmenlerin %94.4'ünün derslerinde tepegözü "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %1.4'ünün ise "sıklıkla" kullandıkları; erkeklerin %98.8'inin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %0.5'inin ise "sıklıkla" kullandıkları görülmektedir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %95.5'i "hiçbir zaman" kullanmadığını, %1.0'i ise "sıklıkla" kullandığını ifade etmektedirler. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin "her zaman" seçeneğini işaretlemediği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde tepegöz kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin tepegöz kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 20

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Diyagram" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	82	38.5	51	23.9	61	28.6	16	7.5	3	1.4	213	100.0	
Erkek	70	37.4	74	39.6	30	16.0	11	5.9	2	1.1	187	100.0	
Toplam	152	38.0	125	31.2	91	22.8	27	6.8	5	1.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =15,24				P =,004					

Tablo 20 incelendiğinde; kadın öğretmenlerin %38.5'inin derslerinde diyagramı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.4'ünün ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %37.4'ünün “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.1'inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %38.0'i “hiçbir zaman” kullanmadığını, %1.2'si ise “her zaman” kullandığını belirtmektedirler.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde diyagram kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak diyagram kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 21

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Diyoram" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	185	86.9	18	8.5	9	4.2	1	0.5	-	-	213	100.0
Erkek	160	85.6	17	9.1	10	5.3	-	-	-	-	187	100.0
Toplam	345	86.2	35	8.8	19	4.8	1	0.2	-	-	400	100.0
		Sd=3		X ² =1,208				P =,751				

Tablo 21'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %86.9'unun derslerinde diyoramı "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %0.5'inin ise "sıklıkla" kullandıkları; erkeklerin %85.6'sının "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %5.3'ünün ise "bazen" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %86.2'sinin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %0.2'sinin "sıklıkla" kullandığı görülmektedir. Bu verilerden hareketle araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde diyoramı kullanma oranının çok düşük olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde diyoram kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin diyoram kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 22

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Duvar Resmi" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	26	12.2	28	13.1	88	41.3	57	26.8	14	6.6	213	100.0	
Erkek	14	7.5	35	18.7	104	55.6	26	13.9	8	4.3	187	100.0	
Toplam	40	10.0	63	15.8	192	48.0	83	20.8	22	5.5	400	100.0	
		Sd=4		X ² =17,309				P =,002					

Tablo 22'ye bakıldığında; kadın öğretmenlerin %12.2'sinin derslerinde duvar resmini "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %6.6'sının ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %7.5'inin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %4.3'ünün ise "her zaman" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %10.0'unun "hiçbir zaman" kullanmadığı, %5.5'inin ise "her zaman" kullandığı görülmektedir. Öğretmenler duvar resmini en fazla %48.0 ile "bazen" kullandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde duvar resmi kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, duvar resmi kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 23

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Epidiyaskop" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	209	98.1	3	1.4	1	0.5	-	-	-	-	213	100.0	
Erkek	183	97.9	2	1.1	2	1.1	-	-	-	-	187	100.0	
Toplam	392	98.0	5	1.2	3	0.8	-	-	-	-	400	100.0	
		Sd=2		X ² =,570				P =,752					

Tablo 23'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %98.1'inin derslerinde epidiyaskobu "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %0.5'inin ise "bazen" kullandıkları; erkeklerin %97.9'unun "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %1.1'inin ise "bazen" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %98.0'inin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %0.8'inin ise "bazen" kullandığı görülmektedir. Bu verilerden hareketle araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde epidiyaskopu kullanma oranının çok düşük olduğu, neredeyse tamamına yakın bir kısmının hiç kullanmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde epidiyaskop kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan bulgulardan yola çıkarak, öğretmenlerin epidiyaskop kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 24

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Episkop" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	212	99.5	1	0.5	-	-	-	-	-	-	213	100.0
		53.0		0.2								53.2
Erkek	182	97.3	2	1.1	2	1.1	-	-	1	0.5	187	100.0
		45.5		0.5		0.5				0.2		46.8
Toplam	394	98.5	3	0.8	2	0.5	-	-	1	0.2	400	100.0
		98.5		0.8		0.5				0.2		100.0
	Sd=3		X ² =3,944				P =,268					

Tablo 24'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %99.5'inin derslerinde episkobu "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %0.5'inin ise "nadiren" kullandıkları; erkeklerin %97.3'ünün "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %1.1'inin ise "bazen" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %98.5'i "hiçbir zaman" kullanmadığı, %0.8'inin ise "nadiren" kullandığı görülmektedir. Bu verilerden hareketle araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde episkopu kullanma oranının çok düşük olduğu, neredeyse tamamına yakın bir kısmının hiç kullanmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde episkop kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin episkop kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 25

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Film Şerit Makinesi" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	203	95.3	3	1.4	2	0.9	5	2.3	-	-	213	100.0
Erkek	180	96.3	3	1.6	-	-	3	1.6	1	0.5	187	100.0
Toplam	383	95.8	6	1.5	2	0.5	8	2.0	1	0.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =3,205				P =,524					

Tablo 25'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %95.3'ünün derslerinde" film şerit makinesini "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %2.3'ünün ise "sıklıkla" kullandıkları; erkeklerin %96.3'ünün "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %0.5'inin ise "her zaman" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %95.8'inin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %2.0'sinin ise "sıklıkla" kullandığı görülmektedir. Bu verilerden hareketle araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde film şerit makinesini kullanma oranının çok düşük olduğu, neredeyse tamamına yakın bir kısmının hiç kullanmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde film şerit makinesi kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Bu verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin film şerit makinesi kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 26

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Grafik ve Tablo" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	4	1.9	17	8.0	69	32.4	93	43.7	30	14.1	213	100.0
Erkek	1	0.5	19	10.2	76	40.6	68	36.4	23	12.3	187	100.0
Toplam	5	1.2	36	9.0	145	36.2	161	40.2	53	13.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =5,388				P =,250					

Tablo 26'ya bakıldığında; kadın öğretmenlerin %1.9'unun derslerinde grafik ve tabloyu "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %14.1'inin ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %0.5'inin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %12.3'ünün ise "her zaman" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %1.2'sinin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %13.2'sinin ise "her zaman" kullandığı görülmektedir. Öğretmenler grafik ve tabloyu en fazla %40.2 ile "sıklıkla" kullandıklarını belirtmektedirler.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde grafik ve tablo kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin grafik ve tablo kullanma sıklığı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 27

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Harita" Kullanma Sıklığı ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki ilişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	1	0.5	23	10.8	27	12.7	95	44.6	67	31.5	213	100.0	
Erkek	2	1.1	7	3.7	26	13.9	95	50.8	57	30.5	187	100.0	
Toplam	3	0.8	30	7.5	53	13.2	190	47.5	124	31.0	400	100.0	
		Sd=4		X ² =8,036				P =,090					

Tablo 27'ye bakıldığında; kadın öğretmenlerin %0.5'inin derslerinde haritayı "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %31.5'inin ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %1.1'inin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %30.5'inin ise "her zaman" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %0.8'inin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %31.0'inin ise "her zaman" kullandığı görülmektedir. Öğretmenler haritayı en fazla %47.5 ile "sıklıkla" kullandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde harita kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin harita kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 28

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Yazı Tahtası" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	3	1.4	2	0.9	1	0.5	62	29.1	145	68.1	213	100.0	
Erkek	1	0.5	-	-	6	3.2	36	19.3	144	77.0	187	100.0	
Toplam	4	1.0	2	0.5	7	1.8	98	24.5	289	72.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =11,833				P =,019					

Tablo 28'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %1.4'ünün derslerinde yazı tahtasını "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %68.1'inin ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %0.5'inin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %77.0'sinin ise "her zaman" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %1.0'inin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %72.2'sinin ise "her zaman" kullandığı görülmektedir. Bu verilerden hareketle araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde yazı tahtası kullanma oranının çok yüksek olduğu, neredeyse tamamına yakınının bu materyali kullandığı söylenebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde yazı tahtası kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, yazı tahtası kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 29

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Kolaj" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	124	58.2	34	16.0	44	20.7	11	5.2	-	-	213	100.0
		31.0		8.5		11.0		2.8				53.2
Erkek	145	77.5	28	15.0	11	5.9	3	1.6	-	-	187	100.0
		36.2		7.0		2.8		0.8				46.8
Toplam	269	67.2	62	15.5	55	13.8	14	3.5	-	-	400	100.0
		67.2		15.5		13.8		3.5				100.0
	Sd=3		X ² =25,007				P =,000					

Tablo 29'a bakıldığında; kadın öğretmenlerin %58.2'sinin derslerinde kolajı "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %5.2'sinin ise "sıklıkla" kullandıkları; erkeklerin %77.5'inin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %1.6'sının ise "sıklıkla" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %67.2'sinin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %3.5'inin ise "sıklıkla" kullandığı görülmektedir. Ulaşılan verilerden hareketle araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kolaj kullanma oranının çok düşük olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kolaj kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak kolaj kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 30

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Kukla" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	146	68.5	33	15.5	25	11.7	8	3.8	1	0.5	213	100.0
		36.5		8.2		6.2		2.0		0.2		53.2
Erkek	150	80.2	25	13.4	9	4.8	3	1.6	-	-	187	100.0
		37.5		6.2		2.2		0.8				46.8
Toplam	296	74.0	58	14.5	34	8.5	11	2.8	1	0.2	400	100.0
		74.0		14.5		8.5		2.8		0.2		100.0
	Sd=4		X ² =10,313				P =,035					

Tablo 30'a bakıldığında; kadın öğretmenlerin %68.5'inin derslerinde kuklayı "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %0.5'inin ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %80.2'sinin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %1.6'sının ise "sıklıkla" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %74.0'ünün "hiçbir zaman" kullanmadığı, %2.8'inin ise "sıklıkla" kullandığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kukla kullanma oranının çok düşük olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kukla kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, kukla kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 31

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Kum Masası" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	209	98.1	4	1.9	-	-	-	-	-	-	213	100.0
Erkek	182	97.3	4	2.1	-	-	1	0.5	-	-	187	100.0
Toplam	391	97.8	8	2.0	-	-	1	0.2	-	-	400	100.0
		Sd=2		X ² =1,179				P =,554				

Tablo 31'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %98.1'inin derslerinde kum masasını "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %1.9'unun ise "nadiren" kullandıkları; erkeklerin %97.3'ünün "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %0.5'inin ise "sıklıkla" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %97.8'inin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %2.0'sinin ise "nadiren" kullandığı görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin derslerinde kum masası kullanma oranının çok düşük olduğu, neredeyse tamamına yakın bir kısmının hiç kullanmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kum masası kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin kum masası kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 32

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Küre" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	23	10.8	36	16.9	58	27.2	75	35.2	21	9.9	213	100.0	
Erkek	12	6.4	35	18.7	89	47.6	42	22.5	9	4.8	187	100.0	
Toplam	35	8.8	71	17.8	147	36.8	117	29.2	30	7.5	400	100.0	
		Sd=4		X ² =22,521				P =,000					

Tablo 32'ye bakıldığında; kadın öğretmenlerin %10.8'inin derslerinde küreyi "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %9.9'unun ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %6.4'ünün "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %4.8'inin ise "her zaman" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %8.8'inin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %7.5'inin ise "her zaman" kullandığı görülmektedir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin büyük bir kısmının derslerinde küreyi kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde küre kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, küre kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 33

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Model" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	60	28.2	58	27.2	57	26.8	31	14.6	7	3.3	213	100.0	
Erkek	44	23.5	99	52.9	33	17.6	10	5.3	1	0.5	187	100.0	
Toplam	104	26.0	157	39.2	90	22.5	41	10.2	8	2.0	400	100.0	
		Sd=4		X ² =33,275				P =,000					

Tablo 33'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %28.2'inin derslerinde modeli "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %3.3'ünün ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %23.5'inin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %0.5'inin ise "her zaman" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %26.0'sının "hiçbir zaman" kullanmadığı, %2.0'sinin ise "her zaman" kullandığı görülmektedir. Öğretmenler modeli en fazla %39.2 ile "nadiren" kullandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde model kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, model kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 34

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Eğitsel Oyun" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	4	1.9	14	6.6	86	40.4	78	36.6	31	14.6	213	100.0	
Erkek	4	2.1	21	11.2	91	48.7	65	34.8	6	3.2	187	100.0	
Toplam	8	2.0	35	8.8	177	44.2	143	35.8	37	9.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =18,001				P =,001					

Tablo 34'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %1.9'unun derslerinde eğitsel oyunu "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %14.6'sının ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %2.1'inin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %3.2'sinin ise "her zaman" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %2.0'sinin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %9.2'sinin ise "her zaman" kullandığı görülmektedir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin tamamına yakınının derslerinde eğitsel oyunu kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde eğitsel oyun kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, eğitsel oyun kullanımında cinsiyetin önemli bir değişken olduğu ifade edilebilir.

Tablo 35

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde "Pano" Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	3	1.4	18	8.5	53	24.9	94	44.1	45	21.1	213	100.0	
Erkek	4	2.1	26	13.9	75	40.1	68	36.4	14	7.5	187	100.0	
Toplam	7	1.8	44	11.0	128	32.0	162	40.5	59	14.8	400	100.0	
		Sd=4		X ² =24,252				P =,000					

Tablo 35'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %1.4'ünün derslerinde panoyu "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %21.1'inin ise "her zaman" kullandıkları; erkeklerin %2.1'inin "hiçbir zaman" kullanmadıkları, %7.5'inin ise "her zaman" kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %1.8'inin "hiçbir zaman" kullanmadığı, %14.8'inin ise "her zaman" kullandığı görülmektedir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin tamamına yakınının derslerinde panoyu kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde pano kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, pano kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 36

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Poster” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	20	9.4	47	22.1	71	33.3	65	30.5	10	4.7	213	100.0	
Erkek	26	13.9	51	27.3	83	44.4	24	12.8	3	1.6	187	100.0	
Toplam	46	11.5	98	24.5	154	38.5	89	22.2	13	3.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =22,945				P =,000					

Tablo 36’ya bakıldığında; kadın öğretmenlerin %9.4’ünün derslerinde posterini “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %4.7’sinin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %13.9’unun “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.6’sının ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %11.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadığı, %3.2’sinin ise “her zaman” kullandığı görülmektedir. Bulgulardan hareketle araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin büyük bir kısmının derslerinde posterini kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde poster kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, poster kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 37

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Dergiler” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	36	16.9	54	25.4	98	46.0	22	10.3	3	1.4	213	100.0	
Erkek	36	19.3	77	41.2	69	36.9	5	2.7	-	-	187	100.0	
Toplam	72	18.0	131	32.8	167	41.8	27	6.8	3	0.8	400	100.0	
		Sd=4		X ² =21,177				P =,000					

Tablo 37’ye bakıldığında; kadın öğretmenlerin %16.9’unun derslerinde dergiyi “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.4’ünün ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %19.3’ünün “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.7’sinin ise “sıklıkla” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %18.0’inin “hiçbir zaman” kullanmadığı, %6.8’inin ise “sıklıkla” kullandığı görülmektedir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin büyük bir kısmının derslerinde dergiyi kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde dergi kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, dergi kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 38

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Slayt Makinesi” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	147	69.0	13	6.1	19	8.9	26	12.2	8	3.8	213	100.0
Erkek	150	80.2	8	4.3	11	5.9	13	7.0	5	2.7	187	100.0
Toplam	297	74.2	21	5.2	30	7.5	39	9.8	13	3.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =6,718				P =,152					

Tablo 38’e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %69.0’unun derslerinde slayt makinesini “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %3.8’inin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %80.2’sinin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.7’sinin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %74.2’sinin “hiçbir zaman” kullanmadığı, %3.2’sinin ise “her zaman” kullandığı görülmektedir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin büyük bir kısmının derslerinde slayt makinesi kullanmadıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde slayt makinesi kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, slayt makinesi kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 39

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Şema” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	7	3.3	35	16.4	76	35.7	82	38.5	13	6.1	213	100.0	
Erkek	15	8.0	54	28.9	81	43.3	33	17.6	4	2.1	187	100.0	
Toplam	22	5.5	89	22.2	157	39.2	115	28.8	17	4.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =31,209				P =,000					

Tablo 39’a bakıldığında; kadın öğretmenlerin %3.3’ünün derslerinde şemayı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %6.1’inin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %8.0’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.1’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %5.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadığı, %4.2’sinin ise “her zaman” kullandığı görülmektedir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin büyük bir kısmının derslerinde şemayı kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde şema kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, şema kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 40

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Gerçek Eşyalar” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	6	2.8	52	24.4	84	39.4	58	27.2	13	6.1	213	100.0	
Erkek	7	3.7	64	34.2	91	48.7	19	10.2	6	3.2	187	100.0	
Toplam	13	3.2	116	29.0	175	43.8	77	19.2	19	4.8	400	100.0	
		Sd=4		X ² =22,335				P =,000					

Tablo 40'a bakıldığında; kadın öğretmenlerin %2.8'inin derslerinde gerçek eşyaları “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %6.1'inin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %3.7'sinin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %3.2'sinin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılan grubun tümünün %3.2'si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %4.8'i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin büyük bir kısmının derslerinde gerçek eşyaları kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde gerçek eşyalar kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden hareketle gerçek eşyalar kullanımında cinsiyetin önemli bir değişken olduğu ifade edilebilir.

Tablo 41

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Akıllı Tahta” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	30	14.1	2	0.9	2	0.9	41	19.2	138	64.8	213	100.0	
Erkek	19	10.2	4	2.1	5	2.7	22	11.8	137	73.3	187	100.0	
Toplam	49	12.2	6	1.5	7	1.8	63	15.8	275	68.8	400	100.0	
		Sd=4		X ² =8,501				P =,075					

Tablo 41'e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %14.1'inin derslerinde akıllı tahtayı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %64.8'inin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %10.2'sinin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %73.3'ünün ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tümünün %12.2'si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %68.8'i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulardan hareketle Öğretmenlerin büyük bir kısmının derslerinde akıllı tahta kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde akıllı tahta kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, akıllı tahta kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 42

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kaynak Kitap” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	3	1.4	13	6.1	34	16.0	73	34.3	90	42.3	213	100.0	
Erkek	5	2.7	16	8.6	36	19.3	50	26.7	80	42.8	187	100.0	
Toplam	8	2.0	29	7.2	70	17.5	123	30.8	170	42.5	400	100.0	
		Sd=4		X ² =4,084				P =,395					

Tablo 42’ye bakıldığında; kadın öğretmenlerin %1.4’ünün derslerinde kaynak kitabı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %42.3’ünün ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %2.7’sinin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %42.8’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %2.0’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %42.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin tamamına yakınının derslerinde kaynak kitap kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kaynak kitap kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin kaynak kitap kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 43

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Karikatürler” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	13	6.1	42	19.7	105	49.3	44	20.7	9	4.2	213	100.0	
Erkek	5	2.7	51	27.3	88	47.1	41	21.9	2	1.1	187	100.0	
Toplam	18	4.5	93	23.2	193	48.2	85	21.2	11	2.8	400	100.0	
		Sd=4		X ² =8,832				P =,065					

Tablo 43’e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %6.1’inin derslerinde karikatürü “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %4.2’sinin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %2.7’sinin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.1’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tümünün %4.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %2.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin tamamına yakınının derslerinde karikatürleri kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde karikatür kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin karikatür kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 44

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Mobil” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	62	29.1	41	19.2	53	24.9	44	20.7	13	6.1	213	100.0	
Erkek	81	43.3	57	30.5	31	16.6	11	5.9	7	3.7	187	100.0	
Toplam	143	35.8	98	24.5	84	21.0	55	13.8	20	5.0	400	100.0	
		Sd=4		X ² =30,939				P =,000					

Tablo 44’e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %29.1’inin derslerinde mobilini “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %6.1’inin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %43.3’ünün “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %3.7’sinin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tümünün %35.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %5.0’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde mobil kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, mobil kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 45

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kavram Haritası” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	5	2.3	24	11.3	85	39.9	75	35.2	24	11.3	213	100.0	
Erkek	3	1.6	33	17.6	89	47.6	53	28.3	9	4.8	187	100.0	
Toplam	8	2.0	57	14.2	174	43.5	128	32.0	33	8.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =10,969				P =,027					

Tablo 45’e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %2.3’ünün derslerinde kavram haritasını “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %11.3’ünün ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %1.6’sının “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %4.8’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %2.0’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %8.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin tamamına yakınının derslerinde kavram haritasını kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kavram haritası kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, kavram haritası kullanımında cinsiyetin önemli bir değişken olduğu ifade edilebilir.

Tablo 46

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kabartma Harita” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	73	34.3	29	13.6	65	30.5	37	17.4	9	4.2	213	100.0	
Erkek	40	21.4	52	27.8	73	39.0	20	10.7	2	1.1	187	100.0	
Toplam	113	28.2	81	20.2	138	34.5	57	14.2	11	2.8	400	100.0	
		Sd=4		X ² =24,570				P =,000					

Tablo 46’ya bakıldığında; kadın öğretmenlerin %34.3’ünün derslerinde kabartma haritayı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %4.2’sinin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %21.4’ünün “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.1’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %28.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %2.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kabartma harita kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, kabartma harita kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 47

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Bilgisayar” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	24	11.3	15	7.0	49	23.0	87	40.8	38	17.8	213	100.0
Erkek	14	7.5	9	4.8	49	26.2	83	44.4	32	17.1	187	100.0
Toplam	38	9.5	24	6.0	98	24.5	170	42.5	70	17.5	400	100.0
	Sd=4		X ² =3,063				P =,547					

Tablo 47’ye bakıldığında; kadın öğretmenlerin %11.3’ünün derslerinde bilgisayarı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %17.8’inin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %7.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %17.1’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %9.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %17.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin tamamına yakınının derslerinde bilgisayar kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan Öğretmenlerin derslerinde bilgisayar kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X^2) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($P>05$). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin bilgisayar kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 48

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “CD/Video” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	20	9.4	19	8.9	63	29.6	91	42.7	20	9.4	213	100.0	
Erkek	20	10.7	23	12.3	55	29.4	75	40.1	14	7.5	187	100.0	
Toplam	40	10.0	42	10.5	118	29.5	166	41.5	34	8.5	400	100.0	
		Sd=4		X ² =1,842				P =,765					

Tablo 48’e bakıldığında; kadın öğretmenlerin %9.4’ünün derslerinde cd/videoyu “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %9.4’ünün ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %10.7’sinin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %7.5’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali grubun tamamının %10.0’u “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %8.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin tamamına yakınının derslerinde cd/video kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde cd/video kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin cd/video kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 49

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “İnternet” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	9	4.2	10	4.7	37	17.4	102	47.9	55	25.8	213	100.0	
Erkek	9	4.8	8	4.3	40	21.4	94	50.3	36	19.3	187	100.0	
Toplam	18	4.5	18	4.5	77	19.2	196	49.0	91	22.8	400	100.0	
		Sd=4		X ² =2,955				P =,565					

Tablo 49’a bakıldığında; kadın öğretmenlerin %4.2’sinin derslerinde interneti “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %25.8’inin ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %4.8’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %19.3’ünün ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %4.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %22.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin tamamına yakınının derslerinde internet kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde internet kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin internet kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 50

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Powerpoint Sunusu” Kullanma Sıklığı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kadın	10	4.7	15	7.0	38	17.8	77	36.2	73	34.3	213	100.0	
Erkek	3	1.6	8	4.3	20	10.7	84	44.9	72	38.5	187	100.0	
Toplam	13	3.2	23	5.8	58	14.5	161	40.2	145	36.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =10,150				P =,038					

Tablo 50'ye bakıldığında; kadın öğretmenlerin %4.7'sinin derslerinde powerpoint sunusunu “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %34.3'ünün ise “her zaman” kullandıkları; erkeklerin %1.6'sının “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %38.5'inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu materyali araştırmaya katılanların tamamının %3.2'si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %36.2'si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin tamamına yakınının derslerinde powerpoint sunusu kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde powerpoint sunusu kullanma frekansı ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, powerpoint sunusu kullanımında cinsiyetin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

4.2.8. Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Materyal/Teknoloji Kullanma Sıklığı

Tablo 51

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Afiş” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	30	8.3	64	17.8	193	53.6	58	16.1	15	4.2	360	100.0
Diğer	1	2.5	8	20.0	25	62.5	5	12.5	1	2.5	40	100.0
Toplam	31	7.8	72	18.0	218	54.5	63	15.8	16	4.0	400	100.0
	Sd=4		X ² =2,749				P =,601					

Tablo 51 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %8.3’ünün; “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %2.5’inin Sosyal Bilgiler derslerinde afişi “hiçbir zaman” kullanmadıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “her zaman” kullananların oranlarına bakıldığında, eğitim fakültesi %4.2; “diğer” başlığı içinde yer alanlar ise %2.5 olarak görülmektedir. Bu materyali grubun tamamının %7.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %4.0’ü ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde afiş kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin afiş kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 52

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Atlas” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	14	3.9	43	11.9	109	30.3	141	39.2	53	14.7	360	100.0
Diğer	-	-	10	25.0	11	27.5	15	37.5	4	10.0	40	100.0
Toplam	14	3.5	53	13.2	120	30.0	156	39.0	57	14.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =6,868				P =,143					

Tablo 52 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %3.9'unun Sosyal Bilgiler derslerinde atlası “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %14.7'sinin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %25.0'inin “nadiren” kullandıkları, %10.0'unun ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %3.5'i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %14.2'si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde atlas kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin derslerinde atlas kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 53

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Tepegöz” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	344	95.6	6	1.7	6	1.7	4	1.1	-	-	360	100.0
Diğer	38	95.0	-	-	2	5.0	-	-	-	-	40	100.0
Toplam	382	95.5	6	1.5	8	2.0	4	1.0	-	-	400	100.0
Sd=3		X ² =3,112				P =,375						

Tablo 53 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %95.6'sının Sosyal Bilgiler derslerinde tepegözü “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.1'inin ise “sıklıkla” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %95.0'inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %5.0'inin ise “bazen” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %95.5'i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %1.0'i ise “sıklıkla” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde tepegöz kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin derslerinde tepegöz kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 54

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Diyagram” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	136	37.8	112	31.1	84	23.3	24	6.7	4	1.1	360	100.0
Diğer	16	40.0	13	32.5	7	17.5	3	7.5	1	2.5	40	100.0
Toplam	152	38.0	125	31.2	91	22.8	27	6.8	5	1.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =1,200				P =,878					

Tablo 54 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %37.8’inin Sosyal Bilgiler derslerinde diyagramı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.1’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %40.0’ının “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %38.0’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %1.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. “Eğitim fakültesi” mezunları ile “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların diyagram kullanma oranlarının birbirlerine yakın olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan Öğretmenlerin derslerinde diyagram kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin diyagram kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 55

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Diyoram” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	311	86.4	30	8.3	19	5.3	-	-	-	-	360	100.0
Diğer	34	85.0	5	12.5	-	-	1	2.5	-	-	40	100.0
Toplam	345	86.2	35	8.8	19	4.8	1	0.2	-	-	400	100.0
	Sd=3		X ² =11,833				P =,008					

Tablo 55 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %86.4'ünün Sosyal Bilgiler derslerinde diyoramı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %5.3'ünün ise “bazen” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %85.0'inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.5'inin ise “sıklıkla” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %86.2'si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.2'si ise “sıklıkla” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde diyoram kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, diyoram kullanımında öğrenim durumunun önemli bir değişken olduğu ifade edilebilir.

Tablo 56

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Duvar Resmi” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	38	10.6	58	16.1	169	46.9	74	20.6	21	5.8	360	100.0	
Diğer	2	5.0	5	12.5	23	57.5	9	22.5	1	2.5	40	100.0	
Toplam	40	10.0	63	15.8	192	48.0	83	20.8	22	5.5	400	100.0	
		Sd=4		X ² =3,038				P =,552					

Tablo 56 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %10.6’sının Sosyal Bilgiler derslerinde duvar resmini “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %5.8’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %5.0’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %10.0’u “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %5.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde duvar resmi kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin duvar resmi kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 57

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Epidiyaskop” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	352	97.8	5	1.4	3	0.8	-	-	-	-	360	100.0
Diğer	40	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	40	100.0
Toplam	392	98.0	5	1.2	3	0.8	-	-	-	-	400	100.0
	Sd=2		X ² =,907				P =,635					

Tablo 57 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %97.8’inin Sosyal Bilgiler derslerinde epidiyaskopu “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %0.8’inin ise “bazen” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %100.0’ü “hiçbir zaman” kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu materyali grubun tümünün %98.0’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.8’i ise “bazen” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde epidiyaskop kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin epidiyaskop kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 58

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Episkop” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	355	98.6	3	0.8	2	0.6	-	-	-	-	360	100.0
Diğer	39	97.5	-	-	-	-	-	-	1	2.5	40	100.0
		98.8		0.8		0.5				0.2		90.0
		9.8		-		-				0.2		10.0
Toplam	394	98.5	3	0.8	2	0.5	-	-	1	0.2	400	100.0
		98.5		0.8		0.5				0.2		100.0
	Sd=3		X ² =9,560				P =,023					

Tablo 58 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %98.6’sının Sosyal Bilgiler derslerinde episkopu “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %0.6’sının ise “bazen” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %97.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %98.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde episkop kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden hareketle, episkop kullanımında öğrenim durumunun önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 59

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Film Şerit Makinesi” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	346	96.1	6	1.7	2	0.6	6	1.7	-	-	360	100.0
Diğer	37	92.5	-	-	-	-	2	5.0	1	2.5	40	100.0
		9.2						0.5		0.2		10.0
Toplam	383	95.8	6	1.5	2	0.5	8	2.0	1	0.2	400	100.0
		95.8						2.0		0.2		100.0
	Sd=4		X ² =11,938				P =,018					

Tablo 59 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %96.1’inin derslerinde film şerit makinesini “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.7’sinin ise “sıklıkla” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %92.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %95.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.2’si “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde film şerit makinesi kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, film şerit makinesi kullanımında öğrenim durumunun önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 60

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Grafik ve Tablo” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	5	1.4	32	8.9	126	35.0	146	40.6	51	14.2	360	100.0
Diğer	-	-	4	10.0	19	47.5	15	37.5	2	5.0	40	100.0
Toplam	5	1.2	36	9.0	145	36.2	161	40.2	53	13.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =4,523				P =,340					

Tablo 60 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %1.4’ünün Sosyal Bilgiler derslerinde grafik ve tabloyu “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %14.2’sinin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %10.0’unun “nadiren” kullandıkları, %5.0’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %1.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %13.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde grafik ve tablo kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin grafik ve tablo kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 61

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Harita” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	2	0.6	23	6.4	49	13.6	171	47.5	115	31.9	360	100.0	
Diğer	1	2.5	7	17.5	4	10.0	19	47.5	9	22.5	40	100.0	
Toplam	3	0.8	30	7.5	53	13.2	190	47.5	124	31.0	400	100.0	
		Sd=4		X ² =9,131				P =,058					

Tablo 61 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %0.6’sının Sosyal Bilgiler derslerinde haritayı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %31.9’unun ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %2.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %22.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %0.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %31.0’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Eğitim Fakültesi mezunları ve “diğer” başlığı içinde yer alan mezunlar %47.5 oranı ile haritayı “sıklıkla” kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakınının derslerinde haritayı kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde harita kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin harita kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 62

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Yazı Tahtası” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	4	1.1	2	0.6	6	1.7	86	23.9	262	72.8	360	100.0	
Diğer	2	5.0	2	5.0	1	2.5	11	27.5	24	60.0	40	100.0	
Toplam	6	1.5	4	1.0	7	1.8	97	24.2	286	71.5	400	100.0	
		Sd=4		X ² =11,899				P =,018					

Tablo 62 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %1.1’inin Sosyal Bilgiler derslerinde yazı tahtasını “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %72.8’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %5.0’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %60.0’ının ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %1.0’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %72.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak Eğitim Fakültesi mezunlarının yazı tahtasını, diğer mezunlara göre daha fazla kullandığı söylenebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde yazı tahtası kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, yazı tahtası kullanımında öğrenim durumunun önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 63

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kolaj” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	242	67.2	59	16.4	49	13.6	10	2.8	-	-	360	100.0
Diğer	27	67.5	3	7.5	6	15.0	4	10.0	-	-	40	100.0
Toplam	269	67.2	62	15.5	55	13.8	14	3.5	-	-	400	100.0
	Sd=3		X ² =7,251				P =,064					

Tablo 63 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %67.2’sinin Sosyal Bilgiler derslerinde kolajı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.8’inin ise “sıklıkla” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %67.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %3.5’inin ise “sıklıkla” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %67.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %3.5’i ise “sıklıkla” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak her iki grupta araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yarısından fazlasının derslerinde kolajı kullanmadıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kolaj kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin kolaj kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 64

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kukla” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	266	73.9	55	15.3	27	7.5	11	3.1	1	0.3	360	100.0
Diğer	30	75.0	3	7.5	7	17.5	-	-	-	-	40	100.0
Toplam	296	74.0	58	14.5	34	8.5	11	2.8	1	0.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =7,077				P =,132					

Tablo 64 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %73.9'unun Sosyal Bilgiler derslerinde kuklayı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %0.3'ünün ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %75.0'inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %17.5'inin ise “bazen” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %74.0'ü “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.2'si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak her iki grupta ankete katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yarısından fazlasının derslerinde kuklayı kullanmadıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kukla kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin kukla kullanma sıklığı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 65

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kum Masası” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	340	94.4	9	2.5	3	0.8	4	0.3	4	1.1	360	100.0
Diğer	35	87.5	1	2.5	3	7.5	1	2.5	-	-	40	100.0
		8.8		0.2		0.8		0.2				10.0
Toplam	375	93.8	10	2.5	6	1.5	5	1.2	4	1.0	400	100.0
		93.8		2.5		1.5		1.2		1.0		100.0
	Sd=4		X ² =11,852				P =,018					

Tablo 65 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %94.4’ünün Sosyal Bilgiler derslerinde kum masasını “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %1.1’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %87.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.5’inin ise “sıklıkla” kullandıkları görülmektedir. Anket uygulanan grubun tamamına baktığımızda %93.8’inin “hiçbir zaman” kullanmadığı, %1.0’inin ise “sıklıkla” kullandığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kum masası kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, kum masası kullanımında öğrenim durumunun önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 66

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Küre” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	27	7.5	65	18.1	130	36.1	111	30.8	27	7.5	360	100.0
Diğer	8	20.0	6	15.0	17	42.5	6	15.0	3	7.5	40	100.0
Toplam	35	8.8	71	17.8	147	36.8	117	29.2	30	7.5	400	100.0
	Sd=4		X ² =10,103				P =,039					

Tablo 66 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %7.5’inin Sosyal Bilgiler derslerinde küreyi “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %7.5’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %20.0’sinin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %7.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %8.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %7.5’i ise “sıklıkla” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak Eğitim Fakültesi mezunlarının, “diğer” mezunlara oranla derslerinde küreyi daha fazla kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde küre kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, küre kullanımında öğrenim durumunun önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 67

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Model” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	97	26.9	143	39.7	80	22.2	32	8.9	8	2.2	360	100.0
Diğer	7	17.5	14	35.0	10	25.0	9	22.5	-	-	40	100.0
Toplam	104	26.0	157	39.2	90	22.5	41	10.2	8	2.0	400	100.0
	Sd=4		X ² =8,959				P =,062					

Tablo 67 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %26.9'unun Sosyal Bilgiler derslerinde modeli “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.2s'inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %17.5'inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %22.5'inin ise “sıklıkla” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %26.0'sı “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %2.0'si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde model kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerinin model kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 68

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Eğitsel Oyunlar” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	7	1.9	32	8.9	156	43.3	131	36.4	34	9.4	360	100.0	
Diğer	1	2.5	3	7.5	21	52.5	12	30.0	3	7.5	40	100.0	
Toplam	8	2.0	35	8.8	177	44.2	143	35.8	37	9.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =1,377				P =,848					

Tablo 68 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %1.9’unun Sosyal Bilgiler derslerinde eğitsel oyunları “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %9.4’ünün ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %2.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %7.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %2.0’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %9.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde eğitsel oyunlar kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin eğitsel oyunlar kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 69

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Pano” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	7	1.9	36	10.0	120	33.3	149	41.4	48	13.3	360	100.0
Diğer	-	-	8	20.0	8	20.0	13	32.5	11	27.5	40	100.0
Toplam	7	1.8	44	11.0	128	32.0	162	40.5	59	14.8	400	100.0
	Sd=4		X ² =11,651				P =,020					

Tablo 69 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %1.9’unun Sosyal Bilgiler derslerinde panoyu “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %13.3’ünün ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %20.0’sinin “nadiren” kullandıkları, %27.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %1.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %14.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde pano kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, pano kullanımında öğrenim durumunun önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 70

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Poster” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	39	10.8	88	24.4	142	39.4	80	22.2	11	3.1	360	100.0	
Diğer	7	17.5	10	25.0	12	30.0	9	22.5	2	5.0	40	100.0	
Toplam	46	11.5	98	24.5	154	38.5	89	22.2	13	3.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =2,650				P =,618					

Tablo 70 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %10.8’inin Sosyal Bilgiler derslerinde posterini “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %3.1’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %17.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %5.0’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %11.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %3.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde poster kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin poster kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 71

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Dergiler” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	65	18.1	124	34.4	145	40.3	23	6.4	3	0.8	360	100.0	
Diğer	7	17.5	7	17.5	19	47.5	4	10.0	3	7.5	40	100.0	
Toplam	72	18.0	131	32.8	164	41.0	27	6.8	6	1.5	400	100.0	
		Sd=4		X ² =14,982				P =,005					

Tablo 71 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %18.1'inin Sosyal Bilgiler derslerinde dergileri “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %0.8'inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %17.5'inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %7.5'inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %18.0'i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %1.5'i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde dergiler kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, dergilerin kullanımında öğrenim durumunun önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 72

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Slayt Makinesi” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	263	73.1	20	5.6	27	7.5	39	10.8	11	3.1	360	100.0
Diğer	33	82.5	1	2.5	3	7.5	1	2.5	2	5.0	40	100.0
Toplam	296	74.0	21	5.2	30	7.5	39	10.0	13	3.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =3,993				P =,407					

Tablo 72 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %73.1’inin Sosyal Bilgiler derslerinde slayt makinesini “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %3.1’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %82.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %3.2’sinin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %74.0’ü “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %3.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde slayt makinesi kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin slayt makinesi kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 73

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Şema” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	18	5.0	81	22.5	143	39.7	104	28.9	14	3.9	360	100.0	
Diğer	4	10.0	8	20.0	14	35.0	11	27.5	3	7.5	40	100.0	
Toplam	22	5.5	89	22.2	157	39.2	115	28.8	17	4.2	400	100.0	
		Sd=4		X ² =3,071				P =,546					

Tablo 73 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %5.0'inin Sosyal Bilgiler derslerinde şemayı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %3.9'unun ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %10.0'unun “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %7.5'inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %5.5'i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %4.2'si “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde şema kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin şema kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 74

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Gerçek Eşyalar” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	11	3.1	110	30.6	155	43.1	69	19.2	15	4.2	360	100.0	
Diğer	2	5.0	6	15.0	20	50.0	8	20.0	4	10.0	40	100.0	
Toplam	13	3.2	116	29.0	175	43.8	77	19.2	19	4.8	400	100.0	
		Sd=4		X ² =6,411				P =,170					

Tablo 74 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %3.1'inin derslerinde gerçek eşyaları “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %4.2'sinin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %5.0'inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %10.0'unun ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %3.2'si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %4.8'i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde gerçek eşyaları kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde gerçek eşyalar kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin gerçek eşyalar kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 75

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Akıllı Tahta” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	43	11.9	6	1.7	6	1.7	59	16.4	246	68.3	360	100.0
Diğer	6	15.0	-	-	1	2.5	4	10.0	29	72.5	40	100.0
Toplam	49	12.2	6	1.5	7	1.8	63	15.8	275	68.8	400	100.0
	Sd=4				X ² =2,108				P =,716			

Tablo 75 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %11.9'unun Sosyal Bilgiler derslerinde akıllı tahtayı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %68.3'ünün ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %15.0'inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %68.8'inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %12.2'si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %68.8'i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın bir kısmının derslerinde akıllı tahtayı kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde akıllı tahta kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerinin akıllı tahta kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 76

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kaynak Kitap” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	6	1.7	26	7.2	66	18.3	110	30.6	152	42.2	360	100.0
Diğer	2	5.0	3	7.5	4	10.0	13	32.5	18	45.0	40	100.0
Toplam	8	2.0	29	7.2	70	17.5	123	30.8	170	42.5	400	100.0
	Sd=4				X ² =3,542				P =,472			

Tablo 76 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %1.7’sinin derslerinde kaynak kitabı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %42.2’sinin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %5.0’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %45.0’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %2.0’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %42.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan her iki mezun gruptaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde kaynak kitabı kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kaynak kitap kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin kaynak kitap kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 77

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Karikatürler” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	14	3.9	85	23.6	172	47.8	79	21.9	10	2.8	360	100.0	
Diğer	4	10.0	8	20.0	21	52.5	6	15.0	1	2.5	40	100.0	
Toplam	18	4.5	93	23.2	193	48.2	85	21.2	11	2.8	400	100.0	
		Sd=4		X ² =4,183				P =,382					

Tablo 77 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %3.9’unun Sosyal Bilgiler derslerinde karikatürü “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.8’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %10.0’unun “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %4.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %2.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde karikatürü kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde karikatür kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin karikatür kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 78

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Mobil” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	127	35.3	96	26.7	71	19.7	47	13.1	19	5.3	360	100.0
Diğer	16	40.0	2	5.0	13	32.5	8	20.0	1	2.5	40	100.0
Toplam	143	35.8	98	24.5	84	21.0	55	13.8	20	5.0	400	100.0
	Sd=4		X ² =11,740				P =,019					

Tablo 78 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %35.3'ünün Sosyal Bilgiler derslerinde mobili “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %5.3'ünün ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %40.0'ının “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.5'inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %35.8'i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %5.0'i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde mobil kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, mobil kullanımında öğrenim durumunun önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 79

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kavram Haritası” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	5	1.4	48	13.3	162	45.0	120	33.3	25	6.9	360	100.0
Diğer	3	7.5	9	22.5	12	30.0	8	20.0	8	20.0	40	100.0
Toplam	8	2.0	57	14.2	174	43.5	128	32.0	33	8.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =20,145				P =,000					

Tablo 79 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %1.4’ünün Sosyal Bilgiler derslerinde kavram haritasını “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %6.9’unun ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %7.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %20.0’sinin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %2.0’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %8.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan her iki mezun gruptaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde kavram haritasını kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kavram haritası kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, kavram haritası kullanımında öğrenim durumunun önemli bir değişken olduğu ifade edilebilir.

Tablo 80

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kabartma Harita” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	96	26.7	77	21.4	124	34.4	53	14.7	10	2.8	360	100.0
Diğer	17	42.5	4	10.0	14	35.0	4	10.0	1	2.5	40	100.0
		4.2		1.0		3.5		1.0		0.2		10.0
Toplam	113	28.2	81	20.2	138	34.5	57	14.2	11	2.8	400	100.0
		28.2		20.2		34.5		14.2		2.8		100.0
	Sd=4				X ² =6,077				P =,193			

Tablo 80 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %26.7’sinin Sosyal Bilgiler derslerinde kabartma haritayı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.8’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %42.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %2.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %28.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %2.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yarısından fazla kısmının derslerinde kabartma haritayı kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kabartma harita kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin kabartma harita kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 81

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Bilgisayar” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	35	9.7	20	5.6	85	23.6	159	44.2	61	16.9	360	100.0
Diğer	3	7.5	4	10.0	13	32.5	11	27.5	9	22.5	40	100.0
Toplam	38	9.5	24	6.0	98	24.5	170	42.5	70	17.5	400	100.0
	Sd=4				X ² =5,521				P =,238			

Tablo 81 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %9.7’sinin Sosyal Bilgiler derslerinde bilgisayarı “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %16.9’unun ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %7.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %22.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %9.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %17.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde kavram haritasını kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde bilgisayar kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin bilgisayar kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 82

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “CD/Video” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Eğitim Fakültesi	34	9.4	40	11.1	99	27.5	156	43.3	31	8.6	360	100.0	
Diğer	6	15.0	2	5.0	19	47.5	10	25.0	3	7.5	40	100.0	
Toplam	40	10.0	42	10.5	118	29.5	166	41.5	34	8.5	400	100.0	
		Sd=4		X ² =10,241				P =,037					

Tablo 82 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %9.4’ünün Sosyal Bilgiler derslerinde CD/Video’yu “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %8.6’sının ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %15.0’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %7.5’inin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %10.0’u “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %8.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde CD/Video’yu kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde CD/Video kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, CD/Video kullanımında öğrenim durumunun önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 83

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “İnternet” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	15	4.2	18	5.0	65	18.1	179	49.7	83	23.1	360	100.0
Diğer	3	7.5	-	-	12	30.0	17	42.5	8	20.0	40	100.0
Toplam	18	4.5	18	4.5	77	19.2	196	49.0	91	22.8	400	100.0
	Sd=4		X ² =6,088				P =,193					

Tablo 83 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %4.2’sinin Sosyal Bilgiler derslerinde interneti “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %23.1’inin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %7.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %20.0’sinin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %4.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %22.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde interneti kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde internet kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin internet kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 84

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Powerpoint Sunusu” Kullanma Sıklığı İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumu	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	13	3.6	22	6.1	50	13.9	150	41.7	125	34.7	360	100.0
Diğer	-	-	1	2.5	8	20.0	11	27.5	20	50.0	40	100.0
Toplam	13	3.2	23	5.8	58	14.5	161	40.2	145	36.2	400	100.0
	Sd=4		X ² =7,301				P =,121					

Tablo 84 incelendiğinde; Eğitim Fakültesi mezunlarının %3.6'sının Sosyal Bilgiler derslerinde powerpoint sunusunu “hiçbir zaman” kullanmadıkları, %34.7'sinin ise “her zaman” kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı materyali “diğer” başlığı içinde yer alan mezunların %2.5'inin “nadiren” kullandıkları, %50.0'sinin ise “her zaman” kullandıkları görülmektedir. Bu materyali grubun tümünün %3.2'si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %36.2'si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde powerpoint sunusunu kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde powerpoint sunusu kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin internet kullanma frekansı ile öğrenim durumu değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

4.2.9. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Materyal/Teknoloji Kullanma Sıklığı

Tablo 85

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Afiş” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	10	11.6	15	17.4	40	46.5	12	14.0	9	10.5	86	100.0
		2.5		3.8		10.0		3.0		2.2		21.5
5-10 Yıl	9	5.5	34	20.7	92	56.1	27	16.5	2	1.2	164	100.0
		2.2		8.5		23.0		6.8		0.5		41.0
11-15 Yıl	9	13.0	8	11.6	41	59.4	9	13.0	2	2.9	69	100.0
		2.2		2.0		10.2		2.2		0.5		17.2
16 Yıl ve Üzeri	3	3.7	15	18.5	45	55.6	15	18.5	3	3.7	81	100.0
		0.8		3.8		11.2		3.8		0.8		20.2
Toplam	31	7.8	72	18.0	218	54.5	63	15.8	16	4.0	400	100.0
		7.8		18.0		54.5		15.8		4.0		100.0
	Sd=12		X ² =23,972				P =,021					

Tablo 85 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %10.5’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.2’si, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %2.9’u, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %3.7’si Sosyal Bilgiler derslerinde afişi “her zaman” kullanmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden aynı materyali mesleki kıdemi 1-4 yıl olanların %11.6’sı, 5-10 yıl olanların %5.5’i, 11-15 yıl olanların %13.0’ü, 16 yıl ve üzeri olanların %3.7’si ise “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %7.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %4.0’ü ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde afiş kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, afiş kullanımında mesleki kıdemin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 86

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Atlas” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	6	7.0	8	9.3	32	37.2	30	34.9	10	11.6	86	100.0
		1.5	2	2.0	8	8.0	7	7.5	2	2.5	21	21.5
5-10 Yıl	3	1.8	21	12.8	56	34.1	63	38.4	21	12.8	164	100.0
		0.8	5	5.2	14	14.0	15	15.8	5	5.2	41	41.0
11-15 Yıl	5	7.2	8	11.6	16	23.2	27	39.1	13	18.8	69	100.0
		1.2	2	2.0	4	4.0	6	6.8	3	3.2	17	17.2
16 Yıl ve Üzeri	-	-	16	19.8	16	19.8	36	44.4	13	16.0	81	100.0
			4	4.0	4	4.0	9	9.0	3	3.2	20	20.2
Toplam	14	3.5	53	13.2	120	30.0	156	39.0	57	14.2	400	100.0
		3.5	13	13.2	30	30.0	39	39.0	14	14.2	100	100.0
	Sd=12		X ² =22,840				P =,029					

Tablo 86 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %11.6’sı, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %12.8’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %18.8’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %16.0’sı Sosyal Bilgiler derslerinde atlası “her zaman” kullanmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden aynı materyali mesleki kıdemi 1-4 yıl olanların %7.0’si, 5-10 yıl olanların %1.8’i, 11-15 yıl olanların %7.2’si ise “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %3.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %14.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde atlas kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, atlas kullanımında mesleki kıdemin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 87

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Tepegöz” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	80	93.0	1	1.2	3	3.5	2	2.3	-	-	86	100.0
		20.0		0.2		0.8		0.5				21.5
5-10 Yıl	156	95.1	4	2.4	2	1.2	2	1.2	-	-	164	100.0
		39.0		1.0		0.5		0.5				41.0
11-15 Yıl	68	98.6	1	1.4	-	-	-	-	-	-	69	100.0
		17.0		0.2								17.2
16 Yıl ve Üzeri	78	96.3	-	-	3	3.7	-	-	-	-	81	100.0
		19.5				0.8						20.2
Toplam	382	95.5	6	1.5	8	2.0	4	1.0	-	-	400	100.0
		95.5		1.5		2.0		1.0				100.0
	Sd=9		X ² =9,474				P =,395					

Tablo 87 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %93.0’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %95.1’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %98.6’sı, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %96.3’ü Sosyal Bilgiler derslerinde tepegözü “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %95.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %1.0’i ise “sıklıkla” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda tüm gruplarda tepegöz kullanım oranının oldukça düşük olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde tepegöz kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin tepegöz kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 88

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Diyagram” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	36	41.9	19	22.1	26	30.2	3	3.5	2	2.3	86	100.0
		9.0		4.8		4.5		0.8		0.5		21.5
5-10 Yıl	60	36.6	60	36.6	27	16.5	16	9.8	1	0.6	164	100.0
		15.0		15.0		6.8		4.0		0.2		41.0
11-15 Yıl	25	36.2	19	27.5	24	34.8	-	-	1	1.4	69	100.0
		6.2		4.8		6.0		-		0.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	31	38.3	27	33.3	14	17.3	8	9.9	1	1.2	81	100.0
		7.8		6.8		3.5		2.0		0.2		20.2
Toplam	152	38.0	125	31.2	91	22.8	27	6.8	5	1.2	400	100.0
		38.0		31.2		22.8		6.8		1.2		100.0
	Sd=12		X ² =25,858				P =,011					

Tablo 88 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %41.9’u, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %36.6’sı, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %36.2’si, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %38.3’ü derslerinde diyagramı “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden aynı materyali mesleki kıdemi 1-4 yıl olanların %2.3’ü, 5-10 yıl olanların %0.6’sı, 11-15 yıl olanların %1.4’ü, 16 yıl ve üzeri olanların %1.2’si “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %38.0’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %1.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde diyagram kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, diyagram kullanımında mesleki kıdem önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 89

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Diyoram” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	71	82.6	7	8.1	8	9.3	-	-	-	-	86	100.0
		17.8		1.8		2.0						21.5
5-10 Yıl	147	89.6	12	7.3	5	3.0	-	-	-	-	164	100.0
		36.8		3.0		1.2						41.0
11-15 Yıl	57	82.6	7	10.1	5	7.2	-	-	-	-	69	100.0
		14.2		1.8		1.2						17.2
16 Yıl ve Üzeri	70	86.4	9	11.1	1	1.2	1	1.2	-	-	81	100.0
		17.5		2.2		0.2		0.2				20.2
Toplam	345	86.2	35	8.8	19	4.8	1	0.2	-	-	400	100.0
		86.2		8.8		4.8		0.2				100.0
	Sd=9		X ² =13,253				P =,151					

Tablo 89 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %82.6’sı, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %89.6’sı, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %82.6’sı, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %86.4’ü derslerinde diyoramı “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %86.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.2’i ise “sıklıkla” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda tüm gruplarda diyoram kullanım oranının oldukça düşük olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde diyoram kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin diyoram kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 90

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Duvar Resmi” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	11	12.8	18	20.9	33	38.4	20	23.3	4	4.7	86	100.0
		2.8	4.5	8.2	5.0	1.0	21.5					
5-10 Yıl	16	9.8	25	15.2	78	47.6	33	20.1	12	7.3	164	100.0
		4.0	6.2	19.5	8.2	3.0	41.0					
11-15 Yıl	7	10.1	8	11.6	32	46.4	16	23.2	6	8.7	69	100.0
		1.8	2.0	8.0	4.0	1.5	17.2					
16 Yıl ve Üzeri	6	7.4	12	14.8	49	60.5	14	17.3	-	-	81	100.0
		1.5	3.0	12.2	3.5	20.2						
Toplam	40	10.0	63	15.8	192	48.0	83	20.8	22	5.5	400	100.0
		10.0	15.8	48.0	20.8	5.5	100.0					
	Sd=12		X ² =15,650				P =,208					

Tablo 90 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %12.8’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %9.8’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %10.1’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %7.4’ü derslerinde duvar resmini “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %10.0’u “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %5.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde duvar resmi kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin duvar resmi kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 91

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Epidiyaskop” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	83	96.5	2	2.3	1	1.2	-	-	-	-	86	100.0
		20.8		0.5		0.2						21.5
5-10 Yıl	160	97.6	3	1.8	1	0.6	-	-	-	-	164	100.0
		40.0		0.8		0.2						41.0
11-15 Yıl	68	98.6	-	-	1	1.4	-	-	-	-	69	100.0
		17.0				0.2						17.2
16 Yıl ve Üzeri	81	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	81	100.0
		20.2										20.2
Toplam	392	98.0	5	1.2	3	0.8	-	-	-	-	400	100.0
		98.0		1.2		0.8						100.0
	Sd=6		X ² =4,465				P =,614					

Tablo 91 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %96.5’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %97.6’sı, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %98.6’sı, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %100.0’ü derslerinde epidiyaskopu “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %98.0’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.8’i ise “bazen” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda grubun tamamına yakın kısmının epidiyaskopu kullanmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde epidiyaskop kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin epidiyaskop kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 92

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Episkop” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	83	96.5	2	2.3	-	-	-	-	1	1.2	86	100.0
		20.8		0.5						0.2		21.5
5-10 Yıl	162	98.8	1	0.6	1	0.6	-	-	-	-	164	100.0
		40.5		0.2		0.2						41.0
11-15 Yıl	68	98.6	-	-	1	1.4	-	-	-	-	69	100.0
		17.0				0.2						17.2
16 Yıl ve Üzeri	81	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	81	100.0
		20.2										20.2
Toplam	394	98.5	3	0.8	2	0.5	-	-	1	0.2	400	100.0
		98.5		0.8		0.5				0.2		100.0
	Sd=9		X ² =9,838				P =,364					

Tablo 92 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %96.5’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %98.8’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %98.6’sı, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %100.0’ü derslerinde episkopu “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %98.5’inin “hiçbir zaman” kullanmadığı, %0.2’sinin ise “her zaman” kullandığı görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda grubun tamamına yakın kısmının episkopu kullanmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde episkop kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X^2) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($P>05$). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin episkop kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 93

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Film Şerit Makinesi” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	80	93.0	2	2.3	-	-	3	3.5	1	1.2	86	100.0
		20.0	4	0.5	-	-	5	0.8	-	0.2	164	21.5
5-10 Yıl	153	93.3	4	2.4	2	1.2	5	3.0	-	-	164	100.0
		38.2	4	1.0	2	0.5	5	1.2	-	-	164	41.0
11-15 Yıl	69	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	69	100.0
		17.2	-	-	-	-	-	-	-	-	69	17.2
16 Yıl ve Üzeri	81	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	81	100.0
		20.2	-	-	-	-	-	-	-	-	81	20.2
Toplam	383	95.8	6	1.5	2	0.5	8	2.0	1	0.2	400	100.0
		95.8	6	1.5	2	0.5	8	2.0	1	0.2	400	100.0
	Sd=12		X ² =15,442				P =,218					

Tablo 93 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %93.0’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %93.3’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %100.0’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %100.0’ü derslerinde film şerit makinesini “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %95.8’inin “hiçbir zaman” kullanmadığı, %0.2’sinin ise “her zaman” kullandığı görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda grubun tamamına yakın kısmının film şerit makinesini kullanmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde film şerit makinesi kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X^2) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($P>05$). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin film şerit makinesi kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 94

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Grafik ve Tablo” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	2	2.3	4	4.7	30	34.9	35	40.7	15	17.4	86	100.0
		0.5		1.0		7.5		8.8		3.8		21.5
5-10 Yıl	2	1.2	15	9.1	58	35.4	61	37.2	28	17.1	164	100.0
		0.5		3.8		14.5		15.2		7.0		41.0
11-15 Yıl	1	1.4	8	11.6	26	37.7	28	40.6	6	8.7	69	100.0
		0.2		2.0		6.5		7.0		1.5		17.2
16 Yıl ve Üzeri	-	-	9	11.1	31	38.3	37	45.7	4	4.9	81	100.0
				2.2		7.8		9.2		1.0		20.2
Toplam	5	1.2	36	9.0	145	36.2	161	40.2	53	13.2	400	100.0
		1.2		9.0		36.2		40.2		13.2		100.0
	Sd=12				X ² =14,002				P =,301			

Tablo 94 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %17.4’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %17.1’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %8.7’si, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %4.9’u derslerde grafik ve tabloyu “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %1.2’sinin “hiçbir zaman” kullanmadığı, %13.2’sinin ise “her zaman” kullandığı görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda, tüm gruplarda grafik ve tablo kullanımının yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde grafik ve tablo kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin grafik ve tablo kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 95

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Harita” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	2	2.3	5	5.8	6	7.0	46	53.5	27	31.4	86	100.0
		0.5		1.2		1.5		11.5		6.8		21.5
5-10 Yıl	1	0.6	8	4.9	25	15.2	71	43.3	59	36.0	164	100.0
		0.2		2.0		6.2		17.8		14.8		41.0
11-15 Yıl	-	-	8	11.6	7	10.1	37	53.6	17	24.6	69	100.0
				2.0		1.8		9.2		4.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	-	-	9	11.1	15	18.5	36	44.4	21	25.9	81	100.0
				2.2		3.8		9.0		5.2		20.2
Toplam	3	0.8	30	7.5	53	13.2	190	47.5	124	31.0	400	100.0
		0.8		7.5		13.2		47.5		31.0		100.0
	Sd=12		X ² =18,892				P =,091					

Tablo 95 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %31.4’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %36.0’sı, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %24.6’sı, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %25.9’u derslerinde haritayı “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tamamının %0.8’inin “hiçbir zaman” kullanmadığı, %31.0’inin ise “her zaman” kullandığı görülmektedir. Bu verilerden hareketle tüm gruplarda Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakınının derslerinde haritayı kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde harita kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin harita kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 96

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Yazı Tahtası” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	3	3.5 0.8	-	-	2	2.3 0.5	25	29.1 6.2	56	65.1 14.0	86	100.0 21.5
5-10 Yıl	1	0.6 0.2	1	0.6 0.2	-	-	36	22.0 9.0	126	76.8 31.5	164	100.0 41.0
11-15 Yıl	-	-	-	-	-	-	14	20.3 3.5	55	79.7 13.8	69	100.0 17.2
16 Yıl ve Üzeri	1	1.2 0.2	2	2.5 0.5	5	6.2 1.2	22	27.2 5.5	51	63.0 12.8	81	100.0 20.2
Toplam	4	1.0 1.0	2	0.5 0.5	7	1.8 1.8	98	24.5 24.5	289	72.2 72.2	400	100.0 100.0
		Sd=12		X ² =28,887				P =,004				

Tablo 96 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %65.1’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %76.8’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %79.7’si, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %63.0’ü derslerinde yazı tahtasını “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tamamının %1.0’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %72.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden hareketle tüm gruplarda Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakınının derslerinde yazı tahtasını kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde yazı tahtası kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, yazı tahtası kullanımında mesleki kıdem önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 97

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kolaj” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	58	67.4	15	17.4	9	10.5	4	4.7	-	-	86	100.0
		14.5		3.8		2.2		1.0				21.5
5-10 Yıl	111	67.7	27	16.5	20	12.2	6	3.7	-	-	164	100.0
		27.8		6.8		5.0		1.5				41.0
11-15 Yıl	44	63.8	14	20.3	11	15.9	-	-	-	-	69	100.0
		11.0		3.5		2.8						17.2
16 Yıl ve Üzeri	56	69.1	6	7.4	15	18.5	4	4.9	-	-	81	100.0
		14.0		1.5		3.8		1.0				20.2
Toplam	269	67.2	62	15.5	55	13.8	14	3.5	-	-	400	100.0
		67.2		15.5		13.8		3.5				100.0
	Sd=9		X ² =12,126				P =,206					

Tablo 97 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %67.4’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %67.7’si, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %63.8’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %69.1’i Sosyal Bilgiler derslerinde kolajı “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %67.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %3.5’i ise “sıklıkla” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kolaj kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin kolaj kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 98

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kukla” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	70	81.4	12	14.0	2	2.3	2	2.3	-	-	86	100.0
		17.5		3.0		0.5		0.5				21.5
5-10 Yıl	115	70.1	29	17.7	15	9.1	5	3.0	-	-	164	100.0
		28.8		7.2		3.8		1.2				41.0
11-15 Yıl	54	78.3	8	11.6	4	5.8	3	4.3	-	-	69	100.0
		13.5		2.0		1.0		0.8				17.2
16 Yıl ve Üzeri	56	69.1	9	11.1	13	16.0	1	1.2	2	2.5	81	100.0
		14.0		2.2		3.2		0.2		0.5		20.2
Toplam	295	73.8	58	14.5	34	8.5	11	2.8	2	0.5	400	100.0
		73.8		14.5		8.5		2.8		0.5		100.0
	Sd=12		X ² =22,871				P =,029					

Tablo 98 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %81.4’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %70.1’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %78.3’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %69.1’i Sosyal Bilgiler derslerinde kuklayı “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tamamının %73.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kukla kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, kukla kullanımında mesleki kıdemin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 99

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kum Masası” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	85	98.8	1	1.2	-	-	-	-	-	-	86	100.0
		21.2		0.2								21.5
5-10 Yıl	159	97.0	4	2.4	-	-	1	0.6	-	-	164	100.0
		39.8		1.0				0.2				41.0
11-15 Yıl	66	95.7	3	4.3	-	-	-	-	-	-	69	100.0
		16.5		0.8								17.2
16 Yıl ve Üzeri	81	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	81	100.0
		20.2										20.2
Toplam	391	97.8	8	2.0	-	-	1	0.2	-	-	400	100.0
		97.8		2.0				0.2				100.0
	Sd=6		X ² =5,514				P =,480					

Tablo 99 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %98.8’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %97.0’si, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %95.7’si, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %100.0’ü kum masasını derslerinde “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tamamının %97.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.2’si ise “sıklıkla” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kum masası kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin kum masası kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 100

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Küre” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	9	10.5	15	17.4	32	37.2	25	29.1	5	5.8	86	100.0
		2.2		3.8		8.0		6.2		1.2		21.5
5-10 Yıl	17	10.4	29	17.7	49	29.9	57	34.8	12	7.3	164	100.0
		4.2		7.2		12.2		14.2		3.0		41.0
11-15 Yıl	4	5.8	13	18.8	28	40.6	19	27.5	5	7.2	69	100.0
		1.0		3.2		7.0		4.8		1.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	5	6.2	14	17.3	38	46.9	16	19.8	8	9.9	81	100.0
		1.2		3.5		9.5		4.0		2.0		20.2
Toplam	35	8.8	71	17.8	147	36.8	117	29.2	30	7.5	400	100.0
		8.8		17.8		36.8		29.2		7.5		100.0
	Sd=12				X ² =12,023				P =,444			

Tablo 100 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %10.5’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %10.4’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %5.8’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %6.2’si Sosyal Bilgiler derslerinde küreyi “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden aynı materyali 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %5.8’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %7.3’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %7.2’si, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %9.9’u “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %8.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %7.5’i “sıklıkla” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde küre kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin küre kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 101

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Model” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	24	27.9	36	41.9	16	18.6	8	9.3	2	2.3	86	100.0
		6.0		9.0		4.0		2.0		0.5		21.5
5-10 Yıl	46	28.0	64	39.0	33	20.1	17	10.4	4	2.4	164	100.0
		11.5		16.0		8.2		4.2		1.0		41.0
11-15 Yıl	17	24.6	27	39.1	19	27.5	5	7.2	1	1.4	69	100.0
		4.2		6.8		4.8		1.2		0.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	17	21.0	30	37.0	22	27.2	11	13.6	1	1.2	81	100.0
		4.2		7.5		5.5		2.8		0.2		20.2
Toplam	104	26.0	157	39.2	90	22.5	41	10.2	8	2.0	400	100.0
		26.0		39.2		22.5		10.2		2.0		100.0
	Sd=12		X ² =6,128				P =,909					

Tablo 101 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %27.9’u, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %28.0’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %24.6’sı, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %21.0’i Sosyal Bilgiler derslerinde modeli “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden aynı materyali 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %2.3’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %2.4’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.4’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %1.2’si “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tamamının %26.0’sı “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %2.0’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde model kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin model kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 102

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Eğitsel Oyunlar” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	2	2.3	4	4.7	41	47.7	32	37.2	7	8.1	86	100.0
		0.5		1.0		10.2		8.0		1.8		21.5
5-10 Yıl	4	2.4	17	10.4	71	43.3	59	36.0	13	7.9	164	100.0
		1.0		4.2		17.8		14.8		3.2		41.0
11-15 Yıl	-	-	8	11.6	30	43.5	23	33.3	8	11.6	69	100.0
				2.0		7.5		5.8		2.0		17.2
16 Yıl ve Üzeri	2	2.5	6	7.4	35	43.2	29	35.8	9	11.1	81	100.0
		0.5		1.5		8.8		7.2		2.2		20.2
Toplam	8	2.0	35	8.8	177	44.2	143	35.8	37	9.2	400	100.0
		2.0		8.8		44.2		35.8		9.2		100.0
	Sd=12				X ² =6,214				P =,905			

Tablo 102 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %8.1’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %7.9’u, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %11.6’sı, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %11.1’i Sosyal Bilgiler derslerinde eğitsel oyunları “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tamamının %2.0’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %9.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden hareketle tüm gruplarda Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde eğitsel oyunları kullandıkları söylenebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde eğitsel oyunlar kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin eğitsel oyunları kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 103

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Pano” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	2	2.3	13	15.1	24	27.9	35	40.7	12	14.0	86	100.0
		0.5		3.2		6.0		8.8		3.0		21.5
5-10 Yıl	5	3.0	15	9.1	54	32.9	63	38.4	27	16.5	164	100.0
		1.2		3.8		13.5		15.8		6.8		41.0
11-15 Yıl	-	-	8	11.6	22	31.9	31	44.9	8	11.6	69	100.0
				2.0		5.5		7.8		2.0		17.2
16 Yıl ve Üzeri	-	-	8	9.9	28	34.6	33	40.7	12	14.8	81	100.0
				2.0		7.0		8.2		3.0		20.2
Toplam	7	1.8	44	11.0	128	32.0	162	40.5	59	14.8	400	100.0
		1.8		11.0		32.0		40.5		14.8		100.0
	Sd=12		X ² =8,324				P =,759					

Tablo 103 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %14.0’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %16.5’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %11.6’sı, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %14.8’i Sosyal Bilgiler derslerinde panoyu “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tamamının %1.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %14.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden hareketle tüm gruplarda Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde panoyu kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde pano kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerinin pano kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 104

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Poster” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	11	12.8	22	25.6	37	43.0	15	17.4	1	1.2	86	100.0
		2.8		5.5		9.2		3.8		0.2		21.5
5-10 Yıl	18	11.0	39	23.8	64	39.0	37	22.6	6	3.7	164	100.0
		4.5		9.8		16.0		9.2		1.5		41.0
11-15 Yıl	7	10.1	18	26.1	27	39.1	16	23.2	1	1.4	69	100.0
		1.8		4.5		6.8		4.0		0.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	10	12.3	19	23.5	26	32.1	21	25.9	5	6.2	81	100.0
		2.5		4.8		6.5		5.2		1.2		20.2
Toplam	46	11.5	98	24.5	154	38.5	89	22.2	13	3.2	400	100.0
		11.5		24.5		38.5		22.2		3.2		100.0
	Sd=12				X ² =7,319				P =,836			

Tablo 104 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %12.8’si, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %11.0’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %10.1’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %12.3’ü Sosyal Bilgiler derslerinde posterini “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden aynı materyali 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.2’si, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %3.7’si, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.4’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %6.2’si “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %11.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %3.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde poster kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin poster kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 105

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Dergiler” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	18	20.9	28	32.6	35	40.7	5	5.8	-	-	86	100.0
		4.5		7.0		8.8		1.2				21.5
5-10 Yıl	30	18.3	54	32.9	68	41.5	9	5.5	3	1.8	164	100.0
		7.5		13.5		17.0		2.2		0.8		41.0
11-15 Yıl	9	13.0	24	34.8	31	44.9	5	7.2	-	-	69	100.0
		2.2		6.0		7.8		1.2				17.2
16 Yıl ve Üzeri	15	18.5	25	30.9	33	40.7	8	9.9	-	-	81	100.0
		3.8		6.2		8.2		2.0				20.2
Toplam	72	18.0	131	32.8	167	41.8	27	6.8	3	0.8	400	100.0
		18.0		32.8		41.8		6.8		0.8		100.0
	Sd=12		X ² =7,776				P =,802					

Tablo 105 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %20.9’u, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %18.3’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %13.0’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %18.5’i Sosyal Bilgiler derslerinde dergileri “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tamamının %18.0’i dergileri “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %0.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda dergileri en fazla kullananların mesleki kıdeminin 11-15 yıl, en az kullananların mesleki kıdeminin ise 1-4 yıl olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde dergileri kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin dergileri kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 106

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Slayt Makinesi” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	49	57.0	7	8.1	11	12.8	15	17.4	4	4.7	86	100.0
		12.2		1.8		2.8		3.8		1.0		21.5
5-10 Yıl	121	73.8	9	5.5	12	7.3	15	9.1	7	4.3	164	100.0
		30.2		2.2		3.0		3.8		1.8		41.0
11-15 Yıl	58	84.1	2	2.9	2	2.9	6	8.7	1	1.4	69	100.0
		14.5		0.5		0.5		1.5		0.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	69	85.2	3	3.7	5	6.2	3	3.7	1	1.2	81	100.0
		17.2		0.8		1.2		0.8		0.2		20.2
Toplam	297	74.2	21	5.2	30	7.5	39	9.8	13	3.2	400	100.0
		74.2		5.2		7.5		9.8		3.2		100.0
	Sd=12		X ² =24,635				P =,017					

Tablo 106 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %57.0’si, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %73.8’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %84.1’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %85.2’si Sosyal Bilgiler derslerinde slayt makinesini “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden aynı materyali 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %4.7’si, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %4.3’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.4’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %1.2’si “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %74.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %3.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda öğretmenlerin kıdemi arttıkça, derslerinde slayt makinesini kullanım oranının azaldığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde slayt makinesi kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, slayt makinesi kullanımında mesleki kıdemın önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 107

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Şema” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	5	5.8	20	23.3	33	38.4	26	30.2	2	2.3	86	100.0
		1.2		5.0		8.2		6.5		0.5		21.5
5-10 Yıl	10	6.1	39	23.8	64	39.0	44	26.8	7	4.3	164	100.0
		2.5		9.8		16.0		11.0		1.8		41.0
11-15 Yıl	1	1.4	15	21.7	30	43.5	19	27.5	4	5.8	69	100.0
		0.2		3.8		7.5		4.8		1.0		17.2
16 Yıl ve Üzeri	6	7.4	15	18.5	30	37.0	26	32.1	4	4.9	81	100.0
		1.5		3.8		7.5		6.5		1.0		20.2
Toplam	22	5.5	89	22.2	157	39.2	115	28.8	17	4.2	400	100.0
		5.5		22.2		39.2		28.8		4.2		100.0
	Sd=12		X ² =5,733				P =,929					

Tablo 107 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %5.8’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %6.1’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.4’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %7.4’ü Sosyal Bilgiler derslerinde şemayı “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %2.3’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %4.3’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %5.8’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %4.9’u aynı materyali “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %5.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %4.2’si “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu verilerden hareketle tüm gruplarda Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakın kısmının derslerinde şemayı kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde şema kullanma frekansları ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerinin derslerinde şemayı kullanma frekansları ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 108

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Gerçek Eşyalar” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	5	5.8	30	34.9	33	38.4	13	15.1	5	5.8	86	100.0
		1.2		7.5		8.2		3.2		1.2		21.5
5-10 Yıl	1	0.6	52	31.7	73	44.5	34	20.7	4	2.4	164	100.0
		0.2		13.0		18.2		8.5		1.0		41.0
11-15 Yıl	4	5.8	17	24.6	31	44.9	11	15.9	6	8.7	69	100.0
		1.0		4.2		7.8		2.8		1.5		17.2
16 Yıl ve Üzeri	3	3.7	17	21.0	38	46.9	19	23.5	4	4.9	81	100.0
		0.8		4.2		9.5		4.8		1.0		20.2
Toplam	13	3.2	116	29.0	175	43.8	77	19.2	19	4.8	400	100.0
		3.2		29.0		43.8		19.2		4.8		100.0
	Sd=12		X ² =17,574				P =,129					

Tablo 108 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %5.8’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %0.6’sı, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %5.8’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %3.7’si Sosyal Bilgiler derslerinde gerçek eşyaları “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %5.8’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %2.4’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %8.7’si, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %4.9’u aynı materyali “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %3.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %4.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak farklı kıdeme sahip Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında gerçek eşyaları kullanma oranının oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde gerçek eşyalar kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X^2) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($P>05$). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin gerçek eşyaları kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 109

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Akıllı Tahta” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	13	15.1	-	-	-	-	26	30.2	47	54.7	86	100.0
		3.2						6.5		11.8		21.5
5-10 Yıl	17	10.4	4	2.4	5	3.0	23	14.0	115	70.1	164	100.0
		4.2		1.0		1.2		5.8		28.8		41.0
11-15 Yıl	11	15.9	1	1.4	1	1.4	3	4.3	53	76.8	69	100.0
		2.8		0.2		0.2		0.8		13.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	8	9.9	1	1.2	1	1.2	11	13.6	60	74.1	81	100.0
		2.0		0.2		0.2		2.8		15.0		20.2
Toplam	49	12.2	6	1.5	7	1.8	63	15.8	275	68.8	400	100.0
		12.2		1.5		1.8		15.8		68.8		100.0
	Sd=12		X ² =28,948				P =,004					

Tablo 109 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %15.1’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %10.4’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %15.9’u, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %9.9’u Sosyal Bilgiler derslerinde akıllı tahtayı “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %54.7’si, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %70.1’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %76.8’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %74.1’i aynı materyali “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %12.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %68.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda öğretmenlerin kıdemi arttıkça, derslerinde akıllı tahtayı kullanım oranının da arttığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde akıllı tahta kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, akıllı tahta kullanımında mesleki kıdemin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 110

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kaynak Kitap” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1-4 Yıl	-	-	8	9.3	13	15.1	25	29.1	40	46.5	86	100.0	
5-10 Yıl	3	1.8	9	5.5	34	20.7	50	30.5	68	41.5	164	100.0	
11-15 Yıl	-	-	3	4.3	13	18.8	15	21.7	38	55.1	69	100.0	
16 Yıl ve Üzeri	5	6.2	9	11.1	10	12.3	33	40.7	24	29.6	81	100.0	
Toplam	8	2.0	29	7.2	70	17.5	123	30.8	170	42.5	400	100.0	
		Sd=12		X ² =27,028				P =,008					

Tablo 110 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %46.5’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %41.5’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %55.1’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %29.6’sı kaynak kitabı derslerde “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tamamının %2.0’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %42.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda farklı kıdemlere sahip Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında gerçek eşyaları kullanma oranının oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kaynak kitap kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, kaynak kitap kullanımında mesleki kıdemın önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 111

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Karikatürler” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	3	3.5	25	29.1	40	46.5	17	19.8	1	1.2	86	100.0
		0.8		6.2		10.0		4.2		0.2		21.5
5-10 Yıl	6	3.7	36	22.0	76	46.3	40	24.4	6	3.7	164	100.0
		1.5		9.0		19.0		10.0		1.5		41.0
11-15 Yıl	4	5.8	20	29.0	29	42.0	15	21.7	1	1.4	69	100.0
		1.0		5.0		7.2		3.8		0.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	5	6.2	12	14.8	48	59.3	13	16.0	3	3.7	81	100.0
		1.2		3.0		12.0		3.2		0.8		20.2
Toplam	18	4.5	93	23.2	193	48.2	85	21.2	11	2.8	400	100.0
		4.5		23.2		48.2		21.2		2.8		100.0
	Sd=12		X ² =12,669				P =,394					

Tablo 111 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %3.5’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %3.7’si, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %5.8’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %6.2’si Sosyal Bilgiler derslerinde karikatürleri “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.2’si, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %3.7’si, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.4’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %3.7’si aynı materyali “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %4.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %2.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda farklı kademelere sahip Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında karikatürleri kullanım oranının oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde karikatür kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin karikatür kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 112

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Mobil” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	37	43.0	15	17.4	19	22.1	8	9.3	7	8.1	86	100.0
		9.2		3.8		4.8		2.0		1.8		21.5
5-10 Yıl	52	31.7	51	31.1	31	18.9	25	15.2	5	3.0	164	100.0
		13.0		12.8		7.8		6.2		1.2		41.0
11-15 Yıl	26	37.7	14	20.3	10	14.5	13	18.8	6	8.7	69	100.0
		6.5		3.5		2.5		3.2		1.5		17.2
16 Yıl ve Üzeri	28	34.6	18	22.2	24	29.6	9	11.1	2	2.5	81	100.0
		7.0		4.5		6.0		2.2		0.5		20.2
Toplam	143	35.8	98	24.5	84	21.0	55	13.8	20	5.0	400	100.0
		35.8		24.5		21.0		13.8		5.0		100.0
	Sd=12				X ² =21,196				P =,048			

Tablo 112 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %43.0’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %31.7’si, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %37.7’si, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %34.6’sı Sosyal Bilgiler derslerinde mobili “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %8.1’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %3.0’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %8.7’si, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %2.5’i aynı materyali “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tamamının %35.8’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %5.0’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda farklı kademelere sahip Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yarısından fazlasının derslerinde mobili kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde mobil kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, mobil kullanımında mesleki kıdem önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 113

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kavram Haritası” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	1	1.2	16	18.6	36	41.9	29	33.7	4	4.7	86	100.0
		0.2		4.0		9.0		7.2		1.0		21.5
5-10 Yıl	6	3.7	25	15.2	73	44.5	45	27.4	15	9.1	164	100.0
		1.5		6.2		18.2		11.2		3.8		41.0
11-15 Yıl	-	-	7	10.1	33	47.8	22	31.9	7	10.1	69	100.0
				1.8		8.2		5.5		1.8		17.2
16 Yıl ve Üzeri	1	1.2	9	11.1	32	39.5	32	39.5	7	8.6	81	100.0
		0.2		2.2		8.0		8.0		1.8		20.2
Toplam	8	2.0	57	14.2	174	43.5	128	32.0	33	8.2	400	100.0
		2.0		14.2		43.5		32.0		8.2		100.0
	Sd=12				X ² =11,891				P =,454			

Tablo 113 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %4.7’si, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %9.1’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %10.1’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %8.6’sı Sosyal Bilgiler derslerinde kavram haritasını “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tamamının %2.0’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %8.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak farklı kıdemlere sahip Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında kavram haritasını kullanma oranının oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kavram haritası kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin kavram haritası kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 114

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Kabartma Harita” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	32	37.2	11	12.8	33	38.4	8	9.3	2	2.3	86	100.0
		8.0		2.8		8.2		2.0		0.5		21.5
5-10 Yıl	41	25.0	44	26.8	42	25.6	31	18.9	6	3.7	164	100.0
		10.2		11.0		10.5		7.8		1.5		41.0
11-15 Yıl	17	24.6	11	15.9	33	47.8	7	10.1	1	1.4	69	100.0
		4.2		2.8		8.2		1.8		0.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	23	28.4	15	18.5	30	37.0	11	13.6	2	2.5	81	100.0
		5.8		3.8		7.5		2.8		0.5		20.2
Toplam	113	28.2	81	20.2	138	34.5	57	14.2	11	2.8	400	100.0
		28.2		20.2		34.5		14.2		2.8		100.0
	Sd=12		X ² =23,637				P =,023					

Tablo 114 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %37.2’si, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %25.0’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %24.6’sı, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %28.4’ü Sosyal Bilgiler derslerinde kabartma haritayı “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %2.3’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %3.7’si, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.4’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %2.5’i aynı materyali “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali, grubun tümünün %28.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %2.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kabartma harita kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, kabartma harita kullanımında mesleki kıdem önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 115

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Bilgisayar” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	17	19.8	6	7.0	18	20.9	33	38.4	12	14.0	86	100.0
		4.2		1.5		4.5		8.2		3.0		21.5
5-10 Yıl	13	7.9	10	6.1	39	23.8	74	45.1	28	17.1	164	100.0
		3.2		2.5		9.8		18.5		7.0		41.0
11-15 Yıl	2	2.9	4	5.8	20	29.0	24	34.8	19	27.5	69	100.0
		0.5		1.0		5.0		6.0		4.8		17.2
16 Yıl ve Üzeri	6	7.4	4	4.9	21	25.9	39	48.1	11	13.6	81	100.0
		1.5		1.0		5.2		9.8		2.8		20.2
Toplam	38	9.5	24	6.0	98	24.5	170	42.5	70	17.5	400	100.0
		9.5		6.0		24.5		42.5		17.5		100.0
	Sd=12				X ² =22,424				P =,033			

Tablo 115 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %19.8’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %7.9’u, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %2.9’u, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %7.4’ü Sosyal Bilgiler derslerinde bilgisayarı “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %14.0’ü, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %17.1’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %27.5’i, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %13.6’sı aynı materyali “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %9.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %17.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde bilgisayar kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, bilgisayar kullanımında mesleki kıdem önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

Tablo 116

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “CD/Video” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	9	10.5	8	9.3	21	24.4	42	48.8	6	7.0	86	100.0
		2.2		2.0		5.2		10.5		1.5		21.5
5-10 Yıl	15	9.1	17	10.4	49	29.9	65	39.6	18	11.0	164	100.0
		3.8		4.2		12.2		16.2		4.5		41.0
11-15 Yıl	3	4.3	10	14.5	21	30.4	26	37.7	9	13.0	69	100.0
		0.8		2.5		5.2		6.5		2.2		17.2
16 Yıl ve Üzeri	13	16.0	7	8.6	27	33.3	33	40.7	1	1.2	81	100.0
		3.2		1.8		6.8		8.2		0.2		20.2
Toplam	40	10.0	42	10.5	118	29.5	166	41.5	34	8.5	400	100.0
		10.0		10.5		29.5		41.5		8.5		100.0
	Sd=12		X ² =17,556				P =,130					

Tablo 116 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %10.5’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %9.1’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %4.3’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %16.0’sı Sosyal Bilgiler derslerinde CD/Video’yu “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %7.0’si, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %11.0’i, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %13.0’ü, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %1.2’si aynı materyali “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tamamının %10.0’u “hiçbir zaman” kullanmadığını, %8.5’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde CD/Video kullanma farkansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (P>05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin CD/Video kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 117

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “İnternet” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	9	10.5	4	4.7	20	23.3	36	41.9	17	19.8	86	100.0
		2.2		1.0		5.0		9.0		4.2		21.5
5-10 Yıl	7	4.3	9	5.5	30	18.3	78	47.6	40	24.4	164	100.0
		1.8		2.2		7.5		19.5		10.0		41.0
11-15 Yıl	-	-	1	1.4	9	13.0	39	56.5	20	29.0	69	100.0
				0.2		2.2		9.8		5.0		17.2
16 Yıl ve Üzeri	2	2.5	4	4.9	18	22.2	43	53.1	14	17.3	81	100.0
		0.5		1.0		4.5		10.8		3.5		20.2
Toplam	18	4.5	18	4.5	77	19.2	196	49.0	91	22.8	400	100.0
		4.5		4.5		19.2		49.0		22.8		100.0
	Sd=12				X ² =19,846				P =,070			

Tablo 117 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %19.8’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %24.4’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %29.0’u, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %17.3’ü derslerinde interneti “her zaman” kullanmaktadır. Bu materyali grubun tümünün %4.5’i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %22.8’i ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak farklı kıdeme sahip Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakınının derslerinde interneti kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde internet kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X^2) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($P>05$). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, öğretmenlerin internet kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeninin birbirinden bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Tablo 118

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde “Powerpoint Sunusu” Kullanma Sıklığı İle Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki İlişki

Mesleki kıdem	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 Yıl	7	8.1	8	9.3	13	15.1	41	47.7	17	19.8	86	100.0
		1.8		2.0		3.2		10.2		4.2		21.5
5-10 Yıl	5	3.0	9	5.5	21	12.8	58	35.4	71	43.3	164	100.0
		1.2		2.2		5.2		14.5		17.8		41.0
11-15 Yıl	1	1.4	2	2.9	11	15.9	24	34.8	31	44.9	69	100.0
		0.2		0.5		2.8		6.0		7.8		17.2
16 Yıl ve Üzeri	-	-	4	4.9	13	16.0	38	46.9	26	32.1	81	100.0
				1.0		3.2		9.5		6.5		20.2
Toplam	13	3.2	23	5.8	58	14.5	161	40.2	145	36.2	400	100.0
		3.2		5.8		14.5		40.2		36.2		100.0
	Sd=12				X ² =27,287				P =,007			

Tablo 118 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %19.8’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %43.3’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %44.9’u, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların %32.1’i Sosyal Bilgiler derslerinde powerpoint sunusunu “her zaman” kullanmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %8.1’i, 5-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %3.0’ü, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olanların %1.4’ü aynı materyali “hiçbir zaman” kullanmamaktadır. Bu materyali grubun tümünün %3.2’si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını, %36.2’si ise “her zaman” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde powerpoint sunusu kullanma frekansı ile mesleki kıdem değişkeni arasında uygulanan Ki Kare (X²) testinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (P<05). Ulaşılan verilerden yola çıkarak, powerpoint sunusu kullanımında mesleki kıdemin önemli bir parametre olduğu ifade edilebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde; yapılan araştırmada ulaşılan bulgular tartışılmış ve elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Ayrıca elde edilen sonuçlara göre çözüm önerileri sunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

Bu araştırma ortaokul Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kendi derslerinde materyal ve teknoloji kullanım durumlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiş olup çalışmaya farklı mesleki deneyimlere sahip toplam 400 Sosyal Bilgiler öğretmeni katılmıştır. Ayrıca, araştırmada öğretmenlerin materyal kullanım sıklığının cinsiyet, öğrenim durumu ve kıdem yılı açısından farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular bağlamında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Ortaokul Sosyal Bilgiler derslerinde çeşitli teknolojiler (projektör, projekör perdesi, televizyon, bilgisayar, akıllı tahta ve slayt makinası) kullanılmaktadır. En çok kullanılan teknoloji akıllı tahta ve bilgisayar olup, en az kullanılan teknoloji slayt makinasıdır. Tepegöz, video player, video kamera, film şerit makinaları, episkop, epidiyaskop ve diya ise hiç kullanılmamaktadır.
2. Ortaokul Sosyal Bilgiler sınıflarında kullanıldığı ifade edilen bu teknolojilerin %84.2'si öğrenciler tarafından, %8.5'i yönetim amacıyla ve %7.3'ü ise öğretmenler tarafından kullanılmaktadır.
3. Ortaokul Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan teknolojilerin kullanılabilirlik durumuna bakıldığında, bu teknolojilerin %54'ünün "*iyi durumda*", %42.4'ünün "*çok iyi durumda*" ve %3.6'sının ise "*kötü durumda*" olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bu sınıflarda kullanılan teknolojilerin hemen hemen hepsi iyi olup kullanılabilir durumdadır.
4. Ortaokul Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan materyallerin kullanılabilirlik durumuna bakıldığında ise %92'sinin "*kullanılabilir olduğu*", %4.8'inin "*kısmen kullanılabilir olduğu*" ve %3.2'sinin ise "*kullanılamaz olduğu*" görülmektedir. Dolayısıyla, bu sınıflarda kullanılan materyallerin hemen hemen hepsi kullanılabilir durumda olup küçük bir kısmı kullanılamaz durumdadır.

5. Ortaokul Sosyal Bilgiler derslerinde, öğretmenlerin materyal ve teknoloji kullanım sıklığına bakıldığında, öğretmenlerin %30.5'i "*hiçbir zaman*" kullanmadığını, %13.2'si "*nadiren*" kullandığını, %23.5'i "*bazen*" kullandığını, %20.8'i "*sıklıkla*" kullandığını ifade ederken %12'si ise "*her zaman*" kullandığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %70'ine yakını sınıflarında materyal ve teknolojiyi "*nadiren – her zaman*" skalasında kullanırken, geri kalan %30.5'i kendi sınıflarında "*hiçbir zaman*" materyal ve teknoloji kullanmamaktadır.
6. Hiçbir zaman kullanılmadığı ifade edilen materyal / teknolojinin başında episkop, epidiyaskop ve kum masası gelmektedir. Her zaman kullanıldığı ifade edilen materyal / teknolojinin başında da yazı tahtası gelmektedir.
7. Öğretmenlerin materyal ve teknoloji kullanmamalarının nedenleri araştırıldığında, öğretmenlerin %67.7'si "*okulda bulunmamasından dolayı*", %15.9'u "*sınıfta bulunmamasından dolayı*", % 12.4'ü materyal/teknolojiyi "*tanımadığından dolayı*", %2.2'i okulun "*fiziksel imkanlarının uygun olmamasından dolayı*", %1.3'ü "*yeterli olmadığından dolayı*" ve geri kalan %0.5'i materyal/teknolojinin "*kullanılamaz durumda olduğundan dolayı*" materyal / teknoloji kullanmadığını ifade etmiştir.
8. Materyal / teknolojiyi kullanmama nedeni olarak bunları tanımadığını ifade edenlere daha yakından bakıldığında, öğretmenlerin % 45.5'i mobil, %33.3'ü karikatürleri, %28.2'si epidiyaskopu, %28.1'i diyoramı, %27.9'u episkopu, %24.2'si kolajı ve %14.0'ü diyagramı öğretim materyali/teknolojisi olarak tanımamaktadır.
9. Ortaokul Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan teknolojilerin edinim şekilleri birbirinden farklılık göstermektedir. Bu teknolojilerin yarısından fazlası (%51.5) hazır olarak elde edilirken, üçte biri ise bağış yoluyla, dernekler tarafından ve veliler tarafından sağlanmaktadır.
10. Ortaokul Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan materyallerin edinim şekillerine bakıldığında ise, sadece dörtte birinin hazır olarak edinildiği (%26.4), çoğunluğunun ise dernekler, katkı payı, kooperatifler ve bağışlar yoluyla elde edildiği görülmektedir.
11. Ortaokul Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin materyal/teknoloji kullanım sıklıklarının *cinsiyetleri* açısından farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik gerçekleştirilen χ^2 (ki kare) analiz sonuçları, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha sık materyal / teknoloji kullandığını göstermektedir. Ayrıca, afiş, atlas, diyagram,

duvar resmi, yazı tahtası, kolaj, kukla, küre, model, eğitsel oyun, pano, poster, dergiler, şema, gerçek eşyalar, mobil, kavram haritası, kabartma haritası, powerpoint sunumu gibi materyal / teknoloji kullanımında erkek ve kadın öğretmenler arasında kadınlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Bu materyal / teknolojilere bakıldığında, genelinin (mobil, küre, yazı tahtası hariç) öğretmenler tarafından belirli bir emek sonucunda üretilebileceği görülecektir.

12. Ortaokul Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin materyal / teknoloji kullanım sıklıklarının *öğrenim durumları* açısından farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik gerçekleştirilen χ^2 (ki kare) analiz sonuçları, eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin daha sık materyal / teknoloji kullandığını göstermektedir. Ayrıca, diyoram, episkop, film şerit makinası, yazı tahtası, kum masası, küre, pano, dergiler, mobil, kavram haritası, CD / video gibi materyal / teknoloji kullanımında eğitim fakültesi ve diğer fakülte mezunu öğretmenler arasında eğitim fakültesi mezunu öğretmenleri lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.
13. Ortaokul Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin materyal / teknoloji kullanım sıklıklarının *mesleki kıdem* açısından farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik gerçekleştirilen χ^2 (ki kare) analiz sonuçları, 5-10 yıl mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin daha sık materyal / teknoloji kullandığını göstermektedir. Ayrıca, afiş, atlas, diyagram, yazı tahtası, kukla, slayt makinası, akıllı tahta, kaynak kitap, mobil, kabartma harita, bilgisayar, powerpoint sunusu gibi materyal / teknoloji kullanımında mesleki kıdem değişkeni istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır.

5.2. Tartışma

Sosyal Bilgiler dersi tarih, coğrafya, antropoloji, sosyoloji gibi çok çeşitli disiplinleri içerisinde barındıran kapsamlı ve miğfer nitelikte bir derstir. Bu ders kapsamında yer alan kavramların ve terimlerin sayısı oldukça fazla olup bunların kavranmasında materyallerin yeri oldukça önemlidir. Dolayısıyla, diğer derslerde de olduğu gibi sosyal bilgiler derslerine ilişkin öğretim süreçlerinde araç, gereç, materyal ve teknolojilerin kullanılması hem öğretimin somutlaşmasına hem de öğrenci katılımını teşvik ederek öğrenmenin kalıcı olmasını sağlayacaktır (Nalçacı ve Ercoşkun, 2005).

Öğretim süreçlerinde materyal/teknoloji kullanım durumlarının ve bunların çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesine yönelik yürütülen bu araştırmada, öğretmenlerin yaklaşık %70'inin çeşitli kullanım sıklıklarında öğretim

süreçlerinde materyal/teknoloji kullandıkları görülmektedir. Sosyal bilgiler sınıflarında her zaman kullanılan materyallerin başında yazı tahtası (%73.3), akıllı tahta (%68.8) ve kaynak kitap (%42.5) gelirken, hiç kullanılmayan materyallerin başında episkop (%98.5), epidiyaskop (%98), film şerit makinası (%95.8), tepegöz (%95.5), diyoram (%86.3) ve kum masası (%97.8). Bazı materyal / teknolojilerin sık kullanılmasına karşın bazılarının ise hiç kullanılmaması, okulların ve sınıfların mevcut imkanları ile materyallere olan ulaşım kolaylığı veya zorluğu ile ilişkili olabilir. Derslerde kullanılan teknolojilerin daha çok kimler tarafından kullanıldığına bakıldığında, genel olarak bu teknolojilerin %84.2 oranında öğrenciler tarafından kullanıldığı ifade edilmiştir. Projektör, projektör perdesi ve slayt makinası daha çok öğretmenler tarafından kullanılırken, akıllı tahta ve bilgisayar ise daha öğrenciler tarafından kullanılmaktadır. Bu bulgular, öğretmenlerin daha çok öğrenci merkezli bir sınıf ortamı oluşturmak istemelerine bağlı olarak öğrencilerin teknoloji kullanımı teşvik etmeleri şeklinde açıklanabilir. Bazı teknolojilerin daha çok öğretmenler tarafından kullanılıyor olması bunların teknik bilgi gerektirmesi veya daha hassas kullanımın gerektiriyor olmasından kaynaklanabilir.

Sezer, Bölükbaşı ve Polat (2005), coğrafya öğretmenleriyle yaptıkları araştırmada, coğrafya öğretmenlerinin sınıflarında sıklıkla kullandıkları materyallerin harita, küre, atlaslar, kaynak kitaplar, fotoğraflar ve dergiler olduğunu ifade etmiştir. Çelikkaya (2013), farklı mesleki kıdeme sahip sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapmış olduğu araştırmada, öğretmenlerin %62'sinin kendilerinin materyal hazırlayıp derslerde kullandıklarını, sınıflarda en sık kullandıkları materyallerin tahta, yerküre, harita ve yazılı materyaller olduğunu rapor etmiştir. Çoban ve İleri (2013), sosyal bilgiler öğretmenleri ile yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin sınıflarında her zaman kullandıkları materyallerin başında bilgisayar, projeksiyon, kaynak kitaplar, internet ve haritalar olduğunu, çoğunlukla kullandıkları materyallerin başında ise harita, CD / video, kaynak kitaplar, atlaslar ve kürenin geldiğini ifade etmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan diğer bir araştırmada, Öztürk, Keskin ve Keskin (2004), öğretmenlerin sınıflarında kullandıkları materyal/teknolojilerin başında kara tahta, harita, atlas ve küre gelmektedir.

Her ne kadar öğretmenler öğretim ortamını zenginleştirmek için materyal / teknoloji kullandıklarını belirtmiş olsalar da tepegöz, video player, video kamera, film şerit makinaları, episkop, epidiyaskop ve diya gibi teknolojiler hiçbir sosyal bilgiler öğretmeni tarafından kullanılmamaktadır. Kullanılmayan bu teknolojilerin yerini akıllı tahta ve bilgisayarın aldığı söylenebilir.

Öğretmenlerin bazı teknolojileri kullanmama gerekçelerine bakıldığında, bunların başında okulda bulunmaması gelmektedir. Bu gerekçeyi sırasıyla sınıfta bulunmaması, öğretmenlerin ilgili materyali tanımaması, okulun fiziksel koşullarına uygun olmaması, yeterli olmaması ve kullanılamaz durumda olması takip etmektedir. Bu gerekçelerin içinde en çarpıcı olanı öğretmenlerin kullanmadıkları materyali tanımaması veya bilmemesidir. Gerek hizmet öncesi gerekse hizmet içi eğitimlerde materyal ve teknoloji kullanımına ilişkin öğretmenlere bilgiler sağlanmaktadır. Ancak öğretmenlerin bu materyalleri tanımamış, duymamış veya bilmiyor olması hizmet içi ve hizmet öncesi eğitimlerin yeniden gözden geçirilmesine olan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu durum, öğretmenlerin kendilerini sınıfta kullanılan teknolojiler konusunda yetiştirme çabası içinde olmaması veya araştırmalar, okumalar yaparak ve çeşitli eğitimlere, seminerlere katılarak kendi yetersiz oldukları alanlarda bilgi eksikliklerini gidermeye çalışmamaları şeklinde de açıklanabilir. Alan yazında, Sosyal bilgiler öğretmenlerin materyal ve teknoloji kullanım durumlarını ortaya koymaya yönelik yapılan çalışmaların olduğu görülmektedir. Sezer, Bölükbaşı ve Polat (2005), coğrafya öğretmenleri ile yaptığı araştırmada, öğretmenlerin sınıflarında materyal kullanmamalarının nedenleri olarak materyallerin okullarda hiç veya yeterli sayıda olmaması, okulun fiziki yetersizlikleri, kaynak yetersizliği ve öğretmenlerin materyal kullanma konusunda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaması olduğunu belirtmiştir. Demirel ve Altun (2009) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin derslerde araç – gereç kullanmamalarının altında yatan temel sebeplerden bazılarının araç-gereçlerin karmaşık olması ve öğretmenlerin bu araç-gereçleri kullanma bilgi ve becerisi açısından yetersiz olmaları olduğunu gösterilmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin araç – gereç temini konusunda okulun ve çevresinin sosyo-ekonomik açıdan yetersiz kalması da Fidan (2008) tarafından yapılan çalışmada materyal kullanmama nedeni olarak ortaya çıkmıştır. Diğer bir çalışmada ise, Gülüm ve Ulusoy (2009), her ne kadar öğretmenler materyal kullanma konusunda istekli olduklarını ifade etmiş olsalar da maddi yetersizlikler, materyale ulaşma konusundaki sınırlılıklar, bilgi-teknoloji sınıflarının olmaması ve zaman sorunu gibi nedenlerden dolayı materyal kullanımlarının sınırlı kaldıklarını belirtmişlerdir. Çelikkaya (2013) ise Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kendi sınıflarında materyal kullanmamalarının nedeni olarak elektronik tahta (%92), opakprojektörü (%88), döner levha (%62) ve döner levha (%58) gibi materyalleri okullarında olmamasından dolayı; diyorama için (%74) materyali tanımaması; karton (%30) ve Data show (%20) için materyal hazırlamak için vakitlerinin olmamasını; gazete için öğrenci sayısı ve fiziksel koşulları gerekçe olarak belirtmişlerdir. Çoban ve İleri (2013) sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıflarında öğretim

materyallerinden yararlanmamalarının başında ilgili öğretim materyalinin okul hiç bulunmaması ve yetersiz bulunması olduğunu belirtmişlerdir. Öztürk, Keskin ve Keskin (2004), sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıflarında materyal / teknoloji kullanmamalarının nedeni olarak eş başta ilgili materyalin okullarında bulunmaması ve ilgili materyali tanımamaları olduğunu rapor etmişlerdir.

Ortaokul sosyal bilgiler öğretmenlerinin materyal/teknoloji kullanım sıklıklarının cinsiyetleri, öğrenim durumları ve mesleki kıdemleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek üzere belirlenen 34 materyal / teknoloji için ayrı ayrı olmak üzere χ^2 (ki kare) analizleri gerçekleştirilmiştir. Cinsiyet, eğitim durumu ve mesleki kıdem değişkenlerinin bazı materyal / teknolojilerin kullanımında istatistiksel olarak farklılaşmaya neden olduğu görülmektedir.

Cinsiyetin etkisine yönelik gerçekleştirilen χ^2 (ki kare) analizleri, cinsiyetin *afiş* (bkz.Tablo 15.1), *atlas* (bkz.Tablo 15.2), *diyagram* (bkz.Tablo 15.4), *duvar resmi* (bkz.Tablo 15.6), *yazı tahtası* (bkz.Tablo 15.12), *kolaj* (bkz.Tablo 15.13), *kukla* (bkz.Tablo 15.14), *küre* (bkz.Tablo 15.16), *model* (bkz.Tablo 15.17), *eğitsel oyun* (bkz.Tablo 15.18), *pano* (bkz.Tablo 15.19), *poster* (bkz.Tablo 15.20), *dergiler* (bkz.Tablo 15.21), *şema* (bkz.Tablo 15.23), *gerçek eşyalar* (bkz.Tablo 15.24), *mobil* (bkz.Tablo 15.28), *kavram haritası* (bkz.Tablo 15.29), *kabartma haritası* (bkz.Tablo 15.30), *powerpoint sunumu* (bkz.Tablo 15.34) gibi materyal / teknoloji kullanımında istatistiksel bir farklılaşmaya neden olduğunu göstermektedir. Tüm bu araçların kullanım sıklığı kadın öğretmenler lehinedir. Diğer bir ifade ile kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre ismi geçen materyal ve teknolojileri daha sıklıkla kullanmaktadırlar. Anlamli farklılığın gözlemlendiği materyallerin doğasına bakıldığında çoğunluğunun el yapımı ve emek gerektiren ürünler olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, kadın öğretmenler kendi sınıflarında kullanmak üzere el emeği gerektiren materyalleri erkek öğretmenlere göre daha fazla kullandıkları anlaşılmaktadır. Bu da kadın öğretmenlerin erkekler ile karşılaştırıldığında kendi materyallerini kendilerinin tasarlama eğiliminde olduklarının bir göstergesi olabilir. Alan yazında cinsiyetin materyal kullanımına ilişkin etkisinin olup olmadığını ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. Akpınar ve Turan (2002), yapmış oldukları araştırmada, Fen ve Teknoloji derslerinde erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden daha fazla materyal kullandığını belirtmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yaptığı araştırmada, Çelikkaya (2013) cinsiyetin materyal kullanımına bir etkisinin olmadığını bulmuştur. Benzer şekilde, Şahin (2015) farklı kademelerdeki ve branşlardaki öğretmenlerle yaptığı araştırmada, cinsiyet faktörünün

öğretim materyali kullanmaya bir etkisinin olmadığını rapor etmiştir. Karamustafaoğlu (2004), Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile yaptığı araştırmada kadın ve erkek öğretmenler arasında materyal kullanımını açısından anlamlı bir farkın olmadığını saptamıştır.

Öğrenim durumunun etkisine yönelik gerçekleştirilen χ^2 (ki kare) analizleri, bu faktörün *diyoram* (bkz.Tablo 16.5), *episkop* (bkz.Tablo 16.8), *film şerit makinası* (bkz.Tablo 16.9), *yazı tahtası* (bkz.Tablo 16.12), *kum masası* (bkz.Tablo 16.15), *küre* (bkz.Tablo 16.16), *pano* (bkz.Tablo 16.19), *dergiler* (bkz.Tablo 16.21), *mobil* (bkz.Tablo 16.28), *kavram haritası* (bkz.Tablo 16.29), *CD / video* (bkz.Tablo 16.34) gibi materyal / teknolojilerin kullanımını açısından farklılaşmaya neden olduğunu göstermektedir. Tüm bu materyal / teknolojilerin kullanım sıklığı Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenler lehinedir. Ancak, anlamsal farklılaşmanın gözlemlendiği bazı materyaller eğitim fakültesi mezunu öğretmenleri tarafından neredeyse hiç kullanılmazken veya daha az kullanılırken (*diyoram*, *episkop*, *film şerit makinası*, *mobil*, *kum masası*) bazıları orta düzeyde (*küre*, *dergi*, *kavram haritası*) bazıları ise çok daha sık (*yazı tahtası*, *pano*, *CD/Video*) kullanılmaktadır. Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin daha sık kullandıkları materyaller en rahat ulaşılabilen araçlar olup özellikle yazı tahtası tüm öğretmenlerin kendi sınıflarında kullandıkları bir araçtır. Diğer yandan Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin hiç kullanılmadıkları veya çok nadir kullandıklarını ifade ettikleri *diyoram*, *episkop*, *film şerit makinası*, *mobil* ve *kum masası* erişimi daha sınırlı olan, kullanım açısından teknik bilgi gerektiren, pahalı ve okullardaki mevcut olma durumu açısından sınırlı olabilecek materyallerdir. Ancak nadir olarak kullanıldığı ifade edilen materyaller *küre*, *dergiler* ve *kavram haritalarıdır*. Her ne kadar kullanımı oldukça kolay, çok fazla teknik bilgi gerektirmeyen ulaşımı da kolay olan bu materyallerin nadiren kullanılıyor olması düşündürücüdür. Öğretmenlerin materyal / teknoloji kullanmama nedenlerine bakıldığında (Bk. Tablo 13), *küre* için öğretmenlerin %77.2'si okullarında bulunmadığını; *dergiler* için öğretmenlerin %30.8'i okulda bulunmadığını, %38.9'u sınıfta bulunmadığını, %29.1'i ise yetersiz olduğunu; *kavram haritası* için öğretmenlerin %62.5'i okulda bulunmadığını, %37.5'i sınıfta bulunmadığını ifade ederek bu materyalleri kullanmadıklarını belirtmektedirler. Halbuki *kavram haritası* öğretmen tarafından yapılabilecek bir materyal olup, okul ve sınıfta bulunması zorunlu veya gerekli değildir. Bu durum öğretmenlerin bu materyali hazırlamayı bilmemeleri ve hazırlamak için emek harcamak istememeleri şeklinde açıklanabilir. Çelikkaya (2013), mezuniyet durumunun Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin materyal kullanımına bir etkisinin olmadığını bulmuştur. Diğer yandan, Karamustafaoğlu (2006) Fen ve Teknoloji

öğretmenlerinin mezun oldukları fakülte türünün onların materyal kullanımını etkilediğini, Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin materyal kullanım düzeylerinin, Fen – Edebiyat Fakültesi ve Eğitim Yüksekokulu mezunu öğretmenlerin materyal kullanım düzeylerinden daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.

Mesleki kıdemin etkisine yönelik gerçekleştirilen χ^2 (ki kare) analizleri, bu faktörün *afiş* (bkz. Tablo 17.1), *atlas* (bkz. Tablo 17.2), *diyagram* (bkz. Tablo 17.4), *yazı tahtası* (bkz. Tablo 17.12), *kukla* (bkz. Tablo 17.14), *slayt makinası* (bkz. Tablo 17.11), *akıllı tahta* (bkz. Tablo 17.25), *kaynak kitap* (bkz. Tablo 17.26), *mobil* (bkz. Tablo 17.28), *kabartma harita* (bkz. Tablo 17.23), *bilgisayar* (bkz. Tablo 17.31), *powerpoint sunusu* (bkz. Tablo 17.34) gibi materyal / teknolojilerin kullanımı açısından farklılaşmaya neden olduğunu göstermektedir. Gruplar arasında kullanım açısından farklılaşmanın olduğu materyal / teknolojilerinin hemen hepsinde 5 – 10 yıl tecrübeye sahip olan öğretmenler lehine bir kullanım sıklığının olduğu ve kullanım sıklığını materyal / teknolojiler bağlamında farklılık gösterdiği görülmektedir. Diyagram, kukla ve slayt makinasını en az kullanan veya hiç kullanmayan grup 5-10 yıl deneyime sahip olanlar iken yine afiş, atlas, yazı tahtası, akıllı tahta, kaynak kitap, mobil, kabartma harita ve bilgisayarı en çok kullanan grup da 5 – 10 yıl deneyime sahip olan öğretmenlerdir. Sadece powerpoint sunumunu en sık kullanan grup 11-15 yıl deneyime sahip olan öğretmenlerdir. Çelikkaya (2013) eğitim durumunun Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin materyal kullanıma etkisinin olduğunu, döner levha, büyük boy resim ve diorama kullanımının mesleki kıdem açısından farklılaştığını rapor etmiştir. Ancak Şahin (2015), öğretmenlerin hizmet süresinin onların sınıflarında öğretim materyali kullanmalarını etkilemediğini bulmuştur. Benzer şekilde, Karamustafaoğlu (2006), yapmış olduğu araştırmada, Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin materyal kullanımlarının mesleki deneyimleri açısından farklılaşmadığını saptamıştır.

5.3. Öneriler

Çalışma kapsamında ortaya konulan öneriler iki alt başlıkta verilmiştir.

5.3.1. İleride Yapılacak Olan Çalışmalar İçin Öneriler

1. Bu araştırma İstanbul ilinin belirli ilçelerinden seçilen belirli sayıdaki öğretmen grubu ile yapılmış bir çalışma olup, Türkiye genelinde materyal /teknoloji kullanımına yönelik genel bir tablo ortaya koymak için bölgeleri en iyi yansıtan geniş katılımcı bir örneklem ile benzer bir çalışma yürütülebilir.

2. Bu araştırmada, değişken olarak cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan fakülte gibi değişkenler ele alınmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, bu değişkenlere ek olarak, okul türü (özel – devlet), yerleşim alanı türü (kırsal – kentsel), en son alınan eğitim durumu (lisans, yüksek lisans) vb. gibi değişkenler dikkate alınarak kıyaslama yapılabilir.
3. Öğretmenlerin sınıf içi kullanımı sıklığını etkileyen faktörlerin bir bütün olarak sunulacağı modelleme çalışmaları tasarlanmalıdır. Böylelikle, öğretmenlerin materyal kullanımını etkileyen faktörler birada daha açık ve net bir şekilde sunulabilir.
4. Bu araştırma nicel bir çalışma olup öğretmenlerin kullanım sıklığını ve bunu etkileyen bazı değişkenleri ortaya koymuştur. Bundan sonra, öğretmenlerin kullanım sıklığını, materyalleri/teknolojileri neden kullanıp kullanmadıklarını, hangi durumlarda kullanmayı tercih ettiklerini, kullanımlarının öğretim sürecine olan katkısının nasıl olduğunu belirlemek için hem görüşmeye hem de gözleme dayalı nitel çalışmalar yürütülebilir.
5. Örnek olay incelemesi yapılarak, deneyimli – az deneyimli, devlet okulu – özel okul, kentsel – kırsal, kadın – erkek gibi değişkenler ele alınmak suretiyle bu farklılıkların sınıf için materyal/teknoloji kullanımına nasıl etkilediğine ilişkin derinlemesine araştırmalar yürütülebilir.

5.3.2. Uygulamalar ve Planlamalar Açısından Öneriler

1. Öğretim materyal ve teknolojileri kullanımının öğrenme sürecini zenginleştirdiği ve öğrenmeyi kolaylaştırdığı anlayışından yola çıkıldığında materyal kullanımı teşvik edilmelidir.
2. Öğretim sürecinde materyal / teknoloji kullanımının yanında bunların çeşitliliğine de yer verilmeli ve kullanımı teşvik edilmelidir.
3. Okullardaki materyal / teknolojilerin zenginleştirilmesi için gerek kamu gerekse dernek, vakıf, aile birlikleri gibi kurumlarla yakın temasa geçilmeli ve materyal temini sağlanarak eksiklikler giderilmeli, sorunlu materyaller ya değiştirilmeli ya da tamir edilmelidir.
4. Müdürler ve ilgili öğretmenler sınıflardaki ve okulun genelindeki öğretim sürecinde kullanılacak olan materyallere ilişkin (yeterli, yetersiz, eksik, bozuk şekilde) bilgilendirme metnini düzenli olarak İl Müdürlüklerine ve Milli Eğitim Bakanlığına

- göndermeli, bunun neticesi olarak okullardaki eksiklikler bakanlık tarafından giderilmelidir.
5. Öğretim materyal/teknolojilerinin öğretmenler tarafından daha yoğun ve sık şekilde kullanılmasına yönelik öğretmen eğitimleri (hizmetiçi eğitimler) düzenlenmeli, bu eğitimlerde çeşitli materyaller hakkında bilgi verilerek bunların nasıl kullanılacağı, öğretim sürecine olan katkıları, sınırlılıkları gibi konular ele alınmalıdır. Öğretmenlerin materyal/teknoloji kullanımı konusundaki bilgi yetersizlikleri giderildiğinde bunların öğretim süreçlerinde kullanım sıklığı ve çeşitliliği de artacaktır.
  6. Hizmet öncesi eğitim süreçlerinde yer alan Eğitim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersleri, öğretmenlerin gerçek öğretmenlik deneyimlerinde kullanabilecekleri materyaller tasarımları, okullarda bulunan ve öğretim süreçlerinde kullanılan materyaller hakkında daha detaylı bilgi vermeleri açısından yeniden güncellenmelidir. Bu bağlamda, Milli Eğitim Bakanlığının genelde YÖK ile özelden ise eğitim fakülteleri ile yakın temasla bulunarak okullardaki materyallerin kullanımı, yeni materyaller üretimi gibi konularda yakın işbirliği yapmaları önerilebilir.
  7. Öğretim materyal / teknolojilerinin düzenli olarak kullanımı, sorunların yerinde ve anında tespit edilerek giderilmesi, korunması ve bakımı ile öğretmenlere hem düzenli teknik destek sağlama hem de bilgilendirme yapma amacıyla okulların bünyesinde eğitim teknoloji merkezleri kurulmalıdır.
  8. Materyal kullanım sıklığı açısından bakıldığında öğretmenlerin mesleki kıdemi etkili olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, okullara yeni atanan ve tecrübeli öğretmenler arasında etkili bir koordinasyon sağlanmalı, tecrübe aktarımı yoluyla materyal kullanımı teşvik edilmelidir.
  9. Materyallerin / teknolojilerin bazıları (akıllı tahta, bilgisayar, mobil, atlas, küre vb.) hazır alınabilen bazıları ise öğretmen yapımıdır (powerpoint sunumu, poster, kukla vb.). Öğretmenlerin sınıflarında kendi materyallerini tasarlayarak kullanmaları teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akinoğlu, O. (2011). Yapılandırmacılık. B. Oral (Ed.), *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları* (ss.515-533). Ankara: Pegem Akademi.
- Akpınar, B. ve Turan, M. (2002). İlköğretim okullarında fen ve teknoloji eğitiminde materyal kullanımı. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı, Cilt: 1*, 219-225, ODTÜ, Ankara.
- Aküzü, C. (2017). Eğitim ve teknoloji ile ilgili temel kavramlar. R. Sever ve E. Koçoğlu (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojisi ve Materyal Tasarımı* (ss.1-15). Ankara: Pegem Akademi.
- Alkan, C. (1989). *Eğitimde yeni teknolojiler ve bilgisayara geçiş*. Eğitim Bilimleri Sempozyumu Bildiriler. Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi* (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık
- Alkan, C. (2005). *Eğitim teknolojisi* (8.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alptekin S., Harnett, H., Öztürk, M. ve Smart, D. (2009). *Çok kültürlü bir Avrupa için tarih ve sosyal bilgiler eğitimi*. Ankara: Harf Eğitim Yayıncılık.
- Arslan, Ö. (2008). *İlköğretim 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülık dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve hatırd tutma düzeyleri üzerindeki etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 230943).
- Ataizi, M. (2003). Öğretim gereçlerinin geliştirilmesi değerlendirilmesi: Görsel, işitsel araçlar. F. H. Odabaşı (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Değerlendirme, Geliştirme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Avşar, S. (2010). *İlköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler derslerinde coğrafya konularının öğretiminde materyal kullanımının öğrenci başarısına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 264333).
- Aydemir, H (2011). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereçleri kullanım düzeyleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 36(1), 163-182. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/49871.pdf>

- Aytekin, İ. (2015). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bakaç, E. (2015). *Öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersine yönelik tutumları, yaratıcılık algıları ve öz-yeterlik inançları arasındaki ilişki* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 386932).
- Barth, J. L. ve Demirtaş Abdullah (1997). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretimi öğretmen kılavuzu*. Ankara: YÖK Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Yayınları.
- Bayram, S. (1999). *Bilgisayar destekli öğretim teknolojileri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Çekbaş, Y., Yakar, H., Yıldırım, B. ve Savran, A. (2003). Bilgisayar destekli eğitimin öğrenciler üzerine etkisi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(4),76-78. Erişim adresi: <http://www.tojet.net/volumes/v2i4.pdf>
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereç ve materyallerini kullanma düzeyleri. *Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1),73-105. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/187958.pdf>
- Çelikkaya, T. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç ve materyal kullanımının önemi. R. Sever ve E. Koçoğlu (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojisi ve Materyal Tasarımı* (ss. 37-61). Ankara: Pegem Akademi.
- Cemil, Ö., Keskin, C. S. ve Otluoğlu, R. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çetintürk, F. (2014). *Okul duvarlarında yer alan görsel materyallerin sosyal bilgiler öğretimindeki yerine ilişkin öğrenci görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 366338).
- Çilenti, K. (1988). *Eğitim teknolojisi ve öğretim*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Çoban A. ve İleri, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyalleri kullanma düzeyleri ve kullanamama sebepleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(1), 194-213. Erişim adresi: <http://dergi.amasya.edu.tr/article/view/1031000066/1031000034.pdf>

- Coşkun, S. (2001). *İlköğretim okulu 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler derslerinde materyal/teknoloji kullanım durumu* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 106748).
- Demirci A., Taş İ. ve Özel A. (2007). Türkiye’de ortaöğretim coğrafya derslerinde teknoloji kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*. 15, 37-54. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/3127.pdf>
- Demirel, Ö. (2001). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: PegemA Yayınevi.
- Demirel, Ö. ve Altun E. (Ed.). (2007). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Altun, E. (2009). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Yağcı, E. (2007). Eğitim, öğretim teknolojisi ve iletişim. Demirel, Ö ve Altun, E. (Ed.). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (ss.1-25). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. ve Yağcı, E. (2004). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme* (5.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A . (2004). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/50439.pdf>
- Doğanay, H. (2002). *Coğrafya öğretim yöntemleri*. İstanbul: Akif Yayınevi.
- Eker, A. (2003). *Ortaöğretim coğrafya eğitim-öğretiminde görsel materyallerin kullanımı ve öğrenme üzerine etkileri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 124920).
- Ekizoğlu, N. (2011). Öğretim yansıtıcıları ve materyalleri. Uzunboylu H. (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım* (ss.94-136). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erden, M. (t.y.). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Alkim Yayınevi.

- Ergani, K. (2010). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim yöntem ve teknikleri ile materyal kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 257211).
- Ergin, A. (1998). *Öğretim teknolojisi ve iletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitim bilim dergisi*, 1(1), 48-61. Erişim adresi: <https://keg.aku.edu.tr/arsiv/c1s1/c1s1m4.pdf>
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi
- Gülüm, K. ve Ulusoy, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde tarih ve coğrafya konuları işlenirken öğretmenlerin materyal kullanma durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 85-99. Erişim adresi <http://dergipark.gov.tr/article-file/15550.pdf>
- Günden, S. (1995). *İlköğretim kurumlarında sosyal bilgiler öğretimi ve sorunları*. Türk Eğitim Derneği Öğretim Dizisi. Ankara: Safak Matbaacılık.
- Gündüz, Ş. ve Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(1),43-48. Erişim adresi: <http://www.tojet.net/articles.pdf>
- Güngördü, E. (2001). *İlköğretim okullarında hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Helvacı, M. A. (2008). Okul yöneticilerinin teknolojiye karşı tutumlarının incelenmesi: Uşak ili örneği . *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 115-133. doi: 10.1501/Egifak_0000000200
- İçöz, A. Ş. (2009). *İlköğretim kurumlarındaki eğitsel afişlere yönelik öğrenci, öğretmen ve uzman görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 234442).
- İşlak, O. (2011). *Yapılandırmacı yaklaşım temelli, bilgisayar tabanlı sosyal bilgiler öğretim materyalinin etkililiği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 302842).
- İşman, A. ve Eskicumalı, A. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Sempati Kitapevi.

- Kaptan, M. (2003). *Ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin eğitim teknolojileri ve materyal kullanım düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 136849).
- Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri: Amasya ili örneği. *AÜ. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 90-101. Erişim adresi: <https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler.pdf>
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi* (8. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, H. ve Aydın F. (2011). Sosyal bilgiler dersindeki coğrafya konularının öğretiminde akıllı tahta uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri. *Türk Dünyası Dergisi*. 3 (1), 179-189. Erişim adresi: <http://www.dieweltdertuerken.org/index.pdf>
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme* (2.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Kayağ, R. (2009). *Sosyal bilgiler dersinin etkililiği açısından materyal kullanımı ve gezi gözlem metodunun uygulanması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 241842).
- Koçoğlu, E. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde akıllı tahta kullanımı. R. Sever ve E. Koçoğlu (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojisi ve Materyal Tasarımı* (ss. 163-176). Ankara: Pegem Akademi.
- Koşar, E., Avcı, U. ve Yüksel, S. (2001). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Koşar, E., Yüksel, S., özkılıç, R., Avcı, U., Alyaz, Y. ve Çiğdem, H (2003). *Öğretim teknolojileri ve materyalleri geliştirme* (2.Baskı). Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Köstüklü, N. (1999). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*. Konya: Kuzucular Ofset.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (1. Baskı).Ankara : Nobel Yayınları.
- Küçükahmet, L. (2009). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (23. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Küçükahmet, L. (2002). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- MEB. (2002). *Eğitim teknolojisi kılavuzu*. Ankara: Semih Ofset Yayınları.
- MEB. (2005). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı kılavuzu*. Ankara: MEB Basımevi.

- MEB. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı* (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). Ankara.
- Meydan, A. (2001). *İlköğretim birinci kademe sosyal bilgiler öğretimi coğrafya ünitelerinin işlenişinde laboratuvar ve görsel - işitsel materyal kullanımının öğrencilerin niteliksel gelişimine etkisinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 110637).
- Moffat, M.P. (1957). *Sosyal bilgiler öğretimi*. (Çev. N. Oran). İstanbul: Maarif Basımevi.
- Nalçacı A., ve Ercoşkun, M. H. (2005). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde kullanılan materyaller. *Kazım Karabekir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 141-154. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/31424>
- Namal, R. (2011). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan ülkemizde nüfus ünitesinin öğretiminde görsel materyallerden yararlanmanın öğrenci başarısı üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 299764).
- Nurses, S. (2014). *6. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan "Türkiye'de iklim bölgeleri" konusunun öğretiminde görsel materyalleri kullanmanın öğrenci başarısına etkileri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 356852).
- Özdemir, K. (2014). *Ortaöğretim tarih derslerinde kullanılan görsel materyallerin öğrenci akademik başarı ve tutumuna etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 381474).
- Özer, A. (2004). Karikatür, popüler kültür ve popüler karikatür. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, (57), 246-249. Erişim adresi: <http://www.izelrozentel.com/tr/basinda-izel/Milli-Egitim-Bakanligi-Egitim-Dergisi-Kasim-2004.pdf>
- Özkılıç, R., Sarıtaş, M., Şentürk, A., Avcı, U., Çalışkan, N. ve Karadağ, E. (2007). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. Öztürk C. (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi: Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (Ed.). (2009). *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Öztürk, C. ve Oltuoğlu, R. (2011). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller* (4. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Öztürk, C., Keskin, S. ve Keskin, Y. (2004). İlköğretim okulu 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler derslerinde materyal / teknoloji kullanım durumu. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19, 107-120. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/1673.pdf>
- Öztürk, C., Karabacak, Z. ve Öğrenir, L. (2005). *Sosyal bilgiler ders kitabı*. İstanbul: Sürat Yayınları.
- Romiszowski, A. J. (1998). New Technologies For Human Resource Development: What Works; What Makes Sense. *Education In The Information Age*. New York: Inter-American Development Bank.
- Safran, Mustafa vd., (2006). *İlköğretim soysal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu. ilköğretim programları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Sağlam, H. İ. (2006). *Türkiye'deki davranışçı ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğretim uygulamasının değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 186457).
- Şahin, C. (1998). *Coğrafyaya giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayınları.
- Şahin, M. (2015). Öğretim materyallerinin öğrenme – öğretme sürecindeki işlevine ilişkin öğretmen görüşlerinin analizi. *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 995-1012. Eişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/209826.pdf>
- Şahin, T. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Anı Yayınları.
- Sarıtaş, M. (2013). Öğretimde yararlanılan araç - gereçler ve etkili kullanımı. Sarıtaş, M. (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (ss.55-102). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Seferoğlu, S. S. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sever R. ve Koçoğlu, E. (Ed.). (2013). *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Sever, R. (2015). Sosyal bilgilerde mekansal öğrenme ortamları ile ilgili temel kavramlar. R. Sever ve E. Koçoğlu (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Mekansal Öğrenme Ortamları* (ss.1-11). Ankara: Pegem Akademi.
- Sever, R. ve Koçoğlu, E. (Ed.). (2015). *Sosyal bilgiler eğitiminde mekansal öğrenme ortamları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sezer, A., Bölükbaşı, O. ve Polat, Ü. (2005). Coğrafya öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyallerini kullanma düzeyleri ve kullanamama sebeplerinin belirlenmesi (Niğe ili örneği). *II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi*. Van: Milli Eğitim Basımevi.
- Şimşek, N. (1997). *Öğretmen ve öğretmen adayları için derste eğitim teknolojisi kullanımı*. Ankara: Anıl Yayıncılık.
- Şimşek, N. (2007). *Öğretim teknolojileri kullanımı ve materyal geliştirme* (Uygulama örnekleriyle). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Sönmez, V. (1997). *Sosyal bilgiler öğretilimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretim öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). *Bilgiler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve önemi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Tarman, B. ve Baytak, A. (2011). Teknolojinin eğitimdeki yeni rolü: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bakış açıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10(2), 891 -908. Erişim adresi: <http://www.academia.edu/download/7870667/403-1725-1-PB.pdf>
- Taşpınar, M. (2005). *Kuramdan uygulamaya öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Tay, B. ve Öcal, A. (Ed.). (2015). *Özel Öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretilimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tınmaz, H. (2013). Sosyal ađ web siteleri ve sosyal ağların eğitimde kullanımı. Çağiltay, K ve Göktaş, Y. (Ed.), *Öğretim Teknolojinin Temelleri: Teoriler, Araştırmalar, Eğilimler*, (ss. 615-630). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Tonga, D. (2007). *İlköğretim 5. sınıf m.e.b. sosyal bilgiler ders kitabında yer alan görsel materyallerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 211680).
- Türker, H. ve Yaylak, E. (2011). İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde internet tabanlı öğretim yönteminin ders başarısına etkisi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 29, 162-177. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/deubefd/issue/25122/265281.pdf>
- Tutaysalgir, H. (2006). *PowerPoint sunu programıyla hazırlanan sosyal bilgiler dersi öğretim materyalinin öğrenci tutum ve performanslarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 187915).
- Tüzün, H. (2008). *İlköğretim 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında (Meb yayınları) Atatürkçülük bölümünün görsel materyallerle öğretilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 218893).
- Ulusoy, K. ve Gülüm, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde tarih ve coğrafya konuları işlenirken öğretmenlerin materyal kullanma durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 85-99. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/15550.pdf>
- Uşun, S. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarım: Tasarım seçim, geliştirme, kullanım, yönetim değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalın, H. İ. (2004), *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme* (13.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yalın, H. İ. (2010). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme* (22.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yaman, H. (2007). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersi bağlamında Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımına ilişkin yeterlilik ve algıları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7(1), 57-71. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/93078.pdf>
- Yangın, S. (2011). Öğretim sürecinde kullanılan araçlar ve etkili kullanımı. Küçük M. (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (ss. 44-71). Ankara: Nobel Yayınları.
- Yanpar, T. (2007). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (8. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Yeşiltaş E. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde öğretim materyalleri ve teknolojileri. Safran M. (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (ss. 225-241). Ankara: Pegem Akademi.
- Yiğit, N., Alev, N., Altun, T., Özmen, H. ve Akyıldız, S. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Trabzon: Derya Kitapevi yayınları.
- Yıldız, H. N. (2016). *Türkçe öğretmenlerinin derslerde materyal kullanımına ilişkin görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 430758).
- Yıldız, R., Sünbül, A. M., Koç, M. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Mikro Basın Yayın Dağıtım.
- Yurteri, H. (2012). *Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitaplarında materyal kullanımı (1931-2008)* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 345905).

EKLER

EK 1: Öğretmen Anket Formu

Değerli Meslektaşlarım,

Merhaba adım İbrahim KARALOĞLU. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında yüksek lisans öğrencisiyim. **Sosyal Bilgiler Derslerinde materyal ve teknoloji kullanım durumunu saptamak** amacıyla araştırma yapmaktayım. Bu çalışmada öğretim programının sınıftaki uygulayıcıları olan siz değerli öğretmenlerimizin derslerinizde kullandığınız materyal ve teknoloji noktasında görüşlerine ihtiyaç duymaktayım.

Öncelikle samimi cevaplarınız ve yardımlarınız için çok teşekkür ederim. Araştırma için cevap verilecek anket 2 bölümden oluşmaktadır. I. bölümde kişisel bilgiler yer almaktadır. II. Bölüm siz değerli öğretmenlerimizin ders sırasında kullandığı materyal ve teknoloji ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Sorulara cevap verirken; ilgili kutunun içine (✓) işareti koymanız yeterli olacaktır.

Araştırmanın geçerliliği cevaplarınızın samimiyetine bağlıdır. İsmi çalışmamızın ahlakı doğrultusunda gizli tutulacaktır. Bu araştırmanın yapılmasına vereceğiniz katkılardan dolayı tekrar teşekkür eder saygılarımı sunarım.

İbrahim KARALOĞLU
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Örnek: Aşağıda 3 materyal/teknoloji örnek olarak verilmiştir.

BÖLÜM I.

Materyal/ Teknoloji	Hangi Sıklıkla Kullandığı					Kullanılmıyorsa Niçin?							
	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman	Okulda Bulunmuyor	Sınıfta Bulunmuyor	Kullanılmaz Durumda	Yeterli Sayıda Değil	Okulun Fiziksel Koşulları Uygun Değil	Bu Materyal/ Teknolojiyi Tanımıyorum	Diğer	Diğer
1. Afiş													
2. Atlas													
3. Tepegöz													

KİŞİSEL BİLGİLER (Lütfen uygun olan seçeneği işaretleyiniz)

<p>1.1. Cinsiyetiniz:</p> <p>1. ( ) Kadın</p> <p>2. ( ) Erkek</p>	<p>1.6. Okulunuzda kaç öğrenci eğitim görmektedir?</p> <p>1. ( ) 50-100 4. ( ) 401-600</p> <p>2. ( ) 101-200 5. ( ) 601-800</p> <p>3. ( ) 201-400 6. ( ) Daha fazla</p>
<p>1.2. Yaşınız:</p> <p>1. ( ) 21-30</p> <p>2. ( ) 31-40</p> <p>3. ( ) 41-50</p> <p>4. ( ) 51-60</p> <p>5. ( ) 61 Yaş Üstü</p>	<p>1.7. Sınıfınızda kaç öğrenci eğitim görmektedir?</p> <p>1. ( ) 5-15 4. ( ) 46-60</p> <p>2. ( ) 16-30 5. ( ) 61-75</p> <p>3. ( ) 31-45 6. ( ) Daha fazla</p>
<p>1.3. Kaç yıldır öğretmenlik mesleğini yapıyorsunuz?</p> <p>1. ( ) 1-4</p> <p>2. ( ) 5-10</p> <p>3. ( ) 11-15</p> <p>4. ( ) 16-20</p> <p>5. ( ) 21-30</p> <p>6. ( ) 31 yıldan fazla</p>	<p>1.8. Mezun olduğunuz fakülte veya bölüm.</p> <p>1. ( ) İlköğretmen Okulu</p> <p>2. ( ) 2 Yıllık Eğitim Enstitüsü</p> <p>3. ( ) 3 Yıllık Eğitim Enstitüsü</p> <p>4. ( ) Yüksek Öğretmen Okulu</p> <p>5. ( ) Eğitim Yüksek Okulu</p> <p>6. ( ) Eğitim Fakültesi</p> <p>6. ( ) Diğer</p> <p>.....</p>
<p>1.4. Okulunuzdaki mesleki konumunuz nedir?</p> <p>1. ( ) Müdür</p> <p>2. ( ) Müdür yardımcısı</p> <p>3. ( ) Sınıf Öğretmeni</p> <p>4. ( ) Branş öğretmeni</p> <p>5. ( ) Diğer (Lütfen belirtiniz.)</p>	<p>1.9. Yukarıda işaretlediğim seçenek dışında lisans tamamlama kurslarına devam ettim.</p> <p>1. ( ) Evet</p> <p>2. ( ) Hayır</p>
<p>1.5. Okulunuzdaki eğitim ve öğretim şekli hangisidir?</p> <p>1. ( ) İkili öğretim</p> <p>2. ( ) Tam gün öğretim</p>	<p>1.10. Lisans üstü eğitim yaptınız mı?</p> <p>1. ( ) Evet 3. ( ) Devam etmekteyim.</p> <p>2. ( ) Hayır</p>

BÖLÜM II.

Materyal/Teknoloji	Hangi Sıklıkla Kullanıldığı					Kullanılmıyorsa Niçin?							
	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman	Okulda Bulunmuyor	Sınıfta Bulunmuyor	Kullanılmaz Durumda	Yeterli Sayıda Değil	Okulun Fiziksel Koşulları Uygun Değil	Bu Materyal/ Teknolojiyi Tanımlıyorum	Diğer	Diğer
1.Afiş													
2.Atlas													
3. Tepegöz													
4.Diyagram													
5.Diyoram													
6.Duvar Resmi													
7.Epidiyoskop													
8.Episkop													
9.Film Şerit Makinesi													
10.Grafik ve Tablo													
11.Harita													
12. Yazı tahtası													
13.Kolaj													
14.Kukla													
15.Kum Masası													
16.Küre													
17. Model													
18. Eğitsel Oyunlar													
19.Pano													
20.Poster													
21.Dergiler													
22.Slayt Makinesi													
23.Şema													
24.Gerçek eşyalar													
25.Akıllı tahta													
26.Kaynak kitap													
27. Karikatürler													
28. Mobil													
29.Kavram Haritası													
30.Kabartma Harita													
31. Bilgisayar													
32. CD/Video*													
33. İnternet*													
34.Powerpointsunusu*													

EK 2: İdareci Anket Formu

Değerli okul Müdürü –Müdür Yardımcısı

Merhaba adım İbrahim KARALOĞLU. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında yüksek lisans öğrencisiyim. **Sosyal Bilgiler Derslerinde materyal ve teknoloji kullanım durumunu saptamak** amacıyla araştırma yapmaktayım. Bu anket siz değerli yöneticilerin görüşlerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Sorulara verilecek cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacaktır.

Araştırma için cevap verilecek anket 2 bölümden oluşmaktadır. I. bölümde elektrik ve elektronik araçlarla ilgili materyallere yer verilirken, II. Bölümde bu derste kullanılacak diğer araç ve gereçlerle ilgili sorulara yer verilmiştir. Sorularımıza cevap verirken; ilgili kutunun içine kaç adet olduğunu yazmanız yeterli olacaktır.

Araştırmanın geçerliliği cevaplarınızın doğruluğuna bağlıdır. Değerli vaktinizi ayırarak yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür eder saygılarımı sunarım.

İbrahim KARALOĞLU
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

I.BÖLÜM (Not: Edinim şekline “Diğer” şıkkını işaretlerseniz, lütfen nasıl elde edildiğini açıklayınız.)

Araç -Gereç	Toplam Sayı	Yönetim Amacıyla Kullanılanların Sayısı	Öğretmenler Tarafından Kullanılanların Sayısı	Öğrenciler Tarafından Kullanılanların Sayısı	Edinim Şekli	Durumu
Tepegöz					☐ Öğretmen Yapımı ☐ Hazır(DAYM) ☐ Öğrenci Üretimi ☐ Veliler Tarafından ☐ Dernekler Tarafından ☐ Diğer.....	
Projektör					☐ Öğretmen Yapımı ☐ Hazır(DAYM) ☐ Öğrenci Üretimi ☐ Veliler Tarafından ☐ Dernekler Tarafından ☐ Diğer.....	
Akıllı Tahta					☐ Öğretmen Yapımı ☐ Hazır(DAYM) ☐ Öğrenci Üretimi ☐ Veliler Tarafından ☐ Dernekler Tarafından ☐ Diğer.....	
Televizyon					☐ Öğretmen Yapımı ☐ Hazır(DAYM) ☐ Öğrenci Üretimi ☐ Veliler Tarafından ☐ Dernekler Tarafından ☐ Diğer.....	
Video Player					☐ Öğretmen Yapımı ☐ Hazır(DAYM) ☐ Öğrenci Üretimi ☐ Veliler Tarafından ☐ Dernekler Tarafından ☐ Diğer.....	
Video Kamera					☐ Öğretmen Yapımı ☐ Hazır(DAYM) ☐ Öğrenci Üretimi ☐ Veliler Tarafından ☐ Dernekler Tarafından ☐ Diğer.....	
Projektör Perdesi					☐ Öğretmen Yapımı ☐ Hazır(DAYM) ☐ Öğrenci Üretimi ☐ Veliler Tarafından ☐ Dernekler Tarafından ☐ Diğer.....	
Bilgisayar					☐ Öğretmen Yapımı ☐ Hazır(DAYM) ☐ Öğrenci Üretimi ☐ Veliler Tarafından ☐ Dernekler Tarafından ☐ Diğer.....	

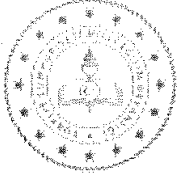

Film Şerit Makinesi					( ) Öğretmen Yapımı ( ) Hazır(DAYM) ( ) Öğrenci Üretimi ( ) Veliler Tarafından ( ) Dernekler Tarafından ( ) Diğer.....	
Slayt Makinesi					( ) Öğretmen Yapımı ( ) Hazır(DAYM) ( ) Öğrenci Üretimi ( ) Veliler Tarafından ( ) Dernekler Tarafından ( ) Diğer.....	
Episkop					( ) Öğretmen Yapımı ( ) Hazır(DAYM) ( ) Öğrenci Üretimi ( ) Veliler Tarafından ( ) Dernekler Tarafından ( ) Diğer.....	
Epidiyoskop					( ) Öğretmen Yapımı ( ) Hazır(DAYM) ( ) Öğrenci Üretimi ( ) Veliler Tarafından ( ) Dernekler Tarafından ( ) Diğer.....	
Diya					( ) Öğretmen Yapımı ( ) Hazır(DAYM) ( ) Öğrenci Üretimi ( ) Veliler Tarafından ( ) Dernekler Tarafından ( ) Diğer.....	
Diğer 1					( ) Öğretmen Yapımı ( ) Hazır(DAYM) ( ) Öğrenci Üretimi ( ) Veliler Tarafından ( ) Dernekler Tarafından ( ) Diğer.....	

II. BÖLÜM (Not: edinim şekli ile ilgili sorunun cevabını I. Bölümden aynı başlık altındaki seçeneklerden verebilirsiniz.)

Araç-Gereçler	Kullanılır Olan Adet	Kısmen Kullanılır Adet	Kullanılır Olmayan Adet	Toplam Sayı	Edinim Şekli	Düşünceler
Yer Küre						
Afrika Siyasi Haritası						
Afrika Fiziki Haritası						
Asya Siyasi Haritası						
Asya Fiziki Haritası						
Avrupa Siyasi Haritası						
Avrupa Fiziki Haritası						
Dünya Siyasi Haritası						
G. Amerika Fiziki Haritası						
K. Amerika Fiziki Haritası						
Okyanusya Haritası						
Türkiye Fiziki Haritası						
Türkiye Mülki İdare Bölümleri						
Türkiye Tarım Ürünleri Haritası						
Kıbrıs Haritası						
İstiklal Savaşı Haritası						
Atatürk Resmi						
Asya Avrupa Hun Ve Kavimler Göçü Haritası						
Büyük Selçuklu Devleti Haritası						
Orta Asya'da Kurulan Türk Devletleri Haritası						
Orta Çağda İslam Devletleri Haritası						

Ek: 3 Araştırma İzni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.1278983
Konu : Anket Araştırma İzni

18.01.2019

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlgi: a) 04.12.2018 tarih ve 15551 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 16.01.2019 tarih ve 1127020 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi İbrahim KARALOĞLU'nun "**Sosyal Bilgiler Dersinde Materyal Kullanım Durumu**" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Levent ÖZİL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:
1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İnran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9407-83fa-37e3-a7ed-f7d4 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 4: Anket Uygulanan Okulların Listesi

ANKET UYGULANAN OKULLAR

ATAŞEHİR

1. Küçükbakkalköy Kemal Berktan Ortaokulu
2. Orhan Veli Ortaokulu
3. Yenisahra Öğretmen Duriye Nuriye Endürüst Ortaokulu
4. Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu
5. İhsan Kurşunoğlu Ortaokulu
6. Şehit Öğretmen Mehmet Fidan Ortaokulu
7. Sare Selahattin Uzal Ortaokulu
8. Mustafa Zeki Demir Ortaokulu
9. İçerenköy Hasanleyli Ortaokulu
10. Piri Reis Ortaokulu

ANKET UYGULANAN OKULLAR

KADIKÖY

1. Faik Reşit Unat Ortaokulu
2. Hüseyin Ayaz Ortaokulu
3. Mehmet Akif İmam Hatip Ortaokulu
4. Halil Türkkan Ortaokulu
5. Kazım Karabekir Ortaokulu
6. Mustafa Mihriban Boysan Ortaokulu
7. İlhami Ertem Ortaokulu
8. Gazi Mustafa Kemal Paşa Ortaokulu
9. Kadıköy İmam Hatip Ortaokulu
10. Melahat Şefizade Ortaokulu
11. Özel Kadıköy Bilgi Yolu Ortaokulu

ANKET UYGULANAN OKULLAR

KARTAL

1. Öğretmen Selma Akay İmam Hatip Ortaokulu
2. Sabri Taşkın İlkokulu
3. Toki Soğanlık Ortaokulu
4. İhsan Zakiroğlu Ortaokulu
5. Emir Sencer Ortaokulu
6. 50 Yıl General Refet Bele Ortaokulu
7. Özel Övgü Ortaokulu

ANKET UYGULANAN OKULLAR

MALTEPE

1. Cumhuriyet Ortaokulu
2. Kaşgarlı Mahmut Ortaokulu
3. Mutluhan-Uzunal-Çolakoğlu Ortaokulu
4. Şehit Murat Naiboğlu İmam Hatip Ortaokulu
5. Hasan Şadoğlu Ortaokulu
6. Adnan Osmangazi İmam Hatip Ortaokulu
7. Kahveci Ortaokulu

ANKET UYGULANAN OKULLAR

PENDİK

1. Şehit Yalçın Aran Ortaokulu
2. 50. Yıl Güzelyalı Ortaokulu
3. Abdullah Acar Ortaokulu
4. Cahit Zarifoğlu Ortaokulu
5. Çavuşoğlu İsmail Yeşilyurt İmam Hatip Ortaokulu
6. Erol Türker Ortaokulu

ANKET UYGULANAN OKULLAR

SANCAKTEPE

1. Abdurrahmangazi İmam Hatip Ortaokulu
2. Cengiz Topel Ortaokulu
3. Hüseyin Temizel Ortaokulu
4. Nermin Ahmet Hasoğlu Ortaokulu
5. Nermin Ahmet Hasoğlu İmam Hatip Ortaokulu
6. Yenidoğan Mevlana Ortaokulu
7. Sancaktepe Aziz Bayraktar İmam Hatip Ortaokulu
8. Samandira Ortaokulu
9. Sultanlar Ortaokulu
10. Özel Safa Ortaokulu

ANKET UYGULANAN OKULLAR

ÜMRANİYE

1. Selçuk Ecza 50 Yıl Ortaokulu
2. Tev Zahide Zehra Garring Ortaokulu
3. İstanbul Ticaret Odası Ortaokulu
4. Mehmet Akif İnan Ortaokulu
5. Bilge Soyak İlkokulu
6. Ümraniye Merkez İmam Hatip Ortaokulu
7. Dudullu İmam Hatip Ortaokulu
8. Mehmet Akif Ersoy İmam Hatip Ortaokulu
9. İstiklal Şehit Lokman Oktay Ortaokulu
10. Zübeyde Hanım Ortaokulu
11. Kazım Karabekir Ortaokulu
12. Ahmet Yavuz Ortaokulu
13. Ümraniye Şehit Erol Olçok Kız Anadolu İmam Hatip Ortaokulu
14. Mediha Tansel Ortaokulu
15. Özel Ersev Ortaokulu

ANKET UYGULANAN OKULLAR

ÜSKÜDAR

1. Ata Ortaokulu
2. Şehit Gökhan Esen Ortaokulu
3. Fatih Ortaokulu
4. Hilmi Çelikoğlu Ortaokulu
5. Mehmetcik Ortaokulu
6. Saffet Çebi Ortaokulu
7. Sultantepe Ortaokulu
8. Selami Ali Ortaokulu
9. Özel Biltek Ortaokulu

ANKET UYGULANAN OKULLAR

ZEYTİNBURNU

1. Kazlıçeşme Abay Kız Anadolu İmam Hatip Ortaokulu
2. Zeytinburnu 75. Yıl Ortaokulu
3. Şehit Kadir Cihan Karagözlü Ortaokulu
4. Ayhan Şahenk Ortaokulu
5. Kazım Özalp Ortaokulu

ÖZGEÇMİŞ VE ESERLER LİSTESİ

Adı ve Soyadı: İbrahim KARALOĞLU

E- postası: ibrahimkaraloglu@hotmail.com

İletişim: 05307010535

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Öğretmen	Mutafa Karşahin Ortaokulu	2013-2015
Öğretmen	Ahmet Yavuz Ortaokulu	2015-2019

ESERLER:

A. Ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

“Perception of Migration in the Metaphors of 6th, 7th and 8th-Grade Students in Turkey”

Universal Journal of Educational Research 7(5): 1319-1332, 2019

<https://www.researchgate.net/profile/publication/332906457.pdf>